

TÜRK KLÂSİKLERİ

YUNUS
EMRE
kutuphaneci

*Hayat
Sanatı
Sırları*

VARLIK YAYINLARI

TÜRK KLÂSİKLERİ : 2

YUNUS EMRE

H A Y A T I
S A N A T I
Ş İ İ R L E R İ

Hazırlayan :
ABDÜLBAKİ GÖLPINARLI

SEKİZİNCİ BASKI

V A R L I K Y A Y I N E V İ
Ankara Caddesi İstanbul

kutupyıldızı

TÜRK KLÂSİKLERİ : 2

Bu kitabın ilk baskısı ekim 1952'de, ikinci baskısı haziran 1954'te, üçüncü baskısı kasım 1957'de, dördüncü baskısı eylül 1960'da, beşinci baskısı mayıs 1963'te, altıncı baskısı ağustos 1968'de yedinci baskısı eylül 1971 de yapılmıştır.

Varlık Yayınları, sayı: 1826
İstanbul'da Rekabet Matbaası'nda dizilmiş
Bahar Matbaası'nda basılmıştır.
Temmuz, 1975

HAYATI VE SANATI

YAŞADIĞI DEVİR

XIII. yüzyılın ilk senelerinde Alâeddin Keykubad, hükümdardır. İzzettin Keykâvus'un, 1220'de ölümü üzerine tahta çıkan Alâeddin, Anadolu'da birçok yerleri zaptetmiş, Kıpçak ülkesine kadar yürüyüp oralarda ılgarda bulunmuş, Celâleddin Harzemşah'la savaşmıştı. Fakat bir sel gibi akan Moğollar, artık Anadolu'ya yönelmişlerdi. 1231-1232'de Sivas'a kadar gelmişler, birçok adam öldürmüşler, ordu gelinceye dek çekilip gitmişlerdi.

Moğollardan kaçıp Anadolu'ya sığınan va Ahlat'a gönderilen Hârzemli beylerin Erzurum ovasına yerleştirilmesi, bu akınları hızlandırmıştı. Hârzemlilerin can düşmanı olan Moğollar, Erzurum'a yürüyüp Hârzemlileri kılıçtan geçirmişler, Ahlat'a kadar bütün şehirleri çiğnemişlerdi. Hârzemliler, Amasya ve Lârende illerine yerleştirilmiş, oralandaki hâsılat, Hârzem beylerine verilmişti. 1237'de ölen Alâeddin'in yerine geçen Gıyaseddin Keyhusrev'in zamanında Sadeddin Köpek, vezirlik makamını işgal etmiş, büyük bir nüfuza sahip olmuştu. Bu adamın zalimce ve kötü idaresi yüzünden Hârzemliler, ülkede bir fesat unsuru haline gelmişti. Gıyaseddin, Sadeddin'e uyup Hârzem beylerinden birkaçını hapse attırdı. Mahpus beylerden birinin ölümü, Hârzemlileri ürküttü. Canlarını emniyette görmediklerinden, bulundukları ve geçtikleri yerleri yağma ederek kaçmaya başladılar. Arkalarından gelen orduyu da bozguna uğrattılar.

Halk, bir yandan devlete vergi vermede, bir yan-

dan Moğollardan korunmaya uğraşmada, bir yandan Hârzemlilere mal yetiştirmede, bir yandan da içlerinden yetişen nüfuzlu kişileri ve eşkiyayı doyurmaya savaşımadaydı. İstirap ve yokluk içinde kıvranan, yarınına emniyetle bakamıyan halk, mistik inançlardan teselli umuyordu. Selçuklular devrindeki din ve mezhep serbestliği, Anadolu'da, en ileri ve aşırı fikirleri güden, Yunan felsefesini İslâmlaştırıp yayan filozoflardan çeşitli tarikat erbabına kadar birçok zümrelerin yerleşip gelişmesine sebep olmuş, Moğol akını da sofileri bu ülkeye göçmeye mecbur etmişti.

Tam bu sıralarda, tarikat ehlinin riyâsına bir reaksiyon olarak meydana gelen ve hususi giyim, tekke, zikir vesaire gibi şeylerle halktan ayrılmayı kabul etmeyen, hattâ yaptıkları kötülüğü gizlemiyen, fakat hayrı ve iyiliği gizleyen, bu suretle de halkın kınamasına maruz kalan ve bundan dolayı "Melâmetî" adını alan, Horasan'da temerküz ettikleri için "Horasanîleri ve sonradan Anadolu'da "Horasan erenleri, Horasan erleri" diye de anılan zümreden olan Baba İlyas halifesi Baba İshak, halkın hoşnutsuzluğundan faydalanarak büyük bir isyan tertip etmişti.

Moğol akınından Anadolu'ya gelip Amasya'ya yerleşen Baba İlyas'ın halifesi Baba İshak, halka kendisini sevdirmiş, Amasya köylerinde, Gıyaseddin Keyhusrev'in kötü hareketlerini anlatarak başına binlerce kişi toplamıştı. Halk, onu bir kurtarıcı, bir mehdi saymadaydı. İnsanlar arasında din farkı da gözetmeyen Baba İshak'a inananlar, ona "Baba Resulullah" diyorlar, peygamberliğini, yahut peygamberin varisi olduğunu kabul ediyorlardı.

1237-1238'de başındaki halkla hükûmete isyan edip, hükûmet mensubunu bozguna uğratan ve Sivas'a yürüyüp oradaki orduyu da mağlûp eden Babalılar, Tokat ve Amasya'yı ele geçirdiler, Kırşehir'e doğru yürüdüler. Kırşehir civarında, Selçukluların devşirme ordu-

suyla karşılaştılar. Hükûmet ordusu yine bozguna uğradı, fakat frenklerin dayanışı, bozulan orduyu kuvvetlendirdi. Hâsılı, Babalılar, zorla yenildi. Kadınları da dahil olduğu halde büyük bir imanla savaşan Babalılardan dört bin kişi kılıçtan geçirildi. Baba İshak, Amasya'da asıldı. Sonradan Baba İlyas'ı da öldürdüler (1241).

Tehlikeyi görüp Konya'dan kaçmış olan Gıyaseddin, büyük bir nefes aldı. İşrete koyulup bu zaferin şükrünü edâ etti, yararlığı görülenlere ihsanlarda bulundu.

Bu isyanın bastırılması, hükûmetin bir müddet daha sallanarak, hattâ Moğol nüfuzuna dayanarak ayakta kalmasından başka bir şeye yaramadı. Erzurum, Moğollar tarafından yıkılıp yakılmıştı. 1243'de Köse Dağı'nda mağlûp olan Selçuklular, artık resmen Moğol himayesine girmişler, devlet yıldan yıla Moğollara ağır bir vergi vermeyi kabul etmek zorunda kalmıştı. Sivas, Erzin-can ve Kayseri, tamamiyle Moğolların eline geçmişti.

Hükümdarlar, beyler, yeni yeni türeyen derebeyleri, birbirleriyle uğraşıyorlar, Ağaçerleri gibi bazı boylar, çapulculukla geçiniyor, 1277'de İzzeddin Keykâvus oğlu Gıyaseddin Siyavuş olduğunu iddia eden ve sonradan Cemri diye anılan birisinin meydana çıkardığı isyanla Niğde, Luluva ve Sivrihisar isyanları, 1299'da olduğu gibi hayvanların kırılmasını, insanların ölü etini yemelerini intaç edecek kadar müthiş kuraklıklar ve kıtlıklar halkı canından bezdiriyordu.

1301-1302'de Selçuk hükümdarı Alâeddin Keykubad III.'ün İlhanlılardan Gazan Mahmut Han tarafından İsfahan'da idam ettirilmesinden sonra yerine, Hemedan'da Moğollar tarafından hapsedilmiş olan Gıyaseddin Mesut II. gönderilmiş, bu hükümdarın 1308'de Kayseri'de ölümüyle Selçuklular devleti sona ermiş, Anadolu, günden güne nüfuz ve kudretlerini kaybeden İlhanlılarla yerli beylerin eline kalmıştı.

Yerli beyler içinde en kuvvetlisi, Konya ve Lâren-

de'de hüküm süren Karaman oğullarıyla Sakarya havzasına ve Bizans sınırlarına hâkim olan Osmanoğullarıydı. Nitekim bu ikinci beylik, XV. yüzyıla kadar gelişmiş, Anadolu'daki beylikleri birer birer ortadan kaldırıp ülkedeki siyasî birliği temin etmişti.

kutupyıldızı

YUNUS DESTANI

İçli ve özlü şiirleriyle asırlar boyunca Türk halkının fikrî hayatına müessir olan, Türk halk edebiyatının kurulup gelişmesinde önemli bir âmil bulunan Yunus Emre'nin yaşayışı, halk tarafından destanlaştırılmıştır. "Bektaşî Vilâyetnamesi", Hüdayî'nin "Vâkıat"ı dağınık kaynaklarla halk rivayetleri, şu suretle hülâsa edilebilir:

Yunus, Porsuk Çayı'nın Sakarya'ya döküldüğü yerde bulunan Sarıköy'de doğmuştur. Çocukken mektebe verilmiş, fakat bir türlü dili, alfabeye dönememiş, elif be derken bir gün hocasına:

**Elif okuduk ötürü
Pazar eyledik götürü
Yaratılmışı hoş gördük
Yaratandan ötürü**

deyip mektepten çıkmıştır.

Köyünde, çiftiyle çubuğuyla meşgul olan Yunus, bir kıtlık yılında pek bunalmıştı. Duyuyordu. Kırşehir'e yakın Sulucakaraöyük'de Hacı Bektaş Sultan derler bir pîr varmış. Kendisine başvuranlara buğday veriyormuş.

Yunus da, Hacı Bektaş'a müracaata karar verir. Sulucakaraöyük'e yaklaşınca düşünür, boş giden boş çıkar derler, fakat ne götürsün? Dağlardan alıç toplar, öküzündeki heybelere doldurur ve dergâha gider.

Hacı Bektaş'a, Yunus'un geldiğini ve alıç getirdiğini anlatırlar. Yunus'un bu ihlâsı, Hacı Bektaş'ın pek hoşuna gider ve bir dervişle ona haber yollar:

— Buğday mı ister, himmet mi?

Yunus; ben himmeti ne yapacağım, der, bana buğ-day lâzım.

Hacı Bektaş; peki der, hircunun aldığı kadar buğ-day doldurun. Emri yerine gelir ve yola düşer Yunus. Fakat yolda, ben ne yaptım? Himmet alsaydım, buğ-dayı da bulurdum, diye düşünür ve geri dönüp Hacı Bektaş'a buğdayları boşaltsınlar, der, sen bana himmet ver.

Hacı Bektaş; o geçti artık, o ihsanın anahtarını Tapduk Emre'ye verdik, git, nasibini ondan al, der.

Yunus, Tapduk Emre'ye gidip derviş olur. Kırk yıl hizmet eder, tekkesine odun taşır. Fakat bu kırk yıl içinde bir kere bile bir tek eğri odun götürmez tekkeye ve sebebini soranlara; bu kapıdan içeriye odunun bile eğrisi giremez, der.

Yunus'un bu ihlâsını gören dervişler, Yunus, şeyhin kızını seviyor da onun için bu kadar canla-başla hizmet ediyor, diyorlar. Şeyh, bunları da yalancıkıtan kurtarmak için kızını Yunus'a veriyor. Fakat Yunus, ben, şeyhimin kızına lâyük değilim diye ömrünün sonuna kadar bu kıza dokunmuyor. Bu kız, Kur'an okurken akar sular bile durur, dinlermiş.

Yunus, Tapduk Baba'ya hizmet ederken bir türlü feyze erişemediğini görüp canı sıkılmış ve tekkeden kaçmış, yolda birkaç derviş rastlamış, onlarla yoldaş olmuştu. Akşam olunca, dervişlerden biri dua etmiş, Tanrı, gayb âleminden bir sofrayı göndermiş, yemişler, içmişler. Ertesi akşam öbür derviş dua etmiş, hâsılı sıra Yunus'a gelmiş. Yunus, ellerini kaldırıp; Tanrım, demiş, bende bir feyz yok, yalnız sen benim yüzümü kara etme bunların yanında. Bunlar, kimin yüzüsuyu hürmetine senden yemek istiyorlarsa lûtfen, o zatın hakkı için yemek gönder. O akşam, her akşamkinden fazla ve iki sofrayı dolusu yemek gelmiş. Dervişler, kimin hürmetine dua ettin, söyle? diye Yunus'a ısrarda bulunmuşlar. Yunus, önce siz söyleyin, demiş. Onlar; biz,

demişler, Tapduk Emre'nin dervîşi, Yunus Emre yüzü-
suyu hürmetine dua ediyoruz. Bu sözü duyan Yunus,
feyze erişmiş olduğunu, fakat kendisinin kendisini bile-
mediğini anlayıp derhal dönmüş ve sabaha karşı Tap-
duk Emre'nin tekkesine gelmiş, ana bacıya, yani şey-
hin karısına, kendisini affettirmesini rica etmiş. Ana
bacı; sen, demiş, kapının eşiğine yat, şeyh namaza çı-
karken ayağı sana dokunur ve kim bu diye bana so-
rar. Ben, Yunus, derim, bizim Yunus mu derse anla
ki gönlünden çıkmamışsın, hemen ayaklarına kapan,
af dile. Yok, eğer hangi Yunus derse, anla ki gönlün-
den çıkmışsın, artık derdine derman ara. Tapduk'un
gözleri görmezmiş. Yunus, ana bacının dediği gibi yap-
mış. Tapduk, bizim Yunus mu? diye sorunca ayakla-
rına kapanmış. Tapduk, Yunus'u affetmiş, ama kendi
mertebeni öğrenmeden bana inanmadın, canını vermen
gerek, asâ mı atacağım, ardından git, nereye düşerse
orada Tanrıya kavuş, demiş ve asâsını atmış. Asâ, Yu-
nus'un doğduğu köye düşmüş. Yunus da oraya gidip ye-
re başını koymuş. Hakka kavuşmuş.

HAYATI

Yunus ve Divanı'nda birçok yerlerde saygıyla an-
dığı şeyhi Tapduk Emre, Sakarya havzasında yaşamış-
lardır. Bu bakımdan onun Sarıköy'lü olduğunu kabul
etmemiz gerekir.

Ümmi, yani okuma-yazma bilmez oluşu hakkındaki
rivayet, bazı şiirlerinde, bilgiyi gerçeğe ulaşmak için
bir vasıta saydığından, ilme ehemmiyet vermemesi, der-
vişlik tevazuuyla kendisini bir şey bilmez olarak tav-
sif etmesi ve bilgisine güvenip gururlananları taşlama-
sı yüzündendir. Halbuki o, adamakıllı tahsil görmüş bir
adamdır. Yunan mitolojisini, Şark efsanelerini bilir,
Kur'an'dan, Hadîs'ten, erenlerin sözlerinden mazmunlar
alır. Mevlânâ'nın "Mesnevî"sini ve "Divan-ı Kebîr" in-
deki gazelleri okuduğunu, yine şiirlerinden anlamaktayız.

Hattâ Şarkın hakîm şairi Şirazlı Sadi'nin bir gazelini, nazmen Türkçeye çevirmiştir. Esasen kendisi de birkaç şiirinde medresede tahsil ettiğini açıkça söyler.

Medrese tahsilinden sonra tasavvuf yoluna sulûk eden Yunus, Tapduk Emre'ye intisap etmiştir. Bir şiirinde Tapduk Emre'nin, 1307-1308'de, Giylân'da öldürülen Barak Baba'nın halifesi olduğunu, onun da 1263'de, on on iki bin göçmen Türkmenle Dobruva'ya geçen Sarı Saltuk'un halifesi bulunduğunu açıklamaktadır. Elimizde mensur bir risâlesi bulunan Barak Baba da, bu risâlede Sarı Saltuk dervişi olduğunu söyler. Bektaş'ın 1241'de, Babalılar isyanı sonucunda öldürülen halifesidir. Vilâyetname, Barak Baba'yla Tapduk Baba'yı da Hacı Bektaş halifelerinden gösterir. Hacı Bektaş'ın 1241'de, Babalılar isyanı sonucunda öldürülen Baba İshak'ın halifesi olduğu muhakkak bulunduğundan, ve Yunus da bir şiirinde, Tapduk Emre'den, "Baba Tapduk" diye bahsettiğinden, Yunus Emre'nin, Babalılar zümresine mensup olduğu kesin olarak anlaşılmaktadır.

Yunus, divanında eski erenlerden ve şeyhi Baba Tapduk'la yukarıda söylediğimiz gibi, onun şeyhinden ve Sarı Saltuk'tan başka yine Babalılardan Geyikli Baba'dan da bahseder ve bu zatın adının Hasan olduğunu açıklar. Bir başka şiirinde, Geyikli Baba'nın arkadaşlarından Balum Baba'nın adını anar. İki şiirinde, 1273'de ölen büyük mütefekkir ve şair Mevlânâ Celâleddin'in meclislerinde bulunduğunu anlatır ve ondan büyük bir saygıyla bahseder.

Anadolu'nun birçok şehirlerini gezdiğini, yukarı illere, yani Azerbaycan taraflarına ve Şam'a gittiğini söyleyen ve bir iki şiirinde şeyhliğinden ve ihtiyarlığından bahseden Yunus, "Risâlât-al-Nushiyye" adlı mesnevisini 1307-1308'de yazdığını kaydeder. Bu bakımdan bu tarihte, olgun bir eser veren ve 1273'de ölen Mevlâna ile çağdaş olan Yunus'un nihayet, 1320-1334 sula-

rında ölmüş olacağını evvelce yazmıştık (Yunus Emre - Hayatı, İkbâl Kitabevi, 1936, s. 65). Sonradan Adnan Erzi, Bayezit Umumi Kütüphanesinde bulduğu bir mecmuada, Yunus Emre'nin, Hicrî 720 tarihinde (1320-1321) yetmiş iki yaşında öldüğüne dair bir kayıt bulmuştur. Mecmuadaki diğer tarihlerin doğruluğundan başka, bizzat Yunus'un bahsettiği adamların yaşadıkları asırla da pek mükemmel bir surette uyan ve bizim tahminimizi gerçekleştiren bu kaydın doğruluğundan şüphe etmiyoruz. (Türk Tarih Kurumu: Belleten, No. 53, c. XIV. Ocak 1950, Türkiye Kütüphanelerinden Notlar ve Vesikalar I, s. 84-105. Yunus'a ait kısım, s. 87-89).

Yunus'un mezarını, en eski kaynaklar, Sarıköy'de gösterirler. Daha birçok yerlerde Yunus'a ait mezarlar varsa da, bunların bir kısmı, Yunus'un makamlarıdır, bir kısmı da diğer Yunus'lara ait mezarlar. Meselâ Bursa'da sonradan keşfedilen ve Mihalıççık'ta bulunan mezar, mensuplarının, her yıl törenle Burda'da gömülü Emir Sultan'ı (1429) ziyarete gittikleri malûm olan ve şiirlerinde de Emir Sultan'ı ve türbesini metheden Halveti Yunus'a aittir ki, bu Yunus, dili bakımından da yenidir ve bizim Yunus Emre'den aşağı yukarı bir buçuk asır sonra yaşamıştır.

Yunus'un son zamanlarda Sarıköy'deki merkadi açılmış, çıkan kafatasına göre, mütehassıs, Yunus'un dâhî bir adam olduğunu, iskeletin takriben altı asırdan önceye ve seksen yaşlarında ölmüş bir adama ait bulunduğunu söylemiş ve bu suretle eski kaynakların rivayetleri tamamiyle tahakkuk ve teyyüt etmiştir. Merkad, geniş bir bahçe içine alınmış, methal kapısına, Yunus'un bir mısraındaki "sevelim sevillelim" sözü, merkadin altındaki çeşmeye "Hakdan inen şerbeti içtik elhamdülillâh" mısraı işlenmiş, kemiklerinin konduğu tabut da, resmen ilân edilmediği halde, yirmi binden fazla bir halk kütlesi tarafından kucaklanarak yeni merkadine gömülmüştür.

SANATI

Öz­lü ve bil­gi­yle ge­niş­le­yen kuv­vet­li bir gö­rüş ve an­layış ka­bi­li­ye­ti, bu ka­bi­li­ye­tin ver­di­ği te­dâi kud­re­ti, tasavvuf­la ge­li­şen mü­sa­ma­ha­lı, in­sanî ve ileri bir dün­ya gö­rüşü, ni­hayet san­atı­nı halkın hi­zmeti­ne ve fayda­si­na ver­di­ği için halk ifadesi­ni ben­im­seyiş ve en güç şey­leri bile rahatça ve halk dili­yle an­latış... İşte Yunus'un san­atı­n­daki sır ve işte onu ebedileştiren kudre­tin sırrı.

Her şey­den önce şunu be­lirt­mek ge­rek­ir: Yunus, hiç bir vakit, halk şairi de­ğildir. Hattâ onun dili­ni, katıksız bir Türkçe sananlar al­danırlar. Bir yan­dan Selçuk devri­nin Farsçayı resmî dil ka­bul edi­şi yüzün­den bozması kıbala, tâb-hâne bozması tavhana, dâniş­mend bozması danış­man gibi, halk diline, Türkçe­leşerek girmesi, bir yan­dan yine Türkçe­leşen dinî söz­ler, zaten dilde yerleşmişti. Yunus, bunları bol bol kulandığı gibi, okumuş, yazmış ve tasavvuf yoluna girmiş bir adam ol­duğu için, şiirlerinde Farsça söz­ler, bazan, mücerred, bazan da Türkçe veya Farsça kaide­lerle ter­kipleşmiş olarak pek çoktur. Onda, sir (to), şir (arslan), şir-gir (arslan avcısı, kahraman), yahut ummân, hayrân, süb­hân, yahut da imrûz-ü ferdâ (bugün ve yarın) gibi kafiye zoruy­la giren Farsça, Arapça kelimelere, mele­kût, pîr, safâ - nazar, felek-i atlas... gibi bilgi ve ta­savvuf terimlerine, âb-ı hayât, zühre v.s. gibi bilginin getirdiği söz ve ter­ki­blere pek sık ve pek çok rastlanır. Hattâ o, fidî, mâşuk, gedâ, âvâz, heva, nükte, zin­hâr zihnî... gibi yalnız münevverler dilinde yer alan söz­leri de bol bol kullanmıştır. Bütün bunlardan başka, ay-ü gün, dün-ü gün gibi Türkçe kelimelerle atıf ter­kibi de yapar. Bunlara ek olarak "ahâ, yaren, âşık,

seyh, dede, baba" gibi zamanındaki zümreleri ve tarikat rütbelerini gösteren kelimelerle Âdem Peygamberden Muhammed Peygambere kadar geçen peygamberleri, din ve tasavvuf ulularını, Yunan ve İran mitolojisiyle halk efsanelerinde geçen adları da, münasebet düştükçe anar. Tabiatıyla bu kelimelerle beraber birçok yabancı ekler de kullanır.

Bir de şu var:

O, "Allah, cennet, cehennem, ışık, ilim, mest, şarap, günah, mücrim, tevazu, veli, evliya, vahdet, şirk, Azrail, hisap, tekebbür, gassal, ümit, fayda, pend" gibi kelimeleri kullanmakla beraber bunların Türkçeleri olan "Tanrı ve çalap, uçmak, tamu, sevi, bili, esrik, sücû, yazık, yazıklı ve eksikli, aşağılık, eren, erenler, birlik, ikilik, can alıcı, soru, ululanmak, uyucu, umu, ası, öğüt" sözlerini de kullanır. Bu bakımdan Yunus, bir istihâle şairidir, bir istihâle devrini temsil eder. Ondan önce de, onun zamanında da, şüphesiz bir halk edebiyatı vardı, fakat batı Oğuz lehçesiyle kurulmuş, bünyeleşmiş, üstadlarını yetiştirmiş bir divan edebiyatı henüz yoktu. Sultan Veled, babasından fazla olmuş, XIV. yüzyıla kadar yetişen diğer şairler de bu edebiyatı işlemişlerdi.

Yunus'u da, bir cephesi itibariyle bunlardan sayabiliriz. O da aruzla şiirler söylemişti. Fakat Yunus'ta üstün unsur, halk unsurlarıydı ve onun daha fazla kullandığı vezin, hece vezniydi. Halbuki, ondan sonra yetişen şairlerden divan şairleri tanınanlar, bilhassa aruz veznini kabul etmişler ve İran şiirini taklit yüzünden gittikçe Türkçe kelimeleri bırakmışlar, Farsça terkiple-ri, klişe halinde ve bol bol almışlar, uydurma bir dil düzmüşler ve türeme bir zümreye hitap etmişler, tekke şairleriyse onun gibi, zamanlarındaki münevverler dinden müteessir olup, birçok kelimeler almakla beraber Türkçeyi de bırakmamışlar ve onun yolundan yürümüşlerdir. Bilhassa kısa cümleli, kesik ifadeli ve konuşma diliyle meydana gelen pürüzsüz Türk nesri, an-

cak bu zümrenin elinde kalmıştır. Halk şairlerininse biraz okuma-yazma bilenleri, divan tesiri altında, koşmalarına kalenderi ve divanlar katıp berbat şiirler yazmışlar, aşiret içinde kalıp şehir münevverlerinin tesirine kapılmayanlarıysa, duygularını, mümkün olduğu kadar hayattan alarak, çeşitli sebeplerle Türkçeye girip yerleşen ve Türkçeleşen kelimeler ve terkipler müstesna bize halis Türkçe şiirler sunmuşlardır.

Yine tekrar edelim ki Yunus, hiçbir zaman halk şairi değildir. O, okumuş, yazmış, zamanının bilgilerini hazmetmiş, zahirî bilgi, kendisini tatmin etmediği için tasavvuf yoluna girmiş, mücadele ve riyazetlerde bulunmuş, çiğ iken pişmiş, olmuş, mecazî aşktan gerçek aşka, ölüm korkusundan ebediliğe, ilimden irfana, şeriatın hakikate, mücadeleden müşahedeye, kulluktan tanrılığa ulaşmış tam bir insandır.

Şu halde, Yunus'u yaşatan ve halk şairi olmadığı halde halkın şairi yapan sır nedir?

Esasen anlattık, fakat yine de söyleyelim: Halktan ve hayattan ayrılmayıp. Ondaki ölüm şiirleri, yalnız kaza ve kaderi, yalnız eceli ve ahreti belirten cansız ve basmakalıp sözlerle örtülmemiştir, canlı birer hakikattir. Dünyanın âkıbetini harabelerden okur. Tanrıya yönelirken duygusunu, duyduğu gibi nakleder. Dervişliği, gördüğü, bildiği ve duyduğu gibi anlatır. Sevgilisi, ayın on dördüdür sanki. Sifatının arılığı bulgura, nohuda benzer. Kaşları yaydır, alını genc-aya meşk vermededir. Dikkat ediyor musunuz? Bizim kuru ve donuk sözlerimiz bile nasıl canlandı, alevlendi, çağlamaya, tutmeye başladı. Tabii böyle olacak, çünkü bizden söyleyen o, o söylüyor. Ağzına şeker alan, o sevgiliyi görse şekerini unuttur, çiğneyip yutamaz. Bağı başlı, gözü yaşlı Yunus, yadellerde onu hatırlar. Yoluna toprak olmuştur, da, o yine aşırı gözetmededir; karşısına göğüs geren taş bağırlı dağlar gibi tıpkı. Gurbette dağlar, harami gibi yolunu keser. Fakat onlar, ne kadar yüksek

olursa olsun, yine de, yol üstlerinden aşar. Karlı dağların başındaki bulut salkım salkım olur da saçlarını çözüp Yunus'a yaşın yaşın ağlar. Yunus, dün gece düşünde sevgiliyi görmüştür; düşünür ve sızlanır: Hasta mısın, sevgili, sağ mısın?

Gurbeti anlatırken öyle garibim ki, der, ölürsem üç gün sonra duyarlar da bir garip ölmüş derler, soğuk suyla yıkarlar beni. Kâh yeller gibi eser Yunus, kâh yollar gibi tozar, kâh seller gibi akar, çağlar, dertli yüreciğini dağlar. Dostu rüyada görür, uyanır, melâl olur. Baştan ayağa yâredir, Yunus. Bu güzelim sözleri söyler, bu yapmacık olmıyan, insanî duyguları anlatırken kendisi de hoşlanır. Yunus, bu güzel sözleri çatmada, sanki balı yağa katmada diye övünür, halka matahlarını satmakta olduğunu, yükünün tuz olmayıp, gevher olduğunu söyler. Dünya geçimini anlatırken verdiği öğütler de yolunun ve inancının birer formülüdür. Yetmiş iki milleti bir görür, din tamamlanınca sevginin doğacağını bildirir. Kendine yapılmasını istediğin şeyi halka da yap, der; eğer varsa dört kitabın da mânası budur, bundan ibarettir. Gönül, gönül, gönül... Sırça bir gönüldür Yunus. Onun için gönüle kuldur, kurbandır Yunus'u sevenler...

Ölüm ve hayat düşüncesinde, dünya ve ahret görüşünde, zamanını yerisinde, aşk ve gurbet duyusunda, seriat ve hakikat anlatışında, hülâsa görgüde, duyguda ve ifadede hangi divan şairi, bu kadar ölümün, hayatın, inancının ve halkın olabilmıştır? Hiç divan şairi, sevgilinin yüzünün arılığını bulgura, nohuta benzetir mi, bulgurdaki, nohuttaki temizliği görebilir mi? Sözlerinin güzelliğini anlatırken sanki balı yağa katmadayım, der mi, buna imkân var mıdır?

İşte halk şairi olmadığı halde, halkın şairi olan Yunus'un sevilişinin, yayılışının ve yaşayışının sırrı, işte onun içtiği âb-ı hayat, halk sevgisindeki, halktan ayrılmayıştaki yaşatıcı iksir.

BU KİTABA DAİR

Yunus'un "Münâcât" da dahil olduğu halde, divanındaki 356 şiirinden 132 tanesini seçtik. Bunların 20 tanesi ölüme, 5 tanesi zamanından şikâyet, bahara, ağaca vesaireye ait. Bundan sonra "Niyâz ve Hakka Dönüş" başlığı altındaki 6 şiirinde, insan gücünün üstünde bir azim ve irade göze çarpmada. Bu bölümü, erenlere ve dervişliğe ait 13 şiir takip ediyor. Bunlardan son 9 şiirde büyük bir hayranlık, halden hale geçiş var, âdeti kabdan kaba boşalmada. Aşk bölümündeki 35 şiirde geçici aşktan gerçek aşka bir seyir takibettik. Bundan sonra 3 şiir var ki, ölümden kurtulduğunu, âşıkın ölmeyeceğini, ruhun bekaasını bildiriyor. Bunlardan sonraki 22 şiirdeyse şeriatten hakikate, kulluktan sultanlığa bir geçiş var, 4 şiir ilimle irfanı mukayese etmede. İrşada ait 15 şiirini aldık.

Bu tasnifte, ölümden korkan, ıstıraplarla kıvranan muhitini kınayan, zamanından şikâyet eden, dünyanın zevalini düşünen bedbin bir ruhun şifa araması, gerçeğe yönelmesi tasavvufta teselli bulması, bu neşeyle ihata coşkunluğuna ve telvine düşmesi, gerçek aşka erişmesi, ölüm kaygısından kurtulması, şeriatten hakikate, ikilikten birliğe, ilimden irfana ulaşması, sonra inancını muhitine yayması ve nihayet yine kendisine gelip kendini kınaması, hattâ eriştiği makamları bile büyük bir yeisle mühimsememesi esaslarını gözettik ve bu seyri Yunus için tabîî bulduk.

Her bölümdeki şiirin, mutlaka o bölüme ve şairin muayyen bir hayat ve sülûk devresine aidiyetini kesin olarak söylemek, biraz güçtür. Sofilerde bir "Merâtib-i ilmiyye — bilgi mertebeleri" inancı vardır ki, bu inanış, her bakımdan da gerçek bir inanış ve gerçeğe inandırıcıdır.

Herkesin sözü ve işi, onlara kendi mertebesine göre doğrudur, yerindedir. Kemâle erişen kişi de, irşad da her adama, onun mertebesine göre söz söyler. Buna ancak meczuplar, riayet edemezler. Zaten onlar da irşatta bulunamazlar. Sonra sülûkte, bir de telvin, yani renklilik, renkten renge, halden hale giriş makamı vardır. Bazılarınca nâkışlara ait olan, fakat bazı sofilerce en yüksek makam bulunan bu makamda sofî, kâh varlıktan bahseder, kâh yokluktan. Kâh kendisini en üstün görür, kâh kınar. Kâh şeriat kaydından çıkar, kâh bir softa kesilir. Halden hale girer. Bu bakımdan sofî bir şair için, filân şiiri şu makamda söylemiştir, öbürünü sonra düzmüştür; gibi kesin bir hüküm vermek pek güçtür. Ancak Yunus'un ölümden korkan, dünyanın zevâlini düşünen şiirlerle geçici aşka ait şiirleri, ilk ve hattâ belki de sülûkten önceki şiirleridir. Mevlâna'dan ve erenlerden bahseden şiirleriyle yaş itibariyle de sülûkünün ilk devirlerinde söylediği, şeriatla hakikati, ilimle irfanı mukayese eden ve nihayet şeyhliğinden bahsederek kendisini kınayan şiirlerinse son şiirleri bulunduğu muhakkaktır. Şu halde, seçtiğimiz şiirlerin, hayat ve sülûk devreleri bakımından pek azı hakkında, ayırdığımız bölümlere aidiyetinde şüphe edebiliriz.

Bu seçmeleri, bugünkü Türkçenin şivesiyle sunuyoruz. Hattâ pek az olmakla beraber, bazı kelimeleri de değiştirdik. Eski devir, yeni dille anlatılır, eski şair de, eskimemişse, bugünün diliyle yaşar. Yaşayan dil, canlı varlıktır. Yıpranmaz, gelişir; ihtiyarlamaz, gençleşir. Divan edebiyatını öldüren, hattâ tanzimat, servet-i fûnun ve fecr-i âti edebiyatlarını yaşatmayan ilk âmil; dildir. Onların Türkçe olmayan kelime ve terkiplerini, aynı âhenk içinde Türkçeye çevirmeye imkân yok. Onlar, ancak neşirler ve tercüme yoluyla ifade edi-

lebilir. Çok şükür ki, Yunus, böyle değil. Bu bakımdan Yunus'u, Yunus gibi edebiyatımızda eşî bulunmayan gerçek insan şairi öldürmemek gerek. Esasen uzun söze ne lüzum var? Halk, bunu, hem de gayesini düşünerek değil, Yunus'u benimsediğinden ve Yunus, ma'sherî vicdanda yaşadığından yapmış ve yapıyor. Tekkelerde söylenen Yunus ilâhileri, hep yaşayan dille söylenir, ninelerimiz, onun sözlerini, içten gelen bir saikle yaşayan dille söylerlerdi. Meselâ:

**Sen buyurdun ey padişah, yehdillâhü li-men yeşâ
Şerikün yok senün hâşâ, suçlu kimdir, azab nedür**

beyti,

**Sen buyurdun ey padişah, yehdillâhü limen yeşâ
Şerikin yok senin hâşâ, suçlu kimdir, azap nedir**

şekline bürünürdü. Zaten "ayduram ayıtdun, degül, kancaru, kanca, ileri, benven..." gibi sözleri, halk söyleyemezdi artık ve bu sözler "ederim, söyledin, yahut buyurdun, değil, nereye, nere, ileri, benim" şekline kendiliğinden girmişti.

Zaten bir zamanda bile tek bir lehçe muhtelif memleketlerde ve muhtelif yerlerde başka çeşit söylenirken, XIII yüzyılda Sakarya boyu lehçesini bütün hususiyetleriyle vermeye kalkışmak, ilmin, aslî metni tesbit titizliğinden doğma bir çabalayıştı. Fakat bu uğraşma, ne kadar dikkatli olursa olsun, aslî metne ancak biraz yaklaşabilir. Eski yazmaların harekelerine ne kadar itimat edilebilir? İtimat edilse bile, meselâ "değil" kelimesini Yunus, acaba **degül** diye mi söylerdi, **degül** diye mi? Harekeyle bunun içinden çıkmaya imkân var mı?

Bu bakımdan biz de halk gibi, "yürüyeyin, neyleyeyin, belürmedin, benven" gibi konuşma hususiyetle-

rini “yürüyeyim, neyliyeyim, belirmeden, benim” şekillerine çevirirken, yahut “gelirem, soraram, hebâdur, ışk, karârum, hâlüm” kelimelerini, gelirim, sorarım, hebadır, aşk kararım, hâlim, tarzında ifade ederken, asıllarını, yani eski telâffuz tarzlarını bildirmeye lüzum görmedik. Halk dilinde bu, böyle olup durmada. Fakat bugün artık söylenmiyen bazı kelimeleri, aynı anlamdaki kelimelere çevirirken - ki bunlar, zaten pek azdır, ve halk bunları da yapmada - asılları notla bildirdik. Bu bizim tasarrufumuz değil, zaman tasarrufudur, halkın tasarrufudur, gerçeğin tasarrufu.

Abdûlbâki GÖLPINARLI

DÜNYA - AHRET

1

- 1 Hiç bilmeyiz kezek kimin? Aramızda gezer ölüm,
Halkı bostan edinmiştir, dilediğin üzer ölüm.
Bir nicenin belin бүker, bir nicenin mülkün yıkar,
Bir nicenin yaşın döker, var gücünü ezer ölüm.
- 3 Birinin alır kardeşin, revan döker gözü yaşın.
Hiç onarmaz bağı başın, hayır işten bezer ölüm.
Yiğidi koca olunca, komaz kendiyi bilince,
Birini koyup gelince gözlerini süzer ölüm.
- 5 Hani onun sevdik yarı, kıl tâatın, arı yürü,
Miskin Yunus söyler bunu, ejderhalar ezer ölüm.

1. Bilmeyiz: (Aslında, bilmeziz) — Kezek: Nöbet,
sıra, 3. Revan: Hemen, derhal. 5. Tâat: İbadet — Mis-
kin: Fakir, yoksul.

- Ey yarenler, ey kardeşler, korkarım ben ölem deyî,
Öldüğüme kayırmam ben, ettiğimi bulam deyî.
- 7 Bir gün görünür gözüme, aybım vurulur yüzüme,
Endişeden del'olmuşum, nidem ben, ne kılam deyî.
Eğer gerçek kul imişsem ona kulluk kılayıdım,
Ağlayaydım bu dünyada yarın orda gülem deyî.
- 9 Hemen geldim bu dünyaya nefsime kulluk eyleyi,
İyi amel işlemedim azaptan kurtulam deyî.
Ey biçare miskin Yunus, günahın çok neyliyesin?
Sığındım o Allah'ıma, dedi hem affedem deyî.

- 11 Ey yarenler, ey kardeşler ecel ere ölem bir gün,
İşlerime pişman olup kendözüme gelem bir gün,
Yanlarıma kona elim, söz söylemez ola dilim,
Karşıma gele amelim, nittim ise bulam bir gün.
- 13 Oğlan gider danışmana, salâdır dosta, düşmana,
Şol dört tekbir namaz ile vaktim tamam ola bir gün
Beş karış bezdürür donum, yılan, çıyan yiye tenim,
Yıl geçe, düzlene sinim, unudulup kalam bir gün.
- 15 Başıma dikeler hece, ne erte bilem, ne gece.
Âlemler ümidi Hoca, sana ferman olam bir gün.
Yunus Emre sen bu sözü daha tamam etmemişsin,
Tek yürüyeyim, neyleyim, üstadıma gelem bir gün.

6. Kayırman ben: (Aslında, kayırmazam) — Kayırmak: Tasalanmak. 7. Del'olmuşum: Vezin yüzünden böyle okunuyor, deli olmuşum demektir. 9. Hemen: (Aslında, hemin). 12. Amel: İnsanın yeryüzünde yaptığı işler. 13. Danışman: Danışmend'in halk dilinde aldığı şekil. Danışmend, bilgin demektir — Dört tekbir namaz: Dört tekbirle kılınan cenaze namazı demektir — Salâ: Umumi davet. 14. Bezdürür: Bezdir — Don: Elbise, burada kefen — Sin: Mezar. 15. Hece: Mezar taşı — Erte: Gündüz. 16. Daha: (Aslında, dahi).

- 17 Geldi geçti ömrüm benim şol yel esip geçmiş gibi,
Hele bana şöyle geldi bir göz açıp etmiş gibi.
İşte söze Hak tanıktır, bu can gövdeye konuktur,
Bir gün ola çıka gide kafesten kuş uçmuş gibi.
- 19 Miskin âdemoğlanını benzetmişler ekinciye;
Kimi biter, kimi yiter, yere tohum saçmış gibi.
Bu dünyada bir nesneye yanar içim, göynür gözüm:
Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi.
- 21 Bir hastaya vardın ise, bir içim su verdin ise
Yarın onda karşı gele Hak şarabın içmiş gibi.
Yunus Emre bu dünyada iki kişi kalır derler;
Meğer Hızır, İlyas ola âbıhayat içmiş gibi.

- 23 Yok yere geçirdim günü, ah nideyim ömrüm seni?
Seninle olmadım gani, ah nideyim ömrüm seni?
Geldim ü geçtim bilmedim, ağlayıp gussa yemedim,
Senden ayrılam demedim, ah nideyim, ömrüm seni?
- 25 Hayrım, şerrim yazılacak, ömrüm ipi üzülecek,
Suret benden bozulacak, ah nideyim ömrüm seni?
Gidip geri gelmiyesin, gelip beni bulmıyasın.
Bu benliği sürmeyesin, ah nideyim ömrüm seni?
- 27 Hani sana güvendiğim, güvenip de yuvandığım?
Kaldı külli kazandığım, ah nideyim ömrüm seni?

19. Yiter: Kaybolur. 20. Göynür: İçten yanar. 22. Hızır: Erenlerden, yahut peygamberlerden Âbı hayatı, yani Türkçede "bengisu" denen, içenin ölmeyeceği suyu bulup içmiş — İlyas: Bu da ölmemiş ve göğe çıkmış bir peygamber. 23. Gani: Zengin. 24. Gussa: Tasa, kaygı. 25. Yazılacak: (Aslında, yazılısar) — Üzülecek: (Aslında, üzüliser), yani kopacak — Bozulacak: (Aslında, bozulısar). 27. Yuvandığım: Teselli bulduğum — Külli: Hepsi, tamamiyle.

Miskin Yunus gideceksin, aceb sefer edeceksin,
Hasret ile kalacaksın, ah nideyim ömrüm seni?

6

- 29 Sensin kerim, sensin rahim, Allah sana yalvaralım,
Senden başka yoktur emim, Allah sana yalvaralım.
Ecel geldi, vâde erdi, bu ömrün kadehi doldu,
Kimdir ki içmeden kaldı? Allah sana yalvaralım.
- 31 Dilim tetiği bozuldu, canım gövdeden üzüldü,
İşte gözlerim süzüldü, Allah sana yalvaralım,
Uş biçildi kefen donum, hazrete yönelttim yönüm,
Aceb nice ola halim? Allah sana yalvaralım.
- 33 Urdular suyum ılınır, kavim abdeste günülür,
Yakın hısımım çağırır. Allah sana yalvaralım.
Geldi sulacam sarılır, dört yana selâ verilir,
İl namazıma derilir, Allah sana yalvaralım.
- 35 Çün cenazeden şestiler, üstüne toprak saçtılar,
Kamusu koyup kaçtılar, Allah sana yalvaralım.
Münker ü Nekir, Azrail, kaşı kara, gözü çakır,
Her birisi bir dil okur, Allah sana yalvaralım.
- 37 Yunus Emre'm sen bu sözü, cansız diledin bu râzı,
Hazretine tuttuk yüzü, Allah sana yalvaralım.

7

- Sabahın sinliğe vardım, gördüm cümle ölmüş yatar,
Her biri biçare olmuş, ömrün yavı kılmış, yatar.
- 39 Vardım bunların katına, baktım ecel heybetine,
Nice yiğit muradına ermeyüben ölmüş, yatar.

28. Gideceksin: (Asında, gidersin)—Edeceksin: (Aslında, idisersin)—Kalacaksın: (Aslında, kalırsın). 29. Kerim: İyilik ve ihsan sahibi. Tanrı sıfatlarından—Rahim: Çok merhametli—Başka: (Aslında, artuk)—Em: İlâç devâ. 31. Üzüldü: Koptu, ayrıldı. 32. Us: İşte, nah—Don: Elbise—Hazret: Tapı, huzur. 33. Günülür: Doğrulur, gider—Çağırır: (Aslında, kiğirir). 34. Suluca: Üstünde ölü götürülen tahta—Derilir: Toplanır. 35. Şestiler: Çözdüler. 36. Münker, Nekir: Mezara gelen soru melekleri—Azrail: Can alıcı melek. 37. Raz: Sır, gizli şey. 38. Sinliğe: (Aslında, sinleye) Mezarlığa—Yavı kılınmış: Kaybetmiş. 39. Er-meyüben: Ermiyerek.

- Yemiş kurt, kuş bunu, keler, nicelerin bağrın deler,
Şol uafkık naresteler gül gibice solmuş, yatar.
- 41 Tuzağa düşmüş tenleri, Hakk'a ulaşmış canları,
Görmez misin sen bunları? Nöbet bize gelmiş, yatar.
Esilmiş inci dişleri, dökülmüş sarı saçları,
Kamu bitmiş teşvişleri emrü nemde ermiş, yatar.
- 43 Gitmiş gözünün karası, hiç işi yoktur durası,
Kefen bezinin pâresi kemiğe sarılmış, yatar.
Yunus gerçek âşık isen mülke sûret bezeme sen,
Mülke sûret bezeyenler kara toprak olmuş, yatar.

8

- 45 Teferrüc eyleyi vardım, sabahın sinleri gördüm,
Karışmış kara toprağa nazik bedenleri gördüm.
Kimi gamde, kimi şadman, yatarlar sinnide pinhan,
Boşanmış damar, akmış kan, batmış kefenleri gördüm.
- 47 Yıkılmış sinleri dolmuş, hep evleri harâb olmuş,
Kamu endişeden kalmış, ne düşver halleri gördüm.
Yaylalar yaylamaz olmuş, kışlalar kışlamaz olmuş,
Bar tutmuş, söylemez olmuş, ağzında dilleri gördüm.
- 49 Kimisi zevk ü işrette, kimisi saz ü beşarette,
Kimi belâ vü mihnnette, dün olmuş günleri gördüm.
Soğulmuş şol kara gözler, belirsiz olmuş ay yüzler,
Kara toprağın altında gül deren elleri gördüm.
- 51 Kimisi boynunu eğmiş, tenini toprağa salmış.
Anasına küsüp gitmiş, boynun buranları gördüm.

40. Keler: Bir çeşit kertenkele — Nareste: Er-
genlik çağına ermiş. 42. Esilmiş : Dökülmüş —
Teşvik: Telâş, gürültü — Emrü nemde : Tanrı buy-
ruğuna uyup ıslak yerde. 43. Pâre: Parça. 44. Bezeme
sen: (Aslında, bezemegil). 45. Teferrüc: Gezmek, tozmak,
seyre gitmek. 46: Şadman: Sevinçli—Pinhan: Gizli, 47.
Düşvar: Güç. 48. Bar tutmuş: Paslanmış. 49. Beşâret:
Müjde, şenlik—Dün Gece. 50. Soğulmuş: Suyu çekilmiş
sönmüş.

- Kimi zârı kılıp ağlar, zebaniler canın dağlar,
Tutuşmuş sinleri oda, çıkan tütünleri gördüm.
53 Yunus bunu kanda gördü, gelip bize haber verdi,
Aklim vardı, bilim şaşı netekim bunları gördüm.

9

- Yeryüzünde gezer idim uğradım milketler yatar,
Kimi ulu, kimi küçük, key kuşağı berkler yatar.
55 Kimi yiğit, kimi koca, kimi vezir, kimi hoca,
Gündüzleri olmuş gece, onculayın çoklar yatar.
Doğru varırdı yolları, kalem tutardı elleri
Bülbüle benzer dilleri, danışman yiğitler yatar.
57 Ulu, küçük ağlaşmışlar, server yiğitler düşmüşler,
Baş ucunda yay sımışlar, kuruluban oklar yatar.
Atları izi tozulu, önleri tabılbazılı
İle güne hükmü yazlı şu muhteşem beyler yatar.
59 Gece gündüz oğlancıklar söyler iken bülbül gibi,
Ayrılmışlar, anaları sinlerini bekler yatar.
Elleridir kınalı hep, karavaşları şeker-leb,
Kargı gibi uzun boylu gül yüzlü hatunlar yatar.
61 El bağlamışlar kamusu, Hak Çalap'tandır umusu,
Nökerli kızdır kimisi, alınmadan çoklar yatar.
Yunus bilmez kendi halin, Çalap'tır söyletir dilin,
Bir nicesi yeni gelin, ak değirmi yüzler yatar.

52. Zârı kılmak: Ağlamak, inlemek — Zebanî: Cehennemdeki azap meleği — Tütün: Duman. 53. Kanda: Ne zaman — Bili: Bilgi. 54: Milketler: Mal, mülk sahipleri — Küçük: (Aslında, kiçi) — Key: Pek kuvvetli — Berk: Kuvvetli, sağlam. 55. Hoca: Hâce, tacir, zengin. 57. Sımak: Kırmak — Kurulmak: Oku gerili yaya koymak. 58. İzi tozulu: İzi tozlu — Önleri tabılbazılı: Tabılbazlı, önlerinde davul dövülen, bir yere alayla giden — Yazlı: Yazılı, hükmü, buyruğu yürüyen. 59. Karavaş: Hizmetçi kız — Şeker-leb: Şeker dudaklı. 61. Çalap: Tanrı — Umu: Ümit — Nöker: Erkek hizmetçi.

- 63 Sana ibret gerek ise gel göresin bu sinleri;
Ger taş isen eriyessin bakıp görünce bunları.
Şunlar ki çoktur malları gör nice oldu halleri,
Sonucu bir gömlek giymiş, onun da yoktur yenleri.
- 65 Hani mülke benim deyen, köşk ü saray beğenmiyen?
Şimdi bir evde yatarlar taşlar olmuş üstünleri.
Bunlar eve girmiyeler, zühd ü tâat kılmıyalar,
Bu beyliği bulmıyalar, zira geçti devranları.
- 67 Hani o şirin sözlüler, hani o güneş yüzlüler?
Söyle gaib olmuş banlar, hiç belirmez nişanları.
Bunlar bir vakt beyler idi, kapıcılar korlar idi,
Gel şimdi gör, bilmiyesin, bey hangidir, ya kulları,
- 69 Ne kapı vardır giresi, ne nimet vardır yiyesi,
Ne ışık vardır göresi, dün olmuştur gündüzleri.
Bir gün senin dahi Yunus, benim dediklerin kala,
Seni dahi böyle ede netekim etti bunları.

11

- 71 Anmaz mısın sen şol günü cümle kişi hayran ola
Nidesini bilemiye bihud ü sergerdan ola.
İsrafil sûrunu ura, hep mahlûkat yerden dura,
Derile mahşere vara, kadı onda sübhan ola.
- 73 Zebaniler çeke tuta, götüre tamuya ata,
Deri yana kemik tüte, o demde bir efgan ola.

63. Görünce: (Aslında, göricek). 64. Şunlar ki: (Aslında, şular ki). 65. Hani: (Aslında, kanı) — Üstünleri: Sütunları, direkleri. 66. Bunlar: (Aslında, bunlar) — Zühd: Zahitlik, fazla ibadet ve şüpheli şeylerden çekiniş. 67. Hani: (Aslında, kanı) — Gaib olmuş: (Aslında, yayıvarmış). 68. Hangidir: (Aslında, kangıdır). 71. Bihud-ü sergerdan: Kendinden geçmiş ve başı dönmüş. 72. İsrafil: Sûr denen boruyu ilk üfleyişte kıyameti koparacak, ikinci üfleyişte ölüleri diriltecek olan melek — Kadı onda sübhan ola: Orda hâkim Tanrı olacak. 73. Tamu: Cehennem — Efgan: Çılgılık — Kemik: (Aslında, süngük).

- Mâlik çağıra tamuya, çekip meydana getire,
Tanrı korkusundan tamu zârı kılıp nâlân ola,
75 Mâlik der ki hey hey tamu titreyüben korkar kamu,
Tanrı buyruğun tutmıyan pişe sinde büryan ola.
Dağlar yerinden ayrıla, heybetinden gök yarıla,
Yıldızlar bağı kırıla, düşe yere perran ola.
77 Yazıklarımız dartıla, anca perdeler yırtıla,
Bilmediğin günahların onda sana ayan ola.
Yunus söyler işbu sözü, erenlere toprak yüzü,
Diler Hakk'ı göre gözü, hem inâyet ondan ola.

12

- 79 Anmaz mısın sen şu günü gözün nesne görmez ola,
Düşe sûretin toprağa dilin haber vermez ola.
Çün Azrail ine tuta assı kılmaz ana ata,
Kimse doymaz bu heybete halktan meded ermez ola.
81 Oğlan gider danışmana salâdır dosta düşmana,
Sonra gelmeğin pişmana sana fayda kılmaz ola.
Evvel gele şu yuyucu, ardından şu su koyucu,
İledip kefen sarıcı, bunlar halin bilmez ola.
83 Ağaç ata bindireler sinden yana döndüreler,
Yer altına indireler kimse artık görmez ola.
Üç güne dek oturalar hep işini bitireler,
Ol dem dile getireler artık kimse anmaz ola.
85 Yunus miskin, bu öğüdü sen sana versen yeğ idi,
Bu şimdiki mahlûkata öğüt assı kılmaz ola.

74. Mâlik: Cehennemin kapıcısı olan melek — Nâlân olmak: Ağlayıp inlemek. 75. Der ki: (Aslında, aydur) — Büryan: Kebap, kavruk. 76. Perran: Uçucu. 77. Yazık: Günah, suç — Anca: O kadar. 79. Şu: (Aslında, şol) — Suretin: Kalıbın, vücudun. 80. Assı: Fayda. 81. Bu mısra, 3 numaralı şiirde de geçiyor, mısra: 5. 82. Şu: (Aslında, şol) — Yuyucu: Yıkayıcı, ölü yıkayan. 83. Ağaç at: Tabut.

- Gelin, sorun bu canlara, sûretten, noldu, gider?
 Dün gün seninim der iken ne behane buldu, gider?
- 87 Aceb değil gider ise, sûreti terk eder ise,
 Yanlış, yalan haber değil, dosttan haber geldi, gider.
 Hani onun mülk ü malı, terkeylemiş cümlesini,
 O padişah dergâhına hulk ü amel aldı, gider.
- 89 Öyle ki dost olmuş iken, nice iş düzülmüş iken
 Belli bilin, can sûretin sakalına güldü, gider.
 Eyler idi satı pazar, bir pul için geri bozar,
 Şimdi noldu, puldan bezer? Yakasız don giydi gider.
- 91 Bini doğar, bini gider, buyruk böyle geldi meğer,
 Kim ola dünyaya doyar? Peymânesi doldu, gider.
 Gaflete verme izini dünyâ-perestlik eyleyip
 Görememiş bu dünyaya iyi, yavuz gelen gider.
- 93 Erte gece söyleşirler onda Hakk'ı bulam deyî,
 Yunus der ki: Miskin olan bunda Hakk'ı buldu, gider.

14

- Bu dünyanın meseli bir ulu şara benzer,
 Velî bizim ömrümüz bir tez pazara benzer.
- 95 Her kim bu şara geldi, bir lâhza karar kıldı,
 Geri dönüp gitmesi, gelmez sefere benzer.
 Bu şarın evvel dadı şehd ü şekerden şirin,
 Âhir acısını gör, şol zehr-i mâra benzer.

87. Aceb değil: Şaşılmaz. 88. Hulk ü amel: İyi huy ve iş, ibadet. 90. Yakasız don: Kefen. 91. Peymane: Kadeh — Peymanesi dolmak: Eceli gelmek. 92. Dünya-perestlik: Dünyaya tapıcılık — Yavuz: Kötü. 93. Erte gece: Gündüz gece — Der ki: (Aslında, aydur). 94. Şar: Şehir — Velî: Fakat, amma. 96. Şehd: Bal — Zehr-i mâr: Yılan zehiri.

- 97 Evvel gönül alması, huplara nisbet olur,
Ahır yüz döndürmesi acuz mekkâra benzer.
Bu şarın hayalleri, türlü türlü halleri,
Aldamış gaafilleri, acuz ayyâre benzer.
- 99 Bu şarda hayallerin hadd ü şümârı yoktur.
Bu hayale aldanan otlar davara benzer.
Bu şarın sultanı var, cümleye ihsanı var,
Sultan ile bilişen yok iken vara benzer.
- 101 Kendi mıkdarın bilen, bildi kendi halini,
Velî dahi aşk ile evvelbahara benzer.
Biçare Yunus'u gör, derd ile hayran olmuş,
Onun her bir nefesi şehd ü şekere benzer.

15

- 103 Bu dünyanın misâli benzer bir değirmene,
Gaflet onun sepeti, bu halk onda üğüne.
Dünya bir değirmendir, o Çalab'a fermanıdır,
Azrail'dir demişler o unu üğüdeneye.
- 105 Bu âlem bir oluktur, Hak varlığı çarh eli,
Çarhı çarha benzetmiş şükr onu benzetene.
Ondan o çarhın eli, o oluktan ileri,
Endişedir suları kayguyla perişane.
- 107 Ey Yunus tekye kılma sözler söylerim diye,
Nice bilirler vardır, el var elin üstüne.

97. Hup: Güzel — Acuz: Kocakarı — Mekkâr: Düzen, hilebaz. 98. Aldamak: Aldatmak — Ayyâr: Yan-kesici, dolandırıcı. 99. Had: Son, sınır — Şûmar: Sayı, adet. 101. Velî: Eren — Evvelbahar: İlkbahar. 103. Misâl: Örnek. 105. Çarh: Dönen şey, gök (eskiden gökleri, yıldızlarla beraber döner, âledin merkezi olan yeryüzüyle durur sanırlar ve dünyada olup bitenleri, yıldızların çeşitli vaziyetiyle ilgili sayarlardı) — Çarhı çarha benzetmiş: Göğü değirmen taşına benzetmiş. 106. Endişe: Düşünce, fikir, tasarlayış. 107. Tekye kılmak: Dayanmak, güvenmek.

- Sen bu cihan mülkünü kaftan kafa tuttun tut,
 Ya bu dünya malını oynayıban uttun tut.
 109 Süleyman'ın tahtına şâd olup oturdun bil,
 Div ü periye düpdüz hükümleri ettin tut.
 Sen Feridun haznesin Nûşirevan genciyle,
 Kaarun malına katıp sen malına kattın tut.
 111 Bu dünya bir lokmadır, ağzında çiğnenmiş bil,
 Çiğnenmişe ne durmak, ha sen onu yuttun tut.
 Ömrün senin bir oktu, yay içinde dopdolu,
 Dolmuş oka ne durmak, ha sen onu attın tut.
 113 Çün denize garkoldun, boğazına geldi su,
 Çırpınma ey biçare, ha sen ona battın tut.
 Ahır bir gün ölürsün, ölüm vardır bilirsin,
 Kamulardan ayrılıp varıp sinde yattın tut.
 115 Her bir nefes kim gelir, keseden ömr eksilir,
 Çün kese ortalandı, sen onu tükettin tut.
 Yüz yıllar hoşluk ile ömrün geçirse Yunus,
 Sonucu bir nefestir, sen onu unuttun tut.

17

- 117 Niceler bu dünyada günahını yuyamaz.
 Ömrü geçer yok yere, ey dırıygaa duyamaz.
 Bir nice kişilerin gaflet gözün bağlamış,
 Hak yoluna der isen bir yufkaya kıyamaz.

108. Kaf: Eskiden, dünyanın sonunda bulunduğu ve ardında devlerle ejderhaların yaşadığına inanılan bir dağ — Kaftan kafa: Uctan uca, tekmil, baştan başa — Oynayuban: Oynayıp — Utmak: Oyunu kazanmak. 109. Süleyman: İsrailoğullarından bir hükümdar (Yele emreder, yel de tahtını götürürmüş) — Div: Dev, şeytan — Feridun: İran mitoloji tarihinde bir şah — Nûşirevan: Bu da öyle — Genc: Hazine — Kaarun: Mûsa peygamber zamanında yaşamış zengin bir adam. 112. Yay içinde dopdolu: Yayın gerilip atılmak üzere yaya ok konması. 113. Çırpınma ey: (Aslında, dalbınmagıl). 117. Yuyamaz: Yıkıyamaz, arıtamaz — Dırıyga, dırıyğ: Yazıklar olsun.

- 119 Bu dünya bir gelindir, yeşil, kızıl donanmış,
Kişi yeni geline bakar bakar, doyamaz.
Ey nice aslanları alır, aktarır ölüm,
Azrail pençesine bir yoksulca doyamaz.
- 121 Var imdi miskin Yunus, uryan olup gir yola,
Yüz çukallı gelirse yalıncağı soyamaz.

18

- Hakkın emri geliceğiz bu gövdede can neylesin?
Can gövdeden ayrılınca damarlarda kan neylesin?
- 123 Etim, kemiğim çürüye, damarlarda kan kuruya,
Görmez misin ölenleri, sözümde yalan neylesin?
Tut orucu, kıl namazı, ur toprağa her dem yüzü,
Dikilince kefen bezi türlü matahlar neylesin?
- 125 Namazını kılmayanın, Hak buyruğun tutmayanın,
Doğru yola gitmeyenin göğsünde iman neylesin?
O yüce saraylar yapan, dünya sevip dinin koyan,
Âhır baykuş öter orda, imâret yapan neylesin?
- 127 Yunus Emre bu hup sözü hasta yatarken söyledi,
Gezmiye talabır canı, takati yoktur neylesin?

19

- Ata belinden bir zaman anasına düştü gönül,
Hak'tan bize destur oldu hazineye düştü gönül.
- 129 Onda beni can eyledi, et ü kemik, kan eyledi,
Dört on günde değiceğiz deprenmiye düştü gönül.

119. Bakar bakar: (Aslında, bakıbanı: Bakınarak).
120. Yoksulca doyamaz: En küçük bir mukavemet gösteremez. 121. Uryan: Çıplak, varlığından soyunmak — Çukal: Zırh — Yalıncağ: Çıplak. 122. Geliceğiz: Gelince — Ayrılınca: (Aslında, ayrılıcak). 128. Kemiğim: (Aslında, süngüğüm). 127. Talabır: İster, canı çeker. 129. Değiceğiz: Değince.

- Yürür idim orda pinhan, Hak buyruğu vermez aman,
Vatanımdan ayırdılar, bu dünyaya düştü gönül.
- 131 Beni beşiğe vurdular, elim, ayağım sardılar,
Önden acısın verdiler, tuz içine düştü gönül.
Günde iki kez çözerler, başıma akça dizerler,
Ağızma emcek verirler, nefis kabzına düştü gönül.
- 133 Oğlan iken sultan kopar, kim elin, kim yüzün öper,
Akıl bana yoldaş oldu, sultanlığa düştü gönül.
Bu çağ ile sakal biter, görenin gülmesi tutar,
Güzeller yanında biter, sevişmiye düştü gönül.
- 135 Hayırdan şerri çok sever, işlemeye becit ever,
Nefsinin dileğin kovar, nefis evine düştü gönül.
Kırk beşinde sûret döner, kara sakala ak iner,
Bakıp şeybetin görünce yoldurmaya düştü gönül.
- 137 Yola gider başaramaz, yiğitliğe eli varmaz,
Bu nesneleri koyup da yuvanmaya düştü gönül.
Oğul der; bunadı, ölmez, kız der ki: yerinden durmaz,
Hiç kendi halinden bilmez, halden hale düştü gönül.
- 139 Ölünce de şükrederler, sinden yana iletirler,
Allah adın zikrederler, çok şüküre düştü gönül.
Su getirirler yumıya, kefen sararlar komıya,
Ağaç ata bindirirler, teneşire düştü gönül.
- 141 Eğer var ise amelin, geniş olur senin sinin,
Eğer yok ise amelin oddan şarab içti gönül.
Yunus anlayıvar halin, şuna uğrıyacak yolun,
Bunda elin erer iken hayr işlere düş ey gönül.

132. Emcek: Meme — Kabz: Kavramak, tutmak, sıkıntı. 133. Kopmak: Meydana gelmek, belirlemek, çıkmak. 135. Becit ever: Çok acele eder. 136. Şeybet: İhtiyarlık, 137. Koyup da: (Aslında, koyuban) — Yuvanmak: Aldırmazlık etmek. 138. Oğul der: (Aslında, oğul aydur) — Kız der ki: (Aslında, kız aydur). 139. Ölünce de: (Aslında, öliceğiz). 141. Geniş: (Aslında, geyin) — Oddan: Ateşten. 142. Uğrıyacak: (Aslında, uğrayı-sar).

- 143 Senin Hak'tan yığıanı her ne ise, ver gider,
Ne beslersin bu teni, sinde kurt, kuş yer gider.
Ölene bak, gözün aç, dökülür sakal ü saç,
Yılan, çıyan gelir aç yiyip içip sır gider.
- 145 Bize bizden ulular, pek de güzel hulular,
Şol iyi amelliler haber şöyle der gider.
Kes sen haramdan elin, çekip gıybetten dilin,
Azrail el atmadan bu dükânı der, gider.
- 147 Ecel erer, kurur baş, tez tükenir uzun yaş,
Düpdüz olur dağla taş, gök dürülür, yer gider.
Çün can ağdı hazrete, yarak et âhirete,
Tanla duran tâate Tanr'evine er gider.
- 149 Miskin Yunus ölünce, sini nurla dolunca,
İman yoldaş olunca âhirete sır gider.

143. Yığmak: Menetmek, ayırmak, 144. Sır: Tok:
145. Pek de güzel: (Ashında, eğin iyü) — Hulular: Huy-
lular. 147. Çün: Ne vakit — Çün can ağdı hazrete, ya-
rak et âhirete: Can Tanrı tapısına yükselecek, onun
için âhirete hazırlan.

ÂLEM BU İŞTE

21

- İşidin ey ulular, âhır zaman olmuştur,
Sağ müslüman seyrek, o da güman olmuştur.
151 Danışman okur, tutmaz, derviş yolun gözetmez,
Bu halk öğüt işitmez, ne sarp zaman olmuştur.
Gitti beyler mürveti, binmişler birer atı,
Yediği yoksul eti, içtiği kan olmuştur.
153 Yani az koptu erden, el çekmeden murdardan,
Deccâl çıkacak yerden, onlar uyan olmuştur.
Birbirine yavuz sanır, ettiği kalır sanır,
Yarın mahşer gününde işi yayan olmuştur.
155 Ey Yunus, imdi senin aşk ile geçsin günün,
Sevdiğin kişi senin canına can olmuştur.

150. Sağ müslüman seyrek: Sağlam ve doğru müslüman nadirdir — Olmuştur: (Aslında, olısar, ve bu şiirin redifi hep böyle). 153. Yani az koptu erden, el çekmeden murdardan: Pis şeylerden el çekmeden insandan az bir kötülük, cüzi bir kötü huy ayrılır. Bu çeşit adam, Deccâl çıkınca ona uyar — Deccâl: Kıyamete yakın çıkıp Tanrılık dâvası güdeceğine inanılan tek gözlü biri — Çıkacak: (Aslında, kopısar). 154. Mahşer yeri: Müslümanlık inancına göre, kıyametten sonra herkesin dirilip toplanacağı yer.

Binde biri bu halkın Rahman yoluna girmez,
Gel bir kişi göster ki Şeytan yoluna girmez.

- 157 Uzattı bu halk işi, ger erkek eğer dişi,
Müslüman olan kişi isyan yoluna girmez.
Hep gaflet ile gaafil, gafleti nider âkil?
Bin söylediği cahil irfan yoluna girmez.
- 159 Gönlü dolu zahmettir, işlediği bid'attır,
Bu nicesi ümmettir, Kur'an yoluna girmez?
Gel sen Yunus iste bul, Allah'a yarar bir kul,
Kul nasıl ola makbul, sultan yoluna girmez?

- 161 Gider idim ben yol sıra, yavlak uzamış bir ağaç,
Böyle lâtif, böyle şirin, gönlüm der ki: Bir kaç sır aç.
Böyle uzmak ne ma'nidir? Çünkü bu dünya fânidir,
Bu fuzulluk nişanıdır, gel beri, miskinliğe geç.
- 163 Böyle lâtif bezenerek, böyle şirin düzenerek,
Gönül Hakk'a uzanarak dilek nedir, neye muhtaç?
Ağaç karır, devran döner, kuş budaða bir dem konar;
Daha sana kuş konmamış, ne güvercin, ne de dürraç.
- 165 Bir gün sana zeval ere, yüce kaddin ine yere,
Budakların oda gire, kaynaya kazan, kıza saç.
Yunus imdi sen bir nice, eksikliğin yüz bin onca,
Kur'ağaca yol sorunca teferrüçle yoluna geç.

157. Ger erkek, eğer dişi: Erkek olsun, dişi olsun.
158. Âkil: Akıllı. 159. Bid'at: Muhammed Peygamber zamanında olmıyan Şey. Kötüsünü yapmak suçtur, iyisi makbuldür. 161. Yavlak: Çok — Derki: (Aslında, aydur). 162. Uzmak: (Vezin yüzünden böyle okunuyor, uzamak) — Ne ma'nidir: Mânası nedir? — Fâni: Geçici, yok olan — Fuzulluk: Abes iş yapmak, 163. Bezenerek: (Asında, bezenüben) — Düzenerek: (Aslında, düzenüben) — Uzanarak: (Aslında, uzanuban). 164. Karımak: Kocalmak, ihtiyarlamak — Ne de: (Aslında, ne hod) — Dürraç: Bir çeşit kuş, taraç kuşu. 165. Kadd: Boy, 166. Kur'ağaca: Kuru ağaca (vezin yüzünden).

- 167 Ey aşk eri, aç gözünü, yeryüzüne bir kıl nazar,
Gör bu lâtif çiçekleri, bezenip uş geldi, geçer.
Bunlar böyle bezenüben, boynunu Hakk'a sunuban,
Bir sor onu bunlara sen, nerededir azm-i sefer?
- 169 Her bir çiçek bin naz ile, Hakk'ı öğer niyâz ile,
Her murg-ı hoş-âvâz ile ol padişahı zikreder.
Öğer onun kaadirliğın, her bir işe hâzırlığın,
İllâ ömür kaasırlığın anıcağız, rengi döner.
- 171 Rengi döner günden güne, toprağa dökülür gine,
İbrettir bu anlıyana, bu ibreti ârif duyar.
Ne gelmeğın gelmek senin, ne gitmeğın gitmek senin,
Son menzilin ölmek senin duymadınsa aşktan haber.
- 173 Her bir sözü duysaidin, ya bu gamı yeseidin,
Yerinde eriyeidin, gideydi senden kâr ü bâr.
Bildin gelen geçer imiş, bildin konan göçer imiş,
Aşk şerbetin içer imiş her kim bu mânadan duyar.
- 175 Yunus bu sözleri kogıl, kendözünden elin yugıl,
Senden ne gele bir değil, çün Hak'tan ola hayır ü şer.

- Yine bu bâd-ı nevbahar hoş nev' ile esti yine,
Yine kışın soğukluğu fuzulluğun kesti yine.
- 177 Yine rahmet-i bî kıyâs yine esti oldu demsâz,
Yine geldi bu yeniyaz, kutlu kadem bastı yine.

167. Uş: Şimdi. 168. Azm-i sefer: Yolculuk azmi.
169. Niyaz: Yalvarmak — Murg-ı hoş-âvâz: Sesi güzel kuş. 170. İllâ: Ancak. Kaasır: Kısa — Anıcağız: Anınca — Ârif: Bilen, anlıyan, irfan sahibi. 173. Kâr ü bâr: İş güc. 175. Kogıl: Bırak, terket — Yugıl: Yıka, arıt — Çün: Çünkü. 176. Bâd-ı nevbahar: İlkbahar rüzgârı — Nev': Çeşit. 177. Rahmet-i bîkıyâs: Ölçüsüz rahmet, acıyış — Demsâz: Nefes veren, diriltten, arkadaşlık eden — Yeniyaz: İlkbahar — Kadem: Ayak.

- Yine yeni hazineden yeni hil'at giydi cihan,
Yine verildi yeni can, otla ağaç süstü yine.
179 Ölmüşüdi otla şecer dirilerek geri biter,
Müşriklere nükte yeter var ettiği nesli yine.
Yine sahra bu mergizar, hoş akar esrik bu sular,
Cihanlara etti nisar, cümle âlem dostu yine.
181 Yine yeryüzü donanıp, kat kat olup renge batıp,
Bülbül güle karşı ötüp, can budağa astı yine.
Sözüm değil yaz kış için, geldi mâşuka iş için.
Öldürdüğün bağışlamak padişahın kastı yine.
183 Yine Yunus baştan çıkıp, âr ü namusunu yıkıp,
Âşıkların cür'asından ulu kadeh içti yine.

178. Hil'at: Elbise — Süsmek: Dürtüp çıkmak, coşmak, boy vermek. 179. Şecer: Ağaç — Dirilerek: (Aslında, dirilüben) — Müşrik: Tanrı birliğine inanmıyan, var olan, yahut akıldan doğan varlıklara Tanrı diyen — Nükte: Dokunaklı söz, espri, ince söz. 180. Mergizar: Çayırılık — Esrik: Coşkun, sarhoş — Nisar etmek: Saçmak. 182. Mâşuka: Sevgili. 183. Cür'a: Yudum.

HAKKA DÖNÜŞ

26

- Söyle hayran eyle beni, aşkın oduna yanayım,
Her nereye bakar isem gördüğümü sen sanayım.
185 Çün beni okur sultanım, uş yöneldi gider canım,
Ben burda çünkü mihmanım, ya ben nice eğleneyim?
Yedi tamu dedikleri bir ahıma katlanmıya,
Aşkın beni yağmaladı, ya ben nice katlanayım?
187 Senin kokun duydu canım, terkin urdu bu cihanın,
Bilmezem, söyle mekânın, seni nerde isteyeyim?
Her dem söylenir haberin, asla bulunmaz eserin,
Götür yüzünden perdeyi, didarına göyüneym.

184. Nereye: (Aslında, kancaru). 185. Okumak: Ça-
ğırarak, davet etmek — Mihman: Konuk. 187. Söyle:
(Aslında, ayıt) — Götür yüzünden perdeyi didarına
göyüneym: Aç yüzünden örtüyü, görüp yanayım.

- 189 Kaynar denizleyin canım, oynar gemileyin tenim,
İki deniz arasında gark olayım, uşanayım.
Yedi deniz geçer isem, yetmiş ırmak içer isem,
Susuzluğum kanmaz benim, dost şerbetiyle kanayım.
- 191 Âşıklar dört mezheb dedi, yedi mezhep geçti canım,
Demeyin nice şahitler, ben mecnûn ü divaneyim.
Sekiz uçmak arzularsa, yetmiş bin huri gelirse,
Aldamıya bu canımı, burda nite aldanayım?
- 193 İlm-i hikmet okuyanlar, aşktan mahrum olur onlar,
Mansur oldum asın beni, ko dillerde söyleneyim.
Al gider benden benliği doldur içime senliği,
Gel sen beni burda öldür, orda varıp ölmüyeyim.
- 195 Yunus Emre'nin bu sözü, cana doldu avazesi,
Kördür münkürlerin gözü, ben nicesi göstereyim.

27

- İlâhî, bir aşk ver bana, nerdeyim hiç bilmeyeyim,
Kaybedeyim de ben beni, istesem de bulmayayım.
- 197 Söyle hayran eyle beni, bilmeyeyim dünden günü,
İsteyeyim daim seni, başka nakşa kalmıyayım.
Al gider benden benliği, doldur içime senliği,
Dirliğinde öldür beni, varıp orda ölmüyeyim.
- 199 Gelirse göynüğüm dile, kim söge bana, kim güle,
Bari yanayım derd ile, halim dile gelmiyeyim.
Uş yürürüm yana yana, ciğerim gark oldu kana.
Aşk tam eser etti bana, nice zârı kılmıyayım?

189. Uşanmak: Kırılmak. 191. Demeyin: (Aslında, dimenüz). 192. Nite: Nasıl. 193. Mansur: X. yüzyılda dine aykırı sözleri ve düşünceleri yüzünden Bağdat'da asılıp yakılan sofi. 194. Burda: (Aslında, bunda) — Orda: (Aslında, anda). 195. Avaze: Ses, şöhet. 196. Kaybedeyim: (Aslında, yavu kılayın ben beni). 198. Orda: (Aslında, anda). 199. Göyntük: Yanık. 200. Zârı kılmak: Ağlamak.

- 201 Bülbul olayım, öteyim, dost bahçesinde yatayım,
Gül olayım, açılalım, daha artık solmıyayım.
Mansurlayın dâra beni, ayan göster orda seni,
Kurban kılayım bu canı, aşka münkir olmıyayım.
203 Aşktır bu derdin dermanı, aşk yoluna koydum canı,
Yunus Emre söyler bunu, bir dem aşksız olmıyayım.

28

- Gözüm seni görmek için, elim sana ermek için,
Bugün canım yolda koyam, yarın sana ermek için,
205 Bugün canım yolda koyam, yarın ıvazın veresin,
Arzyleme uçmağın, hiç arzum yok uçmağ için.
Bana uçmak, ne gerekmez, ya dahi gönlüm uyakmaz,
İşbu benim zarılığım değil ahı bir bağ için.
207 Uçmak uçmağım dediğin, mü'minleri yeltediğin,
Bir ev ile bir kaç huri, hevesim yok koçmak için.
Burda dahi verdin bize ol huriyi çift ü halâl,
Ondan dahi geçti arzum, arzum sana kaçmak için.
209 Sofilere ver sen onu, bana seni gerek, seni,
Benim hiç hevesim yoktur şol bir ev ü çardak için.
Yunus hasretlidir sana, hasretini göster ona,
İşin zulüm değil ise, dâd eyle sen varmak için.

201. Olayım: (Aslında, oluban). 205. İvaz: Karşılık.
206. Uyakmak: Batmak, gurup etmek — Uçmak: Cen-
net — Zarılık: Ağlayış — Ahı: Ahi, kardeşim, kardeş.
Esnafı teşkilâtlandıran, adamlığı, erliği ve cömertliği
şiar edinen, "Fütüvvet - yiğitlik" yolunun şeyhlerine
de "ahi" denir. 207. Yeltemek: Teşvik etmek. — Huri:
Cennetteki güzel kızlar — Koçmak: Kucaklamak, sarıl-
mak. 208. Halâl: Yapılması, din bakımından suç olmi-
yan. Nikâhla alınmış kadın, zevce. 209. Sofi: Tasavvufa
inanan, derviş, tarikat ehli. 210. Eyle sen: (Aslında,
eylegil).

- 211 Erenlerin himmetini ben bana yoldaş eyleyim,
Her nereye varır isem cümle işim hoş eyleyim.
Koyup bu dünyayı gidem, âhirete sefer edem,
Ol uçmakta hurilerden ben bana yoldaş eyleyim.
- 213 Taze, yumuşak giymeyim, bunlardan fâriğ olayım,
Ger döşeğim toprak ise yastığımı taş eyleyim.
Uram, yıkam nefs evini, oda yana hırs ü hevâ,
El götürem şimdengeri, nefs ile savaş eyleyim.
- 215 Tenim dahi, canım dahi, hiç bilmedi Enel-Hakk'ı,
Şimdiye dek bilmediyse şimdengeri tuş eyleyim.
Bugün gülen kişi bunda, yarın ağlar imiş onda,
Revan döken gözyaşını, yastığımı yaş eyleyim.
- 217 Miskin Yunus çağırıp söyler: Âşıkıyım miskinlerin,
İçim miskin değil ise miskin dışım uş eyleyim.

30

- Ey dost, aşkın denizine girem, garkolam, yürüyem;
İki cihan meydan ola, devrânım sürem, yürüyem.
- 219 Girem denize garkolam, ne elif, ne mim, dal olam,
Dost bağında bülbül olam, güllerin derem yürüyem.
Bülbül olubanı ötem, gönül olam, ceset tutam,
Başımı elime alıp yoluna verem, yürüyem.
- 221 Bülbül olubanı gidem, ey nice gönüller gödem,
Yüzüm aşk ile dem-bedem toprağa sürem, yürüyem.

213. Taze, yumuşak giymeyim: (Aslında, taze vü yumuşak giymeyem). 214. Hırs: Bir şeye fazla düşkünlük, hiddet — Hevâ: Nefis isteği, emel. 215. Enel-Hak: Tanrı benim. X. yüzyılda Bağdat'da asılan coşkun sofi Mansuroğlu Hüseyin'in sözü — Tuş eylemek: Rastgetirmek. 216. Revan: Akan, derhal, hemen. 217. Söyler: (Aslında, aydur). 219. Elif, mim, dal: Arap alfabesinde bu harfler, insan anlamına gelen ve bugün Türkçede adam diye kullanılan "Âdem" kelimesini meydana getirir. Yunus bu sözle, varlığını terkedeyim diyor. 220. Ceset: Beden, vücut. 221. Dem-be-dem: Burda, (Aslında, bunda).

- Şükür gördüm didarını, içtim visalin yârini,
Bu senlik, benlik şarını, terkinu uрам, yürüyem.
223 Yunus'tur aşk âvaresi, biçareler biçaresi,
Sendedir derdim çaresi, dermanım soram, yürüyem.

31

- Ol dost bize gelmez ise, ben dosta geri varayım,
Çekeyim cevri cefayı, dostumun yüzün göreyim.
225 Sermaye bir avuç toprak, onu dahi aldı bu aşk,
Ne sermaye var, ne dükân, pazara niye varayım?
Kurulmuş bir dükân pazar, dost içine girmiş gezer,
Günahım çok, gönlüm sezer, dosta ben çok yalva-
rayım?
227 Gönlüm der ki: Dost benimdir, gözüm der ki Dost
benimdir,
Gönlüm der ki: Gözet sabrı, bir dem ben haber
sorayım.
Hak nazar kıldığı cana bir göz ile bakmak gerek,
Ona ki Hak nazar kıldı, ben onu nice yereyim?
229 Taptık der ki, bu Yunus'a, bu aşk Hakk'a götürürse,
Kamulardan aşk yücedir, ben ona nice ereyim?

222. Visalin yâri: Sevgilinin vuslat (buluşma) şerbeti — Şar: Şehir. 224. Varayım: (Aslında, varayın ve bu şiirin kafiyesi hep böyle "n" harfiyle). 227. Der ki: (Aslında, aydur; üçü de böyle). 228. Hak: Doğru, Tanrı'nın adlarından. 229. Der ki: (Aslında, aydur) — Götürürse: (Aslında, irür ise).

ERENLER

32

- Çalab nurdan yaratmış canını Muhammed'in
Âleme rahmet saçmış adını Muhammed'in.
- 231 Dostum demiş, yaratmış, hem onun kaydın yemiş,
Ümmetten yana koymuş yönünü Muhammed'in.
Muhammed bir denizdir, bütün âlemi tutmuş,
Evliyalar ördeği, gölünde Muhammed'in.
- 233 Dünya malın tutmamış, hiç emanet artmamış,
Terzi biçip dikmemiş donunu Muhammed'in.
Tanrı arslanı Ali sağında Muhammed'in,
Hasan ile Hüseyin, solunda Muhammed'in.
- 235 Yılda yetmiş bin hacı, her biri niyet eder,
Varır ziyaret eder nurunu Muhammed'in.
Yunus Dede'm aşkıdır, eksiklidir, miskindir,
Her kim yemez mahrumdur hânını Muhammed'in.

230. Çalap: Tanrı. 231. Kaydını yemek: Bir şeyle, birisiyle meşgul olmak, üstüne titremek, her şeyiyle ilgilenmek — Ümmet: Bir peygambere inanıp dinine girenler. 233. Don: Elbise. 234. Ali: Muhammed Peygamber'in damadı, amcasının oğlu, kardeşliği ve halifesi — Hasan, Hüseyin: Ali'nin oğulları ve Muhammed'in torunları. 236. Eksik: Suç, günah — Hân: Sofra, yemek.

- 237 Ey kopuz ile çeşte, aslın nedürür işte?
Sana sual sorarım deyiver bana işte.
Der ki: Aslımdır ağaç, koyun kirişi bir kaç,
Gel işretim dinle geç, akli koma beleşte.
- 239 Derler ki bana haram, ben uğruluk değilim!
Çünkü aslım mısmıldır, ne var imiş kirişte?
Bana kiriş dediler, aşka giriş dediler,
Benim adım aşk verdi, ben durmazam kolmaşta.
- 241 Şadılık ile geldim, işbu âleme doldum,
Mürüvvetler düzüldüm, kodular işbu düşte.
Ağaç, deri derildi, kiriş ile bir oldu.
Aşk, denizine daldı, behane yok bu işte.
- 243 MEVLÂNÂ sohbetinde saz ile işret oldu,
Ârif ma'niye daldı, gün bilebilir ferişte.
Ferişteleri anmaktan bilesin murat nedir.
Gece gündüz bilebilir senin ile her işte.
- 245 Ol feriştehler adı Kirâmen kâtibin'dir,
Yazmaktan usanmazlar, ayrılmaz yazda, kışta.
Birisi sağ omzunda, birisi sol omzunda,
Birisi hayrın yazar, birisi şer cünbişte.

237. Kopuz: Saz — Çeşte: Şeşte, şeş-târ, altı telli
sas — Deyiver: (Aslında, aydırır). 238. Der ki: (As-
lında, aydur) — İşret: Eğlenmek, neş'e, içki içmek —
Beleş: Parasız, bedava, çaba. 239. Derler ki: (Aslında,
aydurlar) — Uğruluk: Hırsızlık — Mısmıl: Temiz. 240.
Kolmaş: Sağmasapan söylenen. 241. Şadılık: Neş'e, se-
vinçli olmak — Mürüvvet: Adamlık, insanlık, iyilik.
243. Mevlânâ: Belh'de doğup çocuktan babasıyla Kon-
ya'ya göçen ve 1273 te orada ölen büyük ve mütefekkir
şair sofi — Ferişte, ferişteh: Melek. 245. Kirâmen kâ-
tibin: İnsanın omuzlarında olduklarına ve yaptığı işleri
yazdıklarına inanılan iki melek. 246. Cünbiş: Hareket,
oynayış.

- 247 Kâğıtları tükenmez, ne de mürekkepleri,
Aşınmaz kalemleri, kaimlerdir ol işte.
Hem meyhaneye varır, hem puthaneye girer;
Bunlar saklarlar seni, sen gafilsin işte.
249 Yunus imdi Sübhan'ı vasfeyle sen gönülde,
Ayrı değil âriften bu kopuz ile çeşte.

34

- Âşık oldum erene ermek ile,
Hakk'ı buldum ben eri bulmak ile.
251 Ere erdim, erde buldum maksudum,
Bulamadım daşradan sormak ile.
Ne yere baktım ise er oturur,
Gönlün aldım yüz yere sürmek ile.
253 Hak'tan imiş canlara cümle nasib,
Olmaz imiş Kâ'be'ye varmak ile.
Eşigindir Kâ'be bilirsən senin,
Bulamadım yol çekip varmak ile.
255 Bir göl idim kıldı erenler nazar,
Deniz oldum dört yana ırmak ile.
Beni gören bir pula saymaz idi,
Şimdi gören gösterir parmak ile.
257 Geldi ün Yunus diye durdum uru,
Gözüm açtım kulağım burmak ile.

247. Kaim: Duran, daima bir işle meşgul olan. 249. Sübhan: Tanrı adlarından. Noksan sıfatlardan âri — Vasfeylemek: Övmek. 250. Eren: Tanrı dostu, gerçeğe ermiş, evliya. 253. Nasib: Pay, rızık — Kâ'be: Mekke'deki dörtköşe, üstü kumaşla örtülü, taştan yapılmış cami. Müslümanların kiblesi burasıdır, yani namazda, oraya, o tarafa dönerler. 256. Pul: Değeri pek az bir eski zaman parası. 257. Ün gelmek: Ses gelmek — Uru durmak: Ayağa kalkmak — Kulağım burmak ile: Kulağımı büktüler de.

- Evliyaya münkirler, Hak yoluna âsıdır,
O yola âsı olan, gönüllerin pasıdır.
- 259 Çektik bu aşk cefasın ta erince mâşuka,
Zira ki o dost benim derdimin devasıdır.
Henüz bu yer olmadan, gökler yaratılmadan,
Evliyalar vatanı, padişah kal'asıdır.
- 261 MEVLÂNÂHÜDÂVENDGÂR bize nazar kılalı,
Onun görklü nazarı gönlümüz aynasıdır.
GIYIKLI'nin ol HASAN, söz söylemiş kendinden,
Kudret dilidir söyler, kendinin söz nesidir?
- 263 Miskin ol bire miskin, gide senden kibr ü kin,
Rûzigâr gelir geçer, kime ne kalasıdır?
Okuyup da yazmadan, yanılıp da azmadan,
Yunus, bu aşk sözünü kim bildi bilesidir.

36

- 265 Bilir misiz ey yarenler, gerçek erenler nerededir?
Nerde baksan orda hâzır, nerde istersen ordadır.
Aşksızlara benim sözüm, benzer kaya yankısına,
Bir zerre aşkı olmıyan belli bilin, yabandadır.
- 267 Yabancılık eyleme sen, aşka yalan söyleme sen,
Burda yalan söyliyenin orda yeri zındandadır.

258. Evliya: Erenler — Münkir: İnkâr eden, tanımayan. 259. Çektik: (Aslında, tarttık). 261. Mevlânâ Hüdâvendgâr: Celâleddini Rûmî — Görklü: Güzel — Nazar: Bakış. 262. Giyikli Baba: XIII. yüzyılda Anadolu'da yaşayan bir eren — Söylemiş: (Aslında, ayıtmış) — Kendinden: (Aslında, kendüden). 263. Rûzgâr: Zaman. 264. Okuyup da, yanılıp da: (Aslında, okuyuban, yanılıban). 265. Nerededir: (Aslında, kandadır) — Ordadır: (Aslında, ondadır). 266. Kaya yankısı: Kayaya vurup gelen aksisada. 267. Eyleme sen, söyleme sen: (Aslında, eylemegil, söylemegil) — Burda: Aslında, bunda).

Ey kendözünü bilmeyen, söz mânasını bulmıyan,
Hak varlığın ister isen, uş ilm ile Kur'an'dadır.
269 Niceler der ki Yunus'a: Kocaldın sen, aşkı bırak,
Bu aşk bize yeni geldi, henüz daha turfandadır.

37

- Dinin, imanın var ise hor görmegil dervişleri,
Cümle âlemler müştaktır görmekliğe dervişleri.
271 Ay ile güneş müştaktır dervişlerin sohbetine,
Ferîştehler tesbih okur zikir eder dervişleri.
Tersâlar tövbeye gelir, taht ısları zebun olur,
Dağlar, taşlar secde kılur göriceğiz dervişleri.
273 Derviş oku ırak atar, hey demeden cana üter,
Gaafil olman, yeter tutar, hor görmegil dervişleri.
Ol fahr-i âlem Mustafa, sıdkı bütün, aşkı safa,
İster isen ondan vefa, hor görmegil dervişleri.
275 İncidirsen ah ederler, ömrün, günün kuruturlar,
Gözsüz kalırsın yederler, tâ bilesin dervişleri.
Yer gök eder hırka hakkı himmetleri olsun bâkıy,
Çün padişah oldu sâkıy, sarhoş eder dervişleri.
277 Gökten inen dört kitabı günde bin kez okur isen,
Vallah didar görmiyesin, sevmez isen dervişleri.
Yunus der ki: Bu aşk geldi, ölmüş canım diri kıldı,
Sen ben demek benden kaldı, görüceğiz dervişleri.

268. Kendözünü: Kendi özünü. 269. Der ki: (Aslında, aydur). 270. Derviş: Bir tarikate mensup adam, sofi. 272. Tersâ: Hristiyan — Göriceğiz: Görünce. 273. Utmek: Geçmek. 274. Fahr-i âlem: Dünyanın övündüğü — Sıdk: Doğruluk — Safâ: Arı, temiz. 276. Hırka: Dervişlere törenle şeyh tarafından giydirilen üst elbisesi — Sâkıy: Su veya içki sunan. 277. Dört kitap: Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an, dört kitap diye anılır — Dîdar: Yüz, Tanrı cemali — 278. Der ki: (Aslında, aydur).

- 279 İçimde bir dert vardır diyeyim dervişlere,
Dervişlerin kademi kutludur her işlere,
Her kimin ne derdi var derman isteyigider,
Benim dermanım sensin bağrındaki başlara,
- 281 Aşkdan sabak alırsın hem key katı bilirsin,
Nasıl reva görürsün hizmeti dervişlere?
Aşkın cefasından dünü günü ağlarım,
Akan pınar ne misâl gözden akan yaşlara.
- 283 Cana tuzak kuralım şayet aşk gele gire,
Aşk nasıl avlarlar? Soralım tutmuşlara.
Söyle hevâî gelir, tuzak ilmin kim bilir?
Nasıl tuzak kuralım bu konmadık kuşlara?
- 285 Yunus gönlün alanı sen kime söyleyesin?
Sorar isen imdi sen sor onu bulmuşlara.

- Ben dervişim diyen kişi, işbu yola ar gerekmez,
Derviş olan kişilerin gönlü geniş, dar gerekmez.
- 287 Derviş gönülsüz gerektir, sövene dilsiz gerektir,
Dövene elsiz gerektir, halka beraber gerekmez.
Halka benzetmiye işin, süre gönülden teşvişin,
Yüz bini birdir dervişin, arada ağyar gerekmez.
- 289 Eğer derviş isen derviş, cümle âlem sana biliş,
Fuzulluğu hulka değiş, arada ağyar gerekmez.
Derviş olan kişilerin miskinliktir sermayesi,
Miskinlikten özge bize mâl ü mülk ü şar gerekmez.

281. Key katı: Çok sağlam — Sabak: Meşk, ders — Reva görmek: Lâyık görmek. 286. Geniş: (Aslında, giygdür). 288. Teşviş: Bozuk, karışık hale getirmek, karışıklık — Ağyar: Gayrılar, başkalar. Tanrı'dan başka şeyler. 289. Biliş: Bildik, dost. Yad karşılığı — Fuzulluğu hulka değiş: Boşboğazlığı mânasız şeylerle uğraşmayı iyi huya döndür. 290. Özge: Başka, ayrı.

- 291 Er elini aldın ise, ere gönül verdin ise,
İkrar ile geldin ise pes ere inkâr gerekmez.
Yunus, sen gördün bir eri, artırma gördüğün biri,
Şudur, budur diyerekten derviş tarumar gerekmez.

40

- 293 Bu dervişlik durağı, bir acâip duraktır,
Derviş olan kişiye evvel dirlik gerektir.
Çün erde dirlik ola, Hakk ile birlik ola,
Varlığı elden koyup ere kulluk gerektir.
295 Kulluk eyle erene, bakıp Hakk'ı görene,
Senden haber sorana pek miskinlik gerektir.
Miskin olagör bari, benlikten uzak yürü,
Gönlünde benlik olan miskinlikten uzaktır.
297 Hak ere benim dedi, varlığın erde kodu,
Erenlerin himmeti yerden göğe direktir.
Bu dervişlik beratın okumadı müftüler,
Onlar ne bilsin onu, bu bir gizli varaktır.
299 Ey Yunus, bildim deme, artık eksik söyleme,
Tut miskinlik eteğin, âhır sana gerektir.

41

- Dervişlik dedikleri hırka ile taç değil,
Gönlün derviş eyleyen hırkaya muhtaç değil.
301 Hırkanın ne suçu var sen yoluna varmazsan?
Var sen yolunca yürü er yolu kalmaç değil.

291. Pes: Öyleyse, sonra. 292. Diyerekten: (Aslında, diyübeni). 295. Pek: (Aslında, key). 298. Berat: Bir vazife selâhiyetini, yahut bir mülkün sahibi olduğunu isbat eden resmî kâğıt — Varak: Kâğıt yaprağı, yaprak. 299. Artık eksik söyleme: Eksik fazla söyleme. 301. Var sen: (Aslında, vargil) — Kalmaç, kolmaç: Abes ve saçma sözler söyliyen.

- Dersin şeyhin yoluna yalın ayak, baş açık,
Er var dirlik dirilmiş, yalın ayak aç değil.
303 Durmuş ma'rifet söyler ere ne Yunus Emre'm,
Yol eriyle yoldadır, yolsuza yoldaş değil.

42

- İşidin ey yarenler, eve dervişler geldi,
Can şükrâne verelim, eve dervişler geldi.
305 Her kim görür yüzünü, unuttur kendözünü,
İlm-i bâtından öter; eve dervişler geldi.
Dervişler uçar kuşlar, Hak bezminde sarhoşlar,
Zihî devletli başlar, eve dervişler geldi.
307 Dervişler yüzü sulu, görenler olur deli,
Bâtını arştan ulu, eve dervişler geldi.
SEYDÎ BALIM ilinden, şeker damlar dilinden,
Dost bahçesi yolundan eve dervişler geldi.
309 Yunus kulun umusuz, kimseyi yok yalınız,
Fedâ olsun, canımız, eve dervişler geldi.

43

- Her kime ki dervişlik bağışlana,
Kalbi gide pâk ola, gümüşlene.
311 Nefsinden misk ile amber tüte,
Budağından il ü şar yemişlene.
Yaprağı dertli için derman ola,
Gölgesinde çok hayırlar işlene.

304. Şükrâne: Şükür için verilen ve yapılan şey, şükürlük. 305. İlm-i bâtın: İç ilmi, irfan. 306. Bezm: Meclis. toplantı — Zihî: Ne mutlu, ne de (beğenîş eki). 307. Arş: Tanrı'nın mânevî tahtı, bir telâkkiye göre ilim. 308. Seydi Balım: XIII. yüzyılda Anadolu'da büyük bir isyana baş olan Baba İlyas halifelerinden ve Giyikli Baba'nın dostlarından bir sofi.

313 Âşıkın gözü yaşı hem göl ola,
Ayağından saz bitip kamyşlana.
Cümle şair dost bahçesi bülbülü,
Yunus Emre arada dürraçlana.

44

- 315 Dervişlerin yoluna sıdk ile gelen gelsin,
Hak'tan özge nesneyi gönülden silen gelsin.
Dervişlik dedikleri bir tükenmez kân olur,
Hâs ü âm, kul ü sultan, bu kândan alan gelsin.
- 317 Derviş dolunur, dolar her nefes göğ'e ağar,
Ben deyeyim doğruyu, canına kıyan gelsin.
Dervişlik bir lokmadır, yer ile gökten ulu,
Bu azamet lokmayı yutup siniren gelsin.
- 319 Dervişler gözü açık, dünü günü uyanık,
Bu söze Tanrı'm tanık, bakmadan gören gelsin.
Dervişin duyduğu hak, Hak'tan iştir sabak,
Teprenmeden dil, dudak, sözü işiten gelsin.
- 321 Dervişin eli uzun, çıkarır münkir gözün,
Şarka, garba düpdüzün sunmadan eren gelsin.
Dervişler Hakk'ın dostu, canlarıdır Hak mesti,
Aşk şem'ini yaktılar, pervâne olan gelsin.
- 323 Bu miskin Yunus'u gör, dervişlik ile geldi,
Nefsindendir şikâyet, nefsin öldüren gelsin.

316. Kân: Mâden — Hâs, havâs: Tarikatçılar: Tanrı'ya hususiyeti olanlar — Âm, avâm: Bilgi ve mevki sahibi olsa bile gerçek ve iç bilgisini bilmiyenler. 317. Dolunmak: Olgunlaşmak, kemale gelmek. 318. Sinirmek: Hazmetmek. 322. Şem': Mum, ışık.

HAYAT VE TELVİN

45

- Ya Rab bu ne derttir, derman bulunmaz,
Ya bu ne yaradır, zahmı belirmez?
- 325 Benim garip gönlüm aşktan usanmaz,
Varır aşka düşer, hiç bana dönmez.
Döner gönlüm bana öğüt verir çok,
Âşık olan gönül aşktan usanmaz.
- 327 Âşık ki cana kaldı, âşık olmaz,
Canın terketmiyen mâşuku bulmaz.
Âşk pazarıdır bu, canlar satılır,
Satarım canımı, hiç kimse almaz.
- 329 Âşık bir kişidir, bu dünya malın,
Âhiret korkusun bir çöpe saymaz.
Bu dünya, o âhiretten içeri
Âşıkın yeri var. kimseler bilmez.

324. Zahm: Yara.

- 331 Âşık öldü deyi salâ verirler,
Ölen hayvan olur, âşıklar ölmez.
Beyim ârif isen var sen yolunca,
Bunda başlar yiter, kanlar sorulmaz.
- 333 Erenler meydanı arştan uludur,
Salarlar çevgânı, topu belirmez.
Erenler kapısı mürvet kapısı,
Sıdk ile gelenler mahrum dönülmez.
- 335 Yunus bu tevhide garkoldu gitti,
Geri gelmekliğe akli derilmez.

46

- Ey yarenler, söylen bana ben nicesi dolanayım?
Ne türlü tedbir edeyim, ya nice sağınç sanayım?
- 337 Canımda ol put bitiptir, gönlümü ol tutuptur,
Hey beni ol avutuptur, başka neye bağlanayım?
Öyle etti ki o beni seçemem hiç dünden günü,
Alsın teni, alsın canı, kon, ben ona alınayım.
- 339 Ben gevherîyim, kânım o, ben bir kulum, sultanım o,
Aklım o, canım, gönlüm o, ondan niçin usanayım?
Onsuzluğum bana haram, ondandır buna nakdim
tamam,
Bunculayın lûtf ü kerem nerde bulup dinliyeyim?
- 341 Odur bana Yunus deyen, odur benim bağrım delen,
Odur beni bensiz koyan, hem ben oyum, bu ben neyim?

333. Çevgân: Ucu eğri bir değnek, bununla, atlı olarak topu çelerler ve hedeften içeri sokarlardı. Top ve çevgân, bir spor oyunuydu. 334. Dönülmez: (Aslında, günelmez). 335. Tevhid: Birleşmek. Şeriatçılara göre Tanrı'yı, varlık birliğine inananlarca varlığı bir bilmek. 336. Söylen: (Aslında, aydun) — Nicesi: Nice, nasıl — Sağınç: Kazanç, kâr. 338. Etti ki: (Aslında, idüptür) — Kon: Koyun, bırakın. 339. Gevherî: Kuyumcu — O: (Bu beyitteki "o"ların hepsi, aslında ol). 340. Nakd: Eldeki para, mal. 341. Odur: (Aslında, olur).

- Ey yarenler, deyəmem ben canım neye daldığını,
 Dil ile vasfeyleyemem gönlümü kim aldığını.
 343 Gönlüm dolu, sığmaz dile, âşıktır o kim hâl bile,
 Aşk nicesi verdi yele, anlıyamaz nolduğunu.
 Aştan haber bilenlerin, aşk derdiyle dolanların,
 Küfrü, iman olanların ayıplaman güldüğünü.
 345 Ağlamak, gülmek âşıka dirilmek, ölmek âşıka,
 Kahr ile lütfu bir bilir, bilmez melûl olduğunu.
 Aşk, Yunus'u eyledi lâl, Yunus kanı aşka helâl,
 Bırakın etsin pâyimâl, görmesin ayrıldığını.

- 347 Aldı benim gönlümü, nolduğumu bilemem,
 Kaybeyledim ben beni, istesem de bulamam.
 Ansızın girdim yola, halimdir gelen dile,
 Bir dem derdim demeye bir dertliyi bulamam.
 349 Şâkirim derdim ile, sataştım güle güle,
 Dertlileri bulunca ben kendimi bulamam.
 Derlerse bana eğer: Senin gönlün kim aldı?
 Nice haber vereyim, ağlarım söyleyemem.
 351 Bu benim gönlüm alan, doludur cümle cihan,
 Nereye bakar isem onsuz bir yer göremem.

342. Deyemem ben: (Aslında, aydımazam) — Vasfeyleyemem: (Aslında, vasfidemezem). 346. Lâl: Dilsiz — Bırakın: (Aslında, konvarın) — Pâyimâl etmek: Ayaklar altına almak. 347. N'olduğumu bilemem: (Aslında, n'olduğum bilemezem) — Kaybeyledim: (Aslında yavıkıldım) — İstesem de bulamam: (Aslında, isteyüp bulmazam). 348. Ansızın: (Aslında, keksüzün) — Bir dertliyi bulamam: (Aslında, bir dertli bulmazam). 349. Ben kendimi: Aslında, ben beni bulmazam. 350. Derlerse bana eğer: (Aslında, aydurlar ise bana) — Ağlarım, söyleyemem: (Aslında, ağlarım aydımazam). 351 Nereye: (Aslında, kancaru).

- Ayık olup oturman, ayaksızlar getirmen,
Severim aşk esriğin, ben de ayık olamam.
353 Yunus'a kadeh sunan, Enel-Hak demin uran,
Bir cur'a sundu bana, içtim ben ayılamam.

49

- Ben bir aceb ile geldim, kimse halim bilmez benim,
Ben söylerim, ben dinlerim, kimse dilim bilmez
benim.
355 Benim dilim kuş dilidir, benim ilim dost ilidir,
Ben bülbülüm, dost gülümdür, bilfin gülüm solmaz
benim
Ol dost bana gelsin demiş, sundum kadeh alsın
demiş,
Aldım kadeh, içtim şarap, artık gönlüm ölmez
benim.
357 Ne Tûr'um var, ne durağım, hiç yerde yoktur
kararım,
Hakk'a münâcât etmiye belli yerim yoktur benim.
Sor durduğum yeri bana, gelirsen gösterem sana,
Bir zerrece Hak'tan ayrı gözüm nesne görmez
benim.
359 Tûr dağında bir tecelli gör Mûsa'ya neler kıldı,
Yunus der ki: Hak yanında sözüm geri kalmaz
benim.

50

Ey gönlümün eğlencesi, söyle bana neyleyeyim?
Aşkından oldum âvâre, derdim kime söyleyeyim?

352. Ayaksızlar: Kadehsizler. Ayâğ: Kadeh — Es-rik: Sarhoş — Ben de ayık olamam: (Aslında, ben ayık olımazam). 353. Ben ayılamam: (Aslında, ayılımazam). 354. Aceb: Şaşılacak — Ben söylerim: (Aslında, ben ayduram). 357. Tur: Tanrı'nın Mûsa Peygamber'e göründüğü Tur dağı. 359. Der ki: (Aslında, aydur). 360. Söyle: (Aslında, ayıt) — Neyliyeyim: (Aslında, neyliye-yin ve bu şiirde kafiye, hep "n" ile).

- 361 Mülki fenadan geçeyim, ol dost iline uçayım,
Dalayım aşk ummanına, denizlerin boylihayım.
Aşkın od urdu canıma, gelsin âşıkler yanıma,
Dökeyim aşkın hânını, âşıklerı toylayayım.
- 363 Girdim aşkının bağına, baktım soluma, sağıma,
Türlü çiçekler dereyim, güllerini koklihayım.
Âşık olayım o güle, düşsün âleme gulgule,
Hezardestan olayım da dost bağını yaylayayım.
- 365 Yırtam yakamı il ü şar, dünü gün kılām âh ü zâr,
Akıtayım gözyaşımı, zarılıklar eyliyeyim.
Yunus der ki, erenlerin dirliğini dirilmedim,
Gücüm yettiğince bari soylarını soylıhayım.

51

- 367 Ey dost, seni seveli gitti aklım, kaldım ben,
Irmakları terkedip denizlere daldım ben.
Bir zerre aşkın odu kaynatır denizleri,
Düştüm aşkın oduna tutuştum da yandım ben.
- 369 O canda ki aşk ola, onda gussa, olmiya,
O aşk bana geleli gussam gitti, güldüm ben.
Bülbül de âşık olmuş kızıl gülün yüzüne,
Gördüm erenler yüzün, hezardestan oldum ben.
- 371 Sımazsan nefsin putun abes bütün tâatın,
Onu sımaya çare hele şimdi buldum ben.
Nideyim bu dünyayı, aşkını verdin bana,
İçim, dışım nur oldu, hezar zeban oldum ben.
- 373 Bir kuru ağaç idim, yol üzre düşmüş idim,
Er bana kıldı nazar, taze civan oldum ben.

361. Mülk-i fenâ: Yokluk yurdu, dünya. 362. Toylamak: Ziyafet çekmek, doyurmak. 364. Gulgule: Gürültü — Hezardestan : Bülbül — Olayım da: (Aslında, olubanı). 366. Der ki: (Aslında, aydur) — Erenlerin dirliğini dirilmedim: Erenlerin yaşayışları gibi yaşamadım, onlara benziyemedim — Soylarını soylıhayım: Onlara katılayım, yollarında olayım. 368. Tutuştum da: (Aslında, tutuşuban). 369. O: (Aslında, ol). 371. Sımak: Kırmak 372. Hezar zeban: Bin dilli, bülbül.

Dünya cefasın almak, sonucu vefâ imiş,
Cefayı ben vererek seni satın aldım ben.

375 Yunus sen âşık isen adını miskin ko sen,
Cümlesinden seçerek miskinliği aldım ben.

52

Severim ben seni candan içeri,
Yolum ütmez bu erkândan içeri.

377 Nereye bakar isem dopdolusun,
Seni nerde koyam benden içeri?
O bir dilberdir ki yoktur nişanı,
Nişan olur mu nişandan içeri?

379 Beni sorma bana, bende değilim,
Sûretim boş yürür dondan içeri.
Beni benden alana ermez elim,
Kadem kim basa sultandan içeri?

381 Tecelliden nasib erdi kimine,
Kiminin maksudu bundan içeri,
Kime didar gününden şule değse,
Onun şulesi var gündenden içeri.

383 Senin aşkın beni benden almıştır,
Ne şirin dert bu dermandan içeri?
Şeriat, tarikat yoldur varana,
Hakıykat, ma'rifet ondan içeri.

385 Süleyman kuş dilin bilir dediler,
Süleyman var Süleyman'dan içeri.

374. Ben vererek: (Aslında, virübeni). 375. Ko sen: (Aslında, kogıl) — Seçerek: (Aslında, ihtiyar). 376. Ütmez: Geçmez. 378. Dilberdir ki: (Aslında, dilberdürür). 379. Değilim: (Aslında, degülven). 383. Almıştır: (Aslında, aluptur). 384. Şeriat: Din hükümlerinin bütünü — Hakıykat: Sofilerce şeriatın içyüzü, varlık birliği inancı — Tarikat: Şeriatın hakıykata varmak için aşılacak mânevi yol — Ma'rifet: Şeriatla tarikatı birleştirebilmek.

Unuttum din, diyanet kaldı benden,
Bu ne mezhep imiş dinden içeri.

- 387 Dinin terk edenin küfürdür işi,
Bu ne küfürdür îmandan içeri?
Geçer iken Yunus rast geldi dosta,
Ki kaldı kapıda ondan içeri.

53

- 389 Hak bir gönül verdi bana ha demeden hayran olur.
Bir dem gelir, şâdi olur, bir dem gelir, giryan olur.
Bir dem sanasın kış gibi, şol zemherî olmuş gibi,
Bir dem beşaretten doğar, hoş bağ ile bostan olur.
391 Bir dem gelir söyleyemez, bir sözü şerh eyleyemez,
Bir dem dilinden dür döker, dertlilere derman olur.
Bir dem çıkar arş üzere, bir dem iner tahtesserâ,
Bir dem sanasın katredir, bir dem taşar, umman olur.
393 Bir dem cehalette kalır, hiç nesneyi bilmez olur,
Bir dem dalar hikmetlere, Calinus ü Lokman olur,
Bir dem dev olur, ya peri, viraneler olur yeri.
Bir dem uçar Belkis ile sultân-ı ins ü can olur.
395 Bir dev varır mescitlere, yüz sürer orda yerlere,
Bir dem varır, deyre girer, İncil okur, rûhban olur.
Bir dem gelir İsâ gibi ölmüşleri diri kılar.
Bir dem girer kibr evine Fir'avn ile Hâmân olur.
397 Bir dem döner Cebrail'e rahmet saçar her mahfile,
Bir dem gelir gümrah olur, miskin Yunus hayran olur.

388. Rastgeldi (Aslında, şeşoldı). 389. Şâdi olmak: Neşelenmek — Giryan olmak: Ağlamak. 390. Beşaret: Müjde. 391. Şerheylemek: Sözü açmak, anlatmak — Dür: İnci. 392. Tahtesserâ: Yeraltı. 393. Calinus: 131. yılda Bergama'da ölen meşhur Yunanlı hekim — Lokman: Hekimlikte ün almış bir peygamber, yahut eren. 394. Belkis: Yemen ülkesinde Seba denen yerin kraliçesi — Sultan-ı ins ü cân: İnsanlarla cinlerin padişahı. 395. Deyr: Kilise, manastır — Rûhban: Hristiyan ruhânîleri, papazlar. 396. Hâmân: Firavun'un zamanında yaşayan ve ona vezir olduğu rivayet edilen biri. 397. Gümrah: Yol azıtmış.

GEÇİCİ AŞKTAN GERÇEK AŞKA

54

- Kerem et, bir beri bak, nikabı yüzden bırak,
Ayın ondördü müsün? Balkurur yüzde yanak.
399 Şol ağzından kelecî yüz bin şükran ile,
Destur gelsin dağraya, söylesin dille dudak
Otuz iki mirvarî mercana dizmiş gibi,
Kıymeti dürdan olmuş, yaraşır, inciden ak.
401 Sıfatın arılığı bulgur ü nohut gibi,
İki kaşın ay, alnın gencaya verir sebak,
Gören pervaneleyin nice oda yanmasın?
Gözlerinin bakışı can alır iki çırak.

398. Nikap: Yüze örtülen örtü, peçe — Balkurmak: Parlamak, ışımak, nur saçmak. 399. Kelecî: Söz — Destur: İzin — Dille: (Aslında, dil-ü). 400. Mirvarî, mirbârîd: İnci. 401. Gencay: Yeni ay, hilâl.

- 403 Aşkın zemzemesinden âşık boynu zincirli,
Azatlık istemezler, şöyle kaldılar tutsak.
Hangi bir nesne, neni dil nasıl şerheylesin?
İlâhî sen beklegil, yavuz gözlerden irak.
- 405 Boyun selvi boyundan hiç farkeyleyemedim,
Gümana veren beni küpeli iki kulak.
Yunus Hak tecellisin senin yüzünde gördü.
Çare yok ayrılmıya, çün senden göründü Hak.

55

- Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya,
Tesbihi sen olasin, ol artık din tutmaya.
- 407 Taât eden zâhide nazarın erer ise,
Unuta tesbihini, mihrâba secd'etmeye.
Ağzına şeker alıp gözü sana tuş olan,
Unuta şekerini çiğneyip de yutmaya.
- 409 Ben seni sevdiğime baha dilerler ise,
İki cihan mülkünü verip bana yetmeye.
İki cihan dopdolu bağ ü bostan olursa,
Senin kokundan yahşı gül ü reyhan bitmeye.
- 411 Sekiz uçmak hûrisi bezenip gelir ise,
Senin sevginden başka gönlüm kabul etmeye.
Gül ü reyhan kokusu âşık ile mâşuktur,
Âşıkın mâşukası hiç önünden gitmeye.
- 413 İsrafil sûr urunca, mahlûk yine durunca,
Senin ününden başka kulağım işitmeye.

404. Hangi: (Aslında, kangı). 405. Güman: Şüphe.
406. Tecelli: Belirme, görünme. 407. Zâhid: Şüpheli şey-
lerden çekinen, ham sofı. 408. Çiğneyip de: (Aslında,
çiğneyüben). 413. Urunca: (Aslında, urıca) — Durun-
ca: (Aslında, durıca) — Durmak: Ayağa kalkmak.

Zühre gökten inerek sazını nevaht etse,
İşretim sen olası, gözüm senden gitmeye.

- 415 Niderler hânümanı, sensiz iki cihani?
Yeğsin iki cihandan, kimse güman tutmaya.
Yunus seni seveli beşâret oldu canı,
Her dem yeni dirlikte ömrünü eskitmeye.

- 417 Taştın yine deli gönül, sular gibi çağlar mısın?
Aktın yine kanlı yaşım, yollarımı bağlar mısın?
Nidem elim ermez yâre, bulunmaz derdime çare,
Oldum ilimden âvâre, beni bunda eğler mısın?
419 Yavukıldım ben yoldaşı, onulmaz bağrımın başı,
Gözlerimin kanlı yaşı, ırmak olup çağlar mısın?
Ben toprak oldum yoluna, sen aşırı gözetirsin,
Şu karşıma göğüs geren taş bağırlı dağlar mısın?
421 Haramî gibi yoluma aykırı inen karlı dağ,
Ben yârimden ayrı düştüm, sen yolumu bağlar mısın?
Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut,
Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın?
423 Esridi Yunus'un canı, yoldayım illerin hanı?
Yunus düşte gördü seni sayrı mısın sağlar mısın?

414. Zühre: Mâfûm yıldız, Yunan mitolojisinde geçen kanaate göre, aşk ve müzik, Zühre'ye mensuptur. Yunan mitolojisinde bu yıldız, Afrodit denen kadın tanrıdır — İnerek: (Aslında, inüben) — Sazını nevaht etse: (Aslında, sazın nevaht iderse) — Nevaht etmek: Okşamak, çalmak. 415. Yeğsin: Üstünsün. 420. Aşırı gözetirsin: Aksine hareket edersin. 421. Aykırı: (Aslında, arkurı). 423. Hani: (Aslında, kanı) — Sarı, sayrı: Hasta.

- Acep şu yerde var m'ola şöyle garib bencileyin,
Bağrı başlı, gözü yaşlı, şöyle garib bencileyin?
425 Gezerim Rum ile Şam'ı, yukarı iller'ı kamu,
Çok istedim, bulamadım şöyle garib bencileyin.
Kimseler garib olmasın, hasret oduna yanmasın,
Hocam kimseler yanmasın şöyle garib bencileyin.
427 Söyler dilim, ağlar gözüm, gariplere göynür özüm,
Meğer ki gökte yıldızım şöyle garib bencileyin.
Nice bu derd ile yanam, ecel gele, bir gün ölem,
Meğer ki sinimde bulam şöyle garib bencileyin.
429 Bir garip ölmüş diyeler, üç günden sonra duyalar,
Soğuk su ile uyular, şöyle garib bencileyin.
Hey Emre'm Yunus bîçare, bulunmaz derdine çare,
Var imdi gez şardan şara şöyle garib bencileyin.

58

- 431 Nerde bulam isteyim de seni ey gönül, nerdesin?
Nerde virane var ise vallahi gönül ordasın.
Ey gönül, sana uyalı kalmadı yüzümün suyu,
Rahmet gele tâ ki sana nerde isen divanesin.
433 Bir lâhza olursun rûşen, bir dem yürürsün perişan,
Âlemlere nâm ü nişan, derde esir, dermandasın.
Bir dem âbid, bir dem zâhid, bir dem âsî bir dem mutî,
Bir dem gelir ki ey gönül, ne dinde, ne imandasın.

425. Rum (ülkesi): Anadolu — Yukarı iller: Azerbayran, İran, Aleviler bu tâbiri hâlâ kulanırlar. 431. Nerde: (Aslında, kanda) — İsteyim de: (Aslında, isteyüben) — Nerdesin: (Aslında kandasın) — Ordasın: (Aslında, andasın). 433. Rûşen: Aydın, ışıklı — Nâm ü nişan: Ad, san. 434. Âbid: İbadet eden.

- 435 Aşk başımdan, aşıcagız, mevc urarak taşıcağız,
Bir dem gelir ki ey gönül mescid ile Kur'an'dasın.
Kayseri, Tebriz ü Sivas, Nahcuvan, Maraş ü Şiraz,
Gönül sana Bağdad yakın, âlemlere divanesin.
- 437 Yunus imdi tapdur hemin, akıtma gözünden nemin,
Eğer bu gün, eğer yarın çün Hak için kurbandasın.

- Ben yürürüm yana yana, aşk boyadı beni kana,
Ne âkilim, ne divane, gel gör beni aşk neyledi.
- 439 Gâh eserim yeller gibi, gâh tozarım yolar gibi,
Gâh akarım seller gibi, gel gör beni aşk neyledi
Akar sulayın çağlarım, dertli ciğerim dağlarım,
Şeyhim anıp ben ağlarım, gel gör beni aşk neyledi.
- 441 Ya elim al kaldır beni, ya vaslına erdir beni,
Çok ağlattım, güldür beni, gel gör beni aşk neyledi.
Ben yürürüm ilden ile, şeyh anarım dilden dile,
Gurbette halim kim bile? Gel gör beni aşk neyledi.
- 443 Mecnun olup da yürürüm, o yâri düşte görürüm,
Uyanır, melûl olurum, gel gör beni aşk neyledi.
Miskin Yunus biçâreyim, baştan ayağa yâreyim,
Dost ilinden âvâreyim, gel gör beni aşk neyledi.

435. Urarak: (Aslında, uruban). 437. Tapdurmak:
Bulmak, tek durmak — Hemine: Şimdi, hemen. 440. Anıp
ben: (Aslında, anuban). 443. Olup da: (Aslında, olu-
ban) — Melûl: Dertli, kederli.

- 445 Dost, senin aşkın oku, key katı, taştan geçer,
 Aşkına düşen kişi can ile baştan geçer.
 Endişesi sen olan cümle teşviştan geçer.
- 447 Aşkına düşenlerin yüreği yanar olur,
 Kendiyi sana veren düğeli işten geçer.
 Dünyanın muhabbeti ağılı aşā benzer,
 Âhırın sanan kişi ağılı aştan geçer.
- 449 Başında akıllı olan ücretle amel etmez,
 Hurilere aldanmaz, göz ile kaştan geçer.
 Gerçek âşık ol ola, can vermiye ol ive,
 Dost ile pazar için nice bin baştan geçer.
- 451 Âriflere bu dünya hayâlde düş gibidir,
 Kendiyi sana veren hayâlden, düştan geçer.
 Yunus'un gönlü gözü doludur aşk sevgisi,
 Sohbet ihtiyar eden yaddan, biliştan geçer.

- 453 Bize didar gerek, dünya gerekmez,
 Bize mâna gerek, dâva gerekmez.
 Bize Kadîr gecesidir bu gece,
 Ko erte olmasın, seher gerekmez.
- 455 Bize aşk şerbetinden sun ey sakıy,
 Bize uçmağda Kevser gerekmez.

447. Düğeli: Bütün, tekmil. 448. Âhırın sanan kişi: İşin sonunu düşünen. 450. Can vermiye ol ive: Can vermek için acele ede. 451. Hayâlde: (Aslında, hayâl-ü). 452. İhtiyar etmek: Seçmek. 454. Kadir gecesi: Kur'an'ın indiği gece. Ramazan ayının son on gecesindeki tek gecelerden biri. 27 nci gece — Erte: Sabah. 455. Kevser: Cennette bir nehir.

- Badyalar dolu dolu içelim biz,
Biz esrik olmayız, humar gerekmez.
457 Yunus esridi de düştü sokakta,
Çağırır TAPTİK'ına, âr gerekmez.

62

- İşitin ey yarenler, aşk bir güneşe benzer,
Aşkı olmayan gönül, misali taşa benzer.
459 Taş gönülden ne biter, dilinde ağı tüter,
Nice yumşak söylese sözü savaşa benzer.
Aşkı var, gönül yanar, yumuşanır, muma döner.
Taş gönüller kararmış, sarp, katı kışa benzer.
461 O sultan kapısında, hazreti tapısında,
Âşıkların yıldızı her dem çavuşa benzer.
Geç Yunus endişeden, gerekse bu pişeden,
Ere aşk gerek önden, sonra dervişe benzer.

63

- 463 İşitin ey yarenler, kıymetli nesnedir aşk,
Değmelere sunulmaz hürmetli nesnedir aşk.
Hem cefadır, hem safa, Hamza'yı attı Kaf'a,
Aşk iledir Mustafa, devletli nesnedir aşk.
465 Dağa düşer kül eyler, gönüllere yol eyler,
Sultanları kul eyler, cür'etli nesnedir aşk.
Kime ki aşk urdu ok, gussa ile kaygı yok,
Feryad ile âhı çok, firkatli nesnedir aşk.

456. Badya: Büyük kadeh — Esrik: Sarhoş — Olmayız: (Aslında, olmazız) — Humar: İçki sersemliği.
457. Esridi de: (Aslında, esriyüben). 461. Tapı: Huzur.
462. Pişe: Sanat. 464. Hamza: Muhammed Peygamber'in amcası.

- 467 Denizleri kaynatır, mevce gelir oynatır,
Kayaları söyletir kuvvetli nesnedir aşk.
Âkilleri şaşırır, deryalar düşürür,
Nice ciğer pişirir, key odlu nesnedir aşk.
469 Miskin Yunus neylesin, derdin kime söylesin?
Varsın dostu toylasın, lezzetli nesnedir aşk.

64

- Kimse doymaz bu nazara, aşk ile kim pençe vura?
Bu nazara karşı varan hânümanın garka vere.
471 Çün elini yaya vura aşk okuna kimdir dura?
Gök yüzünden melâike, aşk onu indirdi yere.
Gör Hârut, Mârut ne idi? Hazrette ferîsteh idi,
Nasibin aşka aldırıp makamın zühreye vere.
473 Abdestimiz, namazımız, doğruluktur tâatımız,
Aşk ile bağladık kaamet safımızdan kim ayıra?
Mescid medrese olduğu, pâk cemaât kılındığı,
Halâyık saf saf, durduğu şükranesidürür zira.
475 İçimde yanar aşk odu, gönlümde onun hasedi,
Aşk odunun tütününden Yunus'un benzi sarara.

65

- Evvel dahi var idi canımda bu aşk odu,
Aşıkâr etmez idim, bilirdim ki dost kodu.
477 Dört kitabı okuyan bulmadı aşka çare,
Ne beyler, ne sultanlar, ne müderris, ne kadı.

467. Mevce gelmek: Dalgalanmak. 470. Doymak: Tahammül etmek. 472. Hârut, Mârut: Eski iki Ermeni mâbudu. Kur'an'da iki melek. Efsaneye göre, insanların kötülüklerini görüp kınamışlar, Tanrı da onlara şehvet verip, Babil'e indirmiş. Orada bir kadını sevmişler, şarap içmişler, adam öldürmüşler, Tanrı o kadını yıldız yapıp göğe çıkarmış, bu iki meleği de Babil kuyusuna başaşağı astırmış, kıyamete dek böylece azap görecekleri. 473. Tâat: İbadetler, buyruğa uyuşlar. 474. Halâyık: Yaratılmışlar.

- Yer gök oynar, ırılmaz, yeller eser, deprenmez,
Âkıbet şol canın kim aşkın ola bünyadı.
479 Ben razıyım bu yolda günde bin kez yanarsam,
Şekerden dahi tatlı, şirindir aşkın tadı.
Aşk anadan doğmadı, kimseye kul olmadı,
Hükmüne kıldı esir cümle bilişi, yâdı.
481 Aşka mecnun olanlar, fayda, ziyandan fâriğ
Korkmaz ıssı, soğuktan, ya ne bilecek odu?
Ezelden benim fikrim, ENEL-HAK idi zikrim,
Henüz dahi doğmadan ol MANSUR-I BAĞDÂDİ.
483 Aşka düşen kişinin melâmetliktir işi,
Onun için bednamdır miskin Yunus'un adı.

66

- Kaçan ol mahbub-ı cihan benim gözüme tuş oldu,
Gönlüm cânım verdim ana aşkı bana yoldaş oldu.
485 Gönlüm der ki benim kulu, cânım der ki benim kulu;
Hiç bilemem kimindir ol ara yerde savaş oldu.
Bu ikisi arasında bildim devlet benim imiş,
Hiç danışığım yoğiken başım onunla hoş oldu.
487 Onu seven âşıkların söyler isem sıfâtını,
Onun aşkı urganında koyundan da yavaş oldu.
Bir dem onunla dirliğim bin ömrümden iyi imiş,
Ondan ayrı geçen günüm yüreğimde bir baş oldu.

478. Irılmaz: Ayrılmaz, parçalanmaz — Deprenmez: Kimildamaz — Bünyad: Esas, temel. 104. Bilişi, yadı: Tanıdığı, yabancıyı. 481. Fayda ziyandan: (Aslında, as-sı ziyandan. Assı, ası. asığ, kâr demektir) — Issı: Sıcak, hararet — Ya: (Aslında, pes). 482. Mansûr-ı Bağdâdî: X. yüzyılda Bağdat'da asılan sofi. Evvelce geçti. 483. Melâmet: Kınanmak — Bed-nâm: Kötü ad. 484. Kaçan: Vaktâ ki, o zaman — Mahbûb-ı cihan: Dünya güzeli — Tuş olmak: Rastlamak, düşmek. 485. Der ki: (Aslında, aydur). — Bilemem: (Aslında, bilmezem). 486. Danışık: Bildik, âşına, dost. 487. Sıfât: Sıfatlar, vasıflar, alâmetler — Yavaş: Halîm, yumuşak. 488. Baş: Çıban.

489 Her nereye bakar isem oldur gözüme tuş olan,
Önüm ardım, sağım, solum genc-yaz oldu ger kış
oldu.

Hızır İlyas değil iken ölmez dirliğe sataştım,
Hergiz yemez içmez iken içim dopdolu aş oldu.

491 Nice arslan da'va kılar aşka boyun vermemeğe,
Senin aşkın zencirinden kızan evvel yavaş oldu.
Cümle âlemin gönlünde vardır onun muhabbeti,
Onu candan sevmeyenin bil kim imânı taş oldu.

493 Senin aşkın odu meğer sıçramaya bir kimseye,
Bir zerre değdi Yunus'a cihan içinde fâş oldu.

67

Bencileyin gören kişi ben sevdiğimin yüzünü,
Deli ola, dağa düşe, kaybeyliye kendözünü.

495 Kim şükranе getirecek bir kez onu görmekliğe?
Hâşâ onu gören kişi nasıl ayırır gözünü?

Dil ile kim deyebile onun cemâli tertibin?
Can dudağı gerek tada onun kelecı tuzunu.

497 Kişi neyi sever ise, dilinde sözü ol olur,
Daim söyliyelim gelir gönlüm alanın sözünü.
Böyle şirin sözler ile her nereye varır ise,
Yetmiş iki millete ol geçirecektir nazını.

499 Hiç bir kimse isteğiyle dostuna âşık olmadı,
Muhabbet burcuna konmuş âşıkların yıldızını.

489. Nereye: (Aslında, kancaru) — Genc-yaz: İlk-
bahar — Genc-yaz oldu ger kış oldu: Kış bile olsa ilk-
bahara döndü. 490. Hızır İlyas: İçenin ölmeyeceği suyu,
âb-ı hayat'ı bulup içen ve ölmeyen iki peygamber —
Hergiz: Asla — Aş: Yemek. 491. Da'va kılar: İddia eder,
bahse girer, (Aslında, da'vi kılar). 493. Senin aşkın
odu meğer sıçramaya görsün; yoksa bir zerre sıçradı
mı yakar yandırır — Değmek: İsabet etmek. 494. Kay-
beyliye: (Aslında, yavıkıla). 495. Getirecek: (Aslında,
yetüriser). 498. Yetmiş, iki millet: Dinler, şariatlar —
Geçirecektir: (Aslında, geçirürserdir). 499. Hiç bir kim-
se: (Aslında, hiç kimesne).

- Dertsizlere benim sözüm benzer kaya yankısına,
Haldaşı bilir kişinin gönüldeki şu razını.
501 Her kim sever ise seni ebed diri kalır canı,
Her dem senin aşkın ile geçirir dün gündüzünü.
Bu Yunus'un gördüğünü eğer zühre görse idi,
Çengini elden bırakıp unudayidi sazını.

- 503 Ey beni ayıplayan, gel beni aşktan kurtar,
Ger elinden gelmezse söyleme fâsit haber.
Âşıkların ahvâli mâşuk yanında biter,
Sözün var, ona söyle, benim elimde ne var?
505 Her kime ki mâşuku nikabını götürdü,
İşi hicapsız oldu, ona ne satı, pazar,
Hiç kimse kendözünden halden hale girmede,
Cümlemizin hâlini mâşuk eder mukarrer
507 Kim ki aşk kadehinden bir zerre içti ise,
Ona ne akıl, ne us, ne esriklik, ne humar.
Tek ben değilim âşık, ol mâşuk nazarında,
Aşk yoluna can feda benim gibi sad hezar.
509 Âşıkların hâlini âşık olanlar bilir,
Aşk bir gizli haznedir, gizli gerektir esrar.
Korkarım söylemeye şeriat edebinden,
Yoksa söyler idim ben daha başka bir haber.

500. Raz: Sır, gizli şey. 502. Çeng: Bir çeşit telli saz. 503. Fâsit: Bozuk. 505. Hicab: Örtü, perde. 506. Mukarrer: Kararlaştırılmış. 507. Esriklik ne: (Aslında, esrûklük ü) — Humar: Sarhoşluktan meydana gelen sersemlik. 508. Sad hezar: Yüz bin. 509. Esrar: Sırlar, gizli şeyler. 510. Yoksa söyler idim ben daha başka bir haber: (Aslında yohsa söyleyeyidüm dahi ayruksı haber).

- 511 Kim vere bu dil ile o mâşukadan haber?
Meğer ol kimseler kim can içinde canı var.
Dost kılıcından Yunus ölür ise gam değil,
Dost göğünden uyağan mâşuk burcunda doğar.

69

- 513 Aşk eteğin tutmak gerek âkıbet zevâl olmya,
Aştan bir elif okursan kimseden suâl olmya.
Aşk dediğin duyar isen, aşka candan uyar isen,
Aşk yoluna candır fedâ, ona fedâ mal olmya.
515 Asılzadeler nişanın eğer bilmek ister isen:
Özü oğlan da olursa sözünde vebâl olmya.
Âriflerden nişan budur her gönülde hâzır ola,
Kendiyi teslim eyliye sözde kıyl ü kaal olmya.
517 Görmez misin sen arıyı her bir çiçekten bal eder,
Sinek ile pervanenin yuvasında bal olmya.
Dürr ü cevher ister isen âriflere hizmet eyle,
Cahil bin söz söyler ise ma'nide miskal olmya.
519 Miskin Yunus zehr-i kaatil aşk elinde tiryak olur,
İlm ü amel, zühd ü tâat pes aşksız, helâl olmya.

70

- Ne bilsin bu aşkı usanlar, uyalar,
Ne varsın bu yola azıksız yayalar?
521 Gelin biz varalım, Yusuf'u görelim,
Ki yüzü nurundan bin açlar doyalalar.

512. Uyağan: Batan, gurup eden. 515. Oğlan: Erginliğe erişmemiş, çocuk — Vebâl: Hata, suç. 516. Kıyl-ü kaal: Dedikodu. 519. Zehr-i kaatil: Öldüren zehir — Tiryak: Panzehir, zehirin öldürücülüğünü gideren bir madde — Amel: Tanrı buyruklarına uymak, ibadet — Pes: Öyleyse, sonra (çok defa vezin doldurmak için söylenir). 520. Usan: Gaafil — Uya: Ahmak. 521. Yusuf: Güzelliğiyle ün almış bir Peygamber.

- Harabâtîlerden göründü çünkü aşk,
Nideler bu ârı, bu rengi yuyalar?
523 Melekler dağında, sadıklar bağında,
Ecelsiz ne gün var, ömürler sayalar.
Biz bizi koyalım, onlar biz olalım,
Birliği duyanlar ikilik koyalar.
525 Yunus var bir ol sen, gönülde sır ol sen,
Ki derviş olanlar bu sırdan duyarlar.

- Aceb oldu halim bu aşk elinden,
Göremem ben yolum bu aşk elinden.
527 Bu kamu âlemin tacı iken uş,
Ayaklarda gilim bu aşk elinden.
Garip bülbülleyin zârı kılarım,
Akar gözden selim bu aşk elinden.
529 Gazel yapraklayın benzim sarardı,
Kararıp da ölem bu aşk elinden.
Yarın mahşerde ben yırtam yakamı,
Nice zâra gelem bu aşk elinden.
531 Nidèrem ben yarın vaslından özge?
Büküldü kad-bâlâm bu aşk elinden.
Yunus sen TAPTIK'ına kıl duâlar,
Deme ki ne kılam bu aşk elinden.

522. Harâbâtî: Hiçbir şeye aldırılmaz adam, sarhoş — Harâbât: Meyhane. 525. Ol sen: (Aslında, olgıl). 526. Göremem ben: (Aslında, görimezem). 527. Gil: Toprak. 529. Gazel yaprak: Sararıp kurumuş, dalından kopmuş yaprak. 531. Kad-bâlâ: Kadd-i bâlâ. Vezin yüzünden bu hale gelmiş. Yüce, usul, uzun boy.

- 533 Ben dost için ağlar isem gözüm yaşını kim sile?
Yaşım nice dine benim böyle acaip derd ile?
Ey yarenler, gelin beri anlatayım ahvâlimi,
Hiç kimseler ola mı ki bu derdime derman kıla.
- 535 Cümle âlem gelir ise onsuz derman olmayacak,
Derdime kim derman olur gönlümde çün ol seville.
Ölüm sine girer isem etim tenim çürümiye.
Onun için ki dünyadan ben giderim sevmek ile.
- 537 Yarenlerim derler bana artık onu göremeyiz,
Fırkata düştü suretim bir menzilden bir menzile.
Bir gözü yaşlı ârife uğradım der ki: Ağla sen,
Kim ağlayı gelir ise onda gider güle güle.
- 539 Ahd-ı sâbık denilmeden, henüz Elest belirmeden,
Ben o idim, o ben idi şimdi nicesi kesile?
Ol kıyamet pazarında her bir kula baş kaygısı,
Ne kayırsın seven onu çün o arasatta bile.
- 541 İsrâfil sûru urunca her bir sûret nefsim diye,
Ben anmıyam hiç Yunus'u TAPTİK gele ol dem
dile.

- Sensiz yola girer isem çarem yok adım atmağa,
Gövdemde kuvvetim sensin başım götürüp gitmeğe.
- 543 Gönlüm, canım, usum, bilim senin ile karar eder,
Can kanatı sevi gerek uçup da dosta gitmeğe.
Kendiliğinden geçeni doğan edinir mâşuku,
Ördeğe, keklige salar suda yüzeni tutmağa.

535. Olmıyacak: (Aslında, olmayısar). 537. Derler: (Aslında, aydur) — Artık: (Aslında, ayruk). 538. Der ki: (Aslında, aydur) — Ağla sen: (Aslında, ağlagıl). 539. Ahd-ı sâbık: Eski söz veriş — Elestu, arapçada, de-ğil miyim demektir. 540. Arasat: Kıyametten sonra her-kesin dirilip toplanacağı meydan. 541. Urunca: (Aslında, urıcak). 543. Uçup da: (Aslında, uçuban). 544. Kendilik: Varlık, benlik — Mâşuk: Sevgili — Salar: (Aslında, çözer).

- 545 Bin Hamza'ca kuvvet vermiş ganî Cebbar aşk erine,
Dağları yerinden söker yol eyler dosta gitmeğe.
Yüz bin Ferhad külüng almış kazar dağlar temelini,
Kayalar kesip yol eyler âbıhayat akıtmağa.
- 547 Âbıhayatın çeşmesi âşıkların visâlidir,
Kadehi dolu yürütür susamışları yakmağa.
Yedi Veyl'in tamusunu kül eyler âşıklar âhı,
Kasteder sekiz uçmağı nûr edip nûra katmağa.
- 549 Âşık mı diyem ben ona Tanrı'nın uçmağın seve?
Uçmak dahi bir tuzaktır mü'minler canın tutmağa.
Âşık olan miskin olur, Hak yoluna teslim olur,
Her ne dersen boyun tutar çare yok gönül yıkmağa.
- 551 Bildin gelenler geçtiler, gördün konanlar göçtüler,
Aşk şarabın içen canlar uymaz göçmeğe konmağa.
Tutulmadı Yunus canı, geçti tamudan, uçmaktan,
Yola düşüp dosta gider hem aslına, uyakmağa.

74

- 553 Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek, seni,
Ben yanarım dünü günü, bana seni gerek, seni.
Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim,
Aşkın ile avunurum, bana seni gerek, seni.
- 555 Aşkın âşıklar öldürür, aşk denizine daldırır;
Tecelli ile doldurur, bana seni gerek, seni.
Aşkın şarabından içem, mecnun olup dağa düşem,
Sensin dünü gün endişem, bana seni gerek, seni.

545. Ganî: Zengin, ihtiyaçsız. Tanrı adlarından — Cebbar: Kırıkları onarıp bütünliyen, kuvvet sahibi, Tanrı adlarından — Söker: (Aslında, ırar). 546. Ferhat: Şirin adlı bir kıza âşık olup, onu alabilmek için edilen teklifi kabul ederek bir dağı delen ve şehire su akıtan delikanlı — Temelini: (Aslında, bünyâdını). 548. Veyl: Cehennemde bir dere. Burada cehennem anlamına kullanılıyor. 552. Uyakmak: Batmak. 555. Tecelli ile doldurur: Mânen varlığını gösterir ve âşığı, kendi varlığı ile doldurur.

- 557 Sofilere sohbet gerek, Ahılara ahret gerek,
Mecnunlara Leyli gerek, bana seni gerek, seni.
Eğer beni öldüreler, külüm göğe savuralar,
Toprağım onda çağıra: Bana seni gerek, seni.
559 Yunus'dürür benim adım, gün geldikçe artar odum,
İki cihanda maksudum, bana seni gerek, seni.

75

- Benim gönlüm, gözüm aşktan doludur,
Dilim söyler yâri, yüzüm suludur.
561 Ödağacı gibi yanar vücûdum,
Tütünüm göklere seher yelidir.
Çukal, cevşen, aşkın okuna durmaz.
Oku cana batar, katı yalıdır.
563 Senin aşkın deniz, ben bir balıcık,
Balık sudan çıksa hemen ölüdür.
Okurum şahımı kendi dilimce,
Şahım der ki bana: Her dem geledur.
565 Seni sevenlerin ola mı akli?
Bir dem uslu ise, her dem delidir.
Yunus sen toprak ol eren yolunda,
Erenler menzili arştan uludur.

557. Mecnun-Leyli: Leylâ adlı bir kızı seven Kays, bu aşk yüzünden deli divane olmuş, halk ona, deli anlamına gelen Mecnun adını takmış. Birçok İranlı ve Türk şairlerin bu konuda, manzum kitapları vardır. İranlılar, Leylâ'ya Leyli demişler, Türk edebiyatına da o tarzda geçmiştir. 562. Çukal: Zırhlı, cevşen de aynı anlama gelir — Durmaz: (Aslında, doymaz) — Yaralıdır: Yaylıdır. 564. Der ki: (Aslında, aydur).

- 567 Yar yüreğim yâr, gör ki neler var?
 Bu halk içinde bize güler var.
 Ko gülen gülsün, Hak bizim olsun,
 Gaafil ne bilsin Hakk'ı sever var?
- 569 Bu yol uzaktır, menzili çoktur,
 Geçidi yoktur, derin sular var.
 Girdik bu yola, aşk ile bile,
 Gurbetlik ile bizi salar var.
- 571 Her kim merdâne, gelsin meydana,
 Kalmasın cana kimde hüner var.
 Yunus sen bunda meydan isteme,
 Meydan içinde merdâneler var.

- 573 Yine geldi aşk elçisi, yine doldu meydanımız,
 Yine teferrücgâh oldu sağlı, sollu dört yanımız.
 Yine mahfiller düzüldü, yine badyalar kuruldu,
 Yine kadehler sunuldu, esrik oldu canlarımız
- 575 Ev içi aşk ile doldu, ulu, kiçi âşık oldu.
 Canlarımız hayran oldu, dağıldı perişanımız.
 Bir nicemiz Hakk'ı aldı, bir nicemiz Hak'dan doldu,
 Kimimiz Süleyman oldu, aşk tahtına ağanımız.
- 577 Bir nicemiz Leyli oldu, bir nicemiz Mecnun oldu,
 Bir nicemiz Ferhad oldu, aşktan haber duyamaz.

569. Menzil: Yoldaki dinlenme ve kalma yeri, konak. 570. Bile: Beraber, birlikte. 571. Merdâne: Ercesi-ne. 575. Kiçi: Küçük. 576. Ağan: Çıkan.

Meydanımız meydan oldu, canlarımız hayran oldu,
Her dem arşa seyran oldu, hazret oldu revânımız.
579 Düşmüş idik, o kaldırdı, birliğin bize bildirdi,
İçimize aşk doldurdu, dürüst oldu imanımız.
Sorar isen dost nerededir? Nerde istersen ordadır,
Hem gönülde, hem candadır, hiç kalmadı gümanımız.
581 Yunus aşkın vasfın söyler, gerçeklere haber eyler,
Mahrumların canı göyner, âşkâr oldu nihanımız.

78

Nite ki bu gönlüm evi aşk elinden taş a gelir,
Nice yüksek yürür isem aşk başımdan aşağı gelir.
583 Nice ki derim razımı söylemeyim bir kimseye,
Gider bu sabr ü kararım, dost önüme düşegelir.
Hey nice sabredebilir dost yüzünü gören kişi.
Ol hakıykat gördüm deyen, kendözünden şaşa gelir.
585 Mâşukanın tecellisi türlü türlü renkler olur,
Bir şivede yüz bin gönlüm alır, hem de cûşa gelir.
O dost ile benim işim bulut ile güneşleyin,
Bir dem hicabı sürülür, bir dem nikap baş a gelir.
587 Aceb yine miskin Yunus, aşktan başka sevdi meğer,
Zira ki bu aşktan yeğrek hiç yokdurur baş a gelir.

579. O: (Aslında, ol). 580. Nerededir, ordadır: (Aslında, kandadır, andadır). 583. Nice ki derim razımı: (Aslında, nice ki ayduram râzum) — Bir kimseye: (Aslında, kimesneye). 584. Sabredebilir: (Aslında, sabreyleyiser) — O: (Aslında, ol). 586. Bir dem hicabı sürülür, bir dem nikap baş a gelir: Bir an olur, yüzünün örtüsü açılır, görünür, bir an olur, örtülere bürünür, kendisini göstermez. 587. Başka: (Aslında, artuk).

- Bu dem yüzüm süreduram, her dem ayım yeni doğar
Her dem bayram olur bana yazım, kışım yenibahar.
- 589 Benim ayım ışığına bulutlar gölge kılmaya,
Hiç gedilmez doluluğu, nuru yerden göğe açar.
Onun nuru karanlığı sürer gönül hücrelerinden,
Ya bu karanlık nur ile bir hücreye nice sığar?
- 591 Ben ayımı yerde gördüm, ne isterim gökyüzünde?
Benim yüzüm yerde gerek, bana rahmet yerden yağar
Sözüm ay, gün için değil, sevenlere bir söz yeter,
Sevdiğim söylemez isem sevmek dedi beni boğar.
- 593 N'ola Yunus sevdi ise, çoktur Hakk'ı seviciler,
Sevenleri göyer dedi, onun için boyun burar.

- Canlar feda yoluna, bu can kayısı değil,
Sen can gereksin bana, cihan kayısı değil.
- 595 Canlar içinde cansın, sen bir âb-ı hayvansın,
Bize dinsin, imansın, iman kayısı değil.
Yudum, yaramı sildim, yaram kimdendir bildim,
Bana yârim kayısı yaram kayısı değil.
- 597 Aşkın beni fâşetti, saklarım derdim velî,
Çün ayan gördüm seni, pinhan kayısı değil.
Derman ola mı bana, derdim benim kim ona?
Dertli varayım sana, derman kayısı değil.
- 599 Gelin âşık olalım, aşka cevâlân uralım,
Esrik olup yatmışım, cevâlân kayısı değil.

588. Yazım: (Aslında, yayım). 589. Gedilmez: Eksilmez. 590. Hücre: Küçük oda. 592. Ded: Canavar. 593. Göyer: Yakar. 594. Kayı: Kaygı, korku, endişe. 595. Âb-ı hayvan: Âb-ı hayat. 597. Pinhan: Gizli. 598. Ona: Geçire.

- Aşkın oku temreni dokunur yüreğime,
Aşk için ben öleyim, temren kayısı değil.
601 Canı, gönülü nittim? Aşkın oduna attım,
Sitki dahi unuttum, güman kayısı değil.
Aşkın burcundan uçtum, cevân urdum da geçtim,
Ben dost ile buluştum, cevân kayısı değil.
603 Bahr-ummana dalmışım, orda sedef bulmuşum,
Gevher olup gelmişim, umman kayısı değil.
Durduğum yer Tûr ola, baktığım didar ola,
Ne hacet Mûsa bana, sen ben kayısı değil.
605 Bu Yunus'u andılar, kervan geçti dediler,
Ben menzile ermişim, kervan kayısı değil.

81

- Canlar canını buldum, bu canım yağma olsun,
Kârdan ziyandan geçtim, dükkânım yağma olsun.
607 Beh benliğimden geçtim, gözüm hicabın açtım,
Dost vaslına eriştim, gümanım yağma olsun.
Benden benliğim gitti, hep mülkümü dost tuttu,
Alan, veren dost oldu, lisanım yağma olsun.
609 Taallûktan üzüştüm, ol dosttan yana uçtum,
Aşk divanına düştüm, divanım yağma olsun.
İkilikten usandım, birlik hânına kandım,
Derdi şerabın içtim, dermanım yağma olsun.
611 Varlık çün sefer kıldı, dost ondan bize geldi,
Vîran gönül nur oldu, cihanım yağma olsun.

602. Urdum da: (Aslında, uruban). 603. Orda: (Aslında, anda). 606. Kârdan: (Aslında, assı). 609. Taallûktan üzüştüm: Her şeyden ilgimi kestim. 610. Han: Yemek, sofrâ.

- Geçtim bitmez sağınca, usandım yazdan, kıştan,
Bostanlar başın buldum, bostanım yağma olsun.
613 Yunus ne hoş demişsin, balla şeker yemişsin,
Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun.

82

- Deniz oldu bir kaç kadeh, susuzluğum kanmaz benim,
İniltilerim kesilmez, gözüm yaşı dinmez benim.
615 Gel varalım bizim ile kim giresin bahçelere,
Daim öter bülbüllerim, gülistanım solmaz benim.
Bizim ilin bahçeleri, daim tazedir gülleri,
Mâmuredürür bostanım, ağyar gülüm üzmez benim.
617 Mansur kadehi nice kez mâşuka sundu elime,
Dört yanımdan od urdular, kimse halim bilmez benim.
Yana yana kül olayım sen mâşukanın yoluna,
Günde bin kez yanar isem dosttan yüzüm dönmez
benim.
619 Canım aşkın külüngüne Ferhad olup tuttum başım,
Daim dağları keserim, Şirin'im hiç sormaz benim.
Yunus der ki: Ey sultanım, aşkın ile yandı canım,
Ger kılar isen dermanım artık canım ölmez benim.

83

- 621 Benim ol aşk bahrisi, denizler hayran bana,
Derya benim katremdir, zerreler umman bana.
Kafdağı zerrem değil, ay ü güneş bana kul,
Hak'tır aslım şek değil, mürşittir Kur'an bana.

612. Sağınç: Emel, hulya — Yazdan: (Aslında, yaz ü). 614. Susuzluğum: (Aslında, susalığum). 616. Üzmek: Koparmak. 620. Der ki: (Aslında, aydur). — Artık: (Aslında, ayruk). 621. Bahri: Su kuşlarından biri. 622. Şek: Şüphe — Mürşit: Öğretici, irşat eden.

- 623 Çün dosta gider yolum, mülk-i ezeldir ilim,
Aştan okur bu dilim, aşk oldu seyrân bana.
Yok iken bu bârigâh var idi ol padişah;
Ah bu aşk elinden ah derd oldu derman bana.
- 625 Âdem yaratılmadan, can kalıba girmeden,
Şeytan lânet olmadan, Arş idi seyrân bana.
Yaratıldı Mustafa, yüzü, gül, gönlü safa,
Ol kıldı bize vefâ ondandır ihsan bana.
- 627 Aşk halinden bilmiyen ya delidir, ya diri;
Ben kuş dilin bilirim söyler Süleyman bana.
Şeriat ehli ırak eremez bu menzile,
Aslım Hak'tır, şek değil, Mürşittir Kur'an bana.
- 629 Yunus bu halk içinde eksiklidir Hak bilir,
Divane olmuş çağırır, dervişlik bühtan bana.

84

- Nidem ben bu gönül ile benim ile bile durmaz.
Mâşuk yüzün gördü meğer, öğütlerim, öğüt almaz.
- 631 Tanrı için ey uslular, gönlüm bana alıverin.
Vardı, bilişti dost ile, geri bana boyun vermez.
Bunun gibi gönül ile nice dirlik ediverem?
Bıraktı yabana beni, bir gün gelip hâlîm sormaz.
- 633 Gönlüm bana yoldaş iken zühd ü taât kılar idim,
Yıkıldı bu tertiplerim, gönülsüzüm, elim ermez.

624. Bârigâh, bârgâh: Ululuk yeri, gök. 625. Arş: Gök üstü. 627. Süleyman: İsrailoğullarının padişah ve peygamberlerinden. Tahtım yel götürür, cinler hizmetinde bulunurmuş, kuşların ve hayvanların dilinden de anlarmış. 628. İkinci mısra, bu şiirin ikinci beytinin ikinci mısraıdır. 629. Eksikli: Suçlu, günahkâr.

- Gönül içeri dost ile, ben kapıda feryad ile,
Bin bir zarı kılar isem, işbu noldu deyip sormaz.
635 Söyler isem, eyâ gönül hani farz ü hani sünnet?
Söyler ki: Yok, teşviş yeme, bu sevi'ye amel ermez.
Eğer ana söyler isem, gör boynunda borç kalmasın,
Kakır, söğer, kızar bana der ki bana, Hakk'ı görmez!
637 Ağız ağızdan kutludur, ola ki sözünüz tuta,
Ben yüz bin yıl söyler isem sözüm kulağına girmez.
Gönlüm dahi, canım dahi el bir etti şol ikisi,
Yüz bin Yunus'tan feragat, dost yüzünden göz
ayırılmaz.

85

- 639 Her nereye döner isem aşk iledir işim benim,
Oldur gönlümde teşvişim, hem aşktır yoldaşım benim.
Aşksızlara göynür özüm, onunçün faş olur razım,
Görüleceğiz âşıkları kaynar içim, dışım benim.
641 Bu aşk bize Rahmânîdir, hem canımızın canıdır,
Onun için şeytan ile her dem bu savaşım benim.
Benim canım bir kuştur kim gövdem onun kafesidir,
Dosttan haber geliceğiz bir gün uçar kuşum benim.
643 Geldim dünyayı seyrettim, ya bugün, ya yarın gittim,
Ben burada eğlenemem, burda bitmez işim benim.
Yunus der ki: Ben âşıkım, hem âşıkım, hem
sâdıkım,
Bu başka âşıklar gibi yoktur ârâyişim benim.

635. Söyler isem: (Aslında, aydurısam) — Eyâ: Hitab eki, ey hey — Teşviş yeme: Telâş etme — Bu sevi'ye amel ermez: Bu sevgiye ibadet erişemez, sığamaz.
636. Kakımak: Kızmak — Der ki bana Hakk'ı: (Aslında, aydur ki iy Hakk'ı). 638. Göz ayırılmaz: (Aslında, gözin ırmaz). 639. Nereye: (Aslında, kancaru). 640. Göynür: Yanar. — Raz: Sır. 641. Rahmânî: Tanrı vergisi. 643. Ben burada eğlenemem, burda: (Aslında, ben bunda eğlenemezem, bunda). 644. Der ki: (Aslında, aydur) — Ârâyiş: Süs, zinet.

- 645 Din ü milletten geçer aşk eserinden duyan,
 Mezheb ü din mi seçer kendisin yoka sayan?
 Küfür iman ol yolda fayda, ziyana geçmez,
 Fayda ziyandan fârîğ varlığı levhin yuyan.
- 647 Aşk kime ki ererse kendinden gayri komaz,
 Aşktan zerre ayrılmaz kendiliğinden duyan.
 Uçmaktan umusu yok, tamudan korkusu yok,
 Kendisini kaybeder hayr ü şer elden koyan.
- 649 Ol benim derse reva, benliği bilen hata,
 Terkeder kendin rıza, aklı koyup aşk'uyan.
 Âşıkları sorarsan bî mezhep ü bî millet,
 Yolda kalıptır, sakın, geceyle gündüz sayan.
- 651 Yunus sen seni gider, her ne eder dost eder,
 Aczini bil, epsem ol, var aşk rengine boyan.

- Din ü millet kodurdu o benim gönlüm alan,
 Onu duyan kişiye ne gönül kalır, ne can.
- 653 Duyumyanlar halimi dinin kodu der bana,
 Ne ile din beslesin cansız, gönülsüz kalan?
 Suretimde varlığım gönül ile can idi,
 Cümlesin yağmaladı bana aşk bağışlayan.
- 655 Aşkın serhengi beni komadı hiç nesnede,
 Ne islâmda, ne dinde, anılmaz küfr ü îman.

645. Kendisin: (Aslında, kendüyi). 646. Fayda: (Aslında, assı) — Varlığı levhin yuyan: Varlık levhasını yıkayan. 648. Kendisini kaybeder: (Aslında, kendüzün yavıklılıp). 649. Rızâ: Rızî olmak — Aşk'uyan: Aşka uyan. Vezin yüzünden böyle okunuyor. 650. Bi mezhep: Mezhebsiz — Bi millet: Dinsiz — Geceyle: (Aslında, gece vü). 651. Epsem: Dilsiz, sessiz. 652. Kodurdu: Bıraktırdı. 655. Serheng: Çavuş.

- Şart ü farz olmaz onda canı aşka kalanda,
Cevapsız dil söylenir, nice bilsin bu lisan?
657 Elden iş bıraktırdı, niteliksiz baktırdı,
Dostluk ticaretinde unuttuk fayda, ziyan.
Beni benlikten kodu, varlık defterin yudu,
Havf ü reca göstermez hayr ü şer elden koyan.
659 Sorman Yunus'tan haber, aşk nerdeyse ordadır,
Yüz bin gevherden fârîğ aşk denizine dalan.

- Ol dürr-i yetimim ki görmedi beni umman,
Bir katreyim illâ ki ummana benim umman.
661 Gel mevc-i acâib gör, deryâ-yı nihan gizler,
Zî bahr nihayetsiz katrede olur pinhan.
Dem urmaz idi Mansûr tevhîd-i Enel-Hak'dan,
Aşk dârına dost zülfü asmıştı beni uryan.
663 Bu âlem-i kesrette sen Yusuf ü Yâkûb,
Ol âlem-i vahdette ne Yusuf ü ne Ken'an.
Bunda demedi Mecnun Leylî adını mevzun,
Geh Leylî idim onda, geh Mecnun idim hayran.
665 Yi, nun, sin ulaşmadan can kalıba düşmeden,
Aşk dâdıla mest geldim, hem mest giderim bundan.
Bu cism belâsıdır âdım Yunus olduğu,
Zâtım sorar olursan sultana, benim sultan.

657. Nitelik: Keyfiyet, 658. Havf: Korku — Reca: Ümit. 659. Nerdeyse ordadır: (Aslında, kandası andadır). 660. Dürr-i yetim: Tek, eşsiz inci — Umman: Deniz. 661. Mevc-i acâib: Şaşılacak dalga — Derya-yı nihan: Gizli deniz — Zî, Zîhi: . Takdir, hayret eki — Bahr: Deniz. 662. Dar: Darağacı — Uryan: Çıplak. 663. Âlem-i kesret: Çokluk âlemi — Âlem-i vahdet: Birlik âlemi. 664. Mevzun: Vezinli, ölçülü — Geh gâh: Bazan. 665. Yi, nun, sin: Yunus — Dâdıla: Tadiyla.

ÖLÜMDEN KURTULUŞ

89

- 667 Düşt-önüme hubb-ül vatan, gidem hey dost deyi deyi,
Onda varan kalır heman, kalam ey dost deyi deyi,
Gele şol Azrail tuta, fayda etmez ana, ata,
Binem şol ağaçtan ata gidem hey dost deyi deyi.
- 669 Halvetlerde meşgul olam, daim açılam gül olam,
Dost bağında bülbül olam, ötem hey dost deyi deyi.
Şol bir beş on arşın bezi kefen edeler eñnime,
Dökem şol dünya donların, giyem hey dost deyi deyi.
- 671 Mecnun olup da yürüyem, yüce dağları bürüyem,
Mum olam sızıp eriyem, yanam hey dost deyi deyi.

667. Hubb-ül-vatan: Yurt sevgisi — Onda varan: Oraya varan. 668. Fayda: (Aslında assı) — Şol: Şu — Ağaçtan at: Tabut. 669. Halvet: Yalnızlık. Kimsenin bulunmadığı bir yerde yalnızca ibadet. 670. Eñnime: Sırtıma. 671. Olup da: (Aslında, oluban) — Mum olam sızıp eriyem: (Aslında, mum olubanı eriyem).

- Günler geçe, yıl çevrile, üstüme taşım devrile,
Ten çürüye toprak ola, tozam, hey dost deyi deyi.
673 Yunus Emre var yoluna, münkirler girmez haline,
Bahri olup dost gölüne dalam hey dost deyi deyi.

90

- Mâna eri bu yolda melûl olası değil,
Mâna duyan gönüller hergiz ölesi değil.
675 Ten fânîdir, can ölmez, çün gitti geri gelmez,
Ölür ise ten ölür, canlar ölesi değil.
Cevhersiz gönüllere yüz bin söz söyler isen,
Hak'tan nasib olmasa nasib olası değil.
677 Sakıngıl yârin gönlün, sırçadır sımayasın,
Sırça sındıktan geri bütün olası değil.
Çeşmelerden bardağın doldurmadan kor isen,
Bin yıl orda durursa kendi dolası değil.
679 Yunus gözün görürken yarağın eyleyegör,
Gelmedi onda varan, geri gelesi değil.

91

- Ol can nerde ölür ki sen ona can olasın?
Ölmüş gönül dirilir onda ki sen olasın.
681 Ölmeklik, dirlik ola, ölümsüz dirlik bula,
Başlı gönül onula, melhemi sen olasın.
Sen olduğun gönüller, her dem canın yeniler,
Bunlardır ölmeyenler, hâkimi sen olasın.

672. Taşım: (Aslında, sinlem). 677. Sımak: Kırmak
— Geri: Sonra. 678. Bardak: Testi. 679. Yarağın eyle-
yegör: İşini görmeye bak. 680. Nerde ölür ki: (Aslında,
kanda öliser).

- 683 Sen olduğun makamda adil, dad olur onda,
Güç olmaz bu divanda, sultanı sen olasın.
Can bedenden uçunca, menzilinden göçünce,
O cihana gidince göze ayan olasın.
- 685 Tozunu yer almiya, bir zerre ayrılmiya,
Âşık canı ölmeye, mâşuku sen olasın.
Yunus sen âşık isen, aşka muvafık isen,
Korkma ulaşık isen ne olursan olasın.

683. Adil: Adalet — Dad: Adalet, insaf — Bu: (Aslında, ol). 684. Uçunca: (Aslında, uçacak) — Göçünce: (Aslında, göçecek) — Gidince: (Aslında, gidicek). 685. Ayrılmaya: (Aslında, ırılmaya).

ŞERİAT - HAKİKAT

92

- 687 Erenlerin gönlünde ol sultan dükân açtı,
Nice bizim gibiler oraya konup geçti.
Cümle erenler uçtu, dağlar, yazılar geçti,
Âşk kazanına düştü, kaynadı, sonra pişti.
- 689 Bu dünyanın meseli benzer murdar gövdeye,
İtler murdara düştü, Hak dostu kodu kaçtı.
Âşık mı diyem ona, can terkini urmadı,
Âşık ona deyeler kim melâmete düştü.
- 691 Yine esridi Yunus TAPTİK yüzün görelî,
Meğer onun gölünden bir cür'a şerbet içti.

687. Oraya konup: (Aslında, anda konuban). 689.
Komak: Terketmek. 690. Melâmet: Halkın kötülediği.
691. Cûra: Yudum.

- Hak'tan inen şerbeti içtik elhamdülillâh,
Şol kudret denizini geçtik elhamdülillâh.
- 693 Şu karşıki dağları, meşeleri, bağları,
Sağlık, safalık ile aştık elhamdülillâh.
Kuru idik, yaş olduk, ayak idik, baş olduk,
Kanatlandık kuş olduk uçtuk elhamdülillâh.
- 695 Vardığımız illere şol safa gönüllere,
BABA TAPTIK mânasın saçtık elhamdülillâh.
Beri gel barışalım, yaq isen bilişelim,
Atımız eyerlendi, eştik elhamdülillâh.
- 697 İndik Rum'u kışladık, çok hayr ü şer işledik,
Uş bahar oldu geri göçtük elhamdülillâh.
Dirfilli pınar olduk, irkildik ırmak olduk,
Artık denize dolduk, taştık elhamdülillâh.
- 699 TAPTIK'ın tapısında, kul olduk kapısında,
Yunus miskin çiğ idik, piştik elhamdülillâh.

94

- Uş yine nazar oldu bu bizim canımıza.
Muhammed, bünyad urdu dîn ü imanımıza.
- 701 Peygamberler serveri din direği Muhammed,
Gör ne gevherler kodu bu bizim kânımıza.
Gelin amel edelim elimiz erer iken;
Ecel ere ansızın erirmez sanımıza.

696. Eştik: Hızlı sürdük. 697. Rum: Doğu Roma ülkelerine verilen ad. Burada Batı Anadolu. 698. Dirfil: Dağınık, geniş — İrkildik: Biriktik. 699. Tapısında: Huzurunda. 700. Uş: İşte — Bünyad: Temel, esas. 701. Server: Baş, başbuğ. 702. Sanı: Ümit, zihinde tasarlanan şey.

- 703 Ey dirîga nidelim bizde amel olmazsa?
 Hışm edip yapışalar bu kefen donumuza.
 Sorucular geleler soru hisap soralar,
 Karanlık sin içinde otura yanımıza.
- 705 Ölüm haktır bilirsın, niçin gaafil olursun?
 Azrail kasdedecek günahlı tenimize.
 Miskın Yunus bu sözü kendisinden söylemez,
 Hak Çalap veriverdi sabakın dilimize.

- 707 Bir ay gördüm bu gece kamu aylardan yüce,
 Esritti gönlüm, canım, bilmezem hâlim nice,
 Ol ayın şûlesinden âlem münevver olur,
 Gönlümdeki çerağı nur etti ulu Hoca.
- 709 Nur Muhammed nurudur, Halîlullah sırrıdır,
 Sanasın ki açıldı uçmaktan bir deriçe.
 Müddei bizi görmez gözüne girsek bile,
 Gerekse yüz kez varsın Kâbe'ye ulu hacca.
- 711 Âşıkların sözünden kan yaş akar gözünden,
 Bülbüller söyleşince nöbet değmez dürraca.
 Kuru ağcı niderler? Kesip oda yakalar:
 Her kim âşık olmadı, benzer kuru ağaca.
- 713 Yunus'u öğen öğsün, söğenler dahi söğsün.
 Aşk ile yola geldik, yatalım erte gece.

703. Dirîga: Yazık — Hışm edip: Öfkelenip. 705. Kasdedecek: (Aslında kasdediser). 706. Kendisinden söylemez: (Aslında, kendözünden ayıtmaz) — Veriverdi: (Aslında, viribidi) — Sabak: Ders. 707. Esritti: Mestetti. 708. Şule: Işık, parıltı — Münevver olmak: Işıklanmak, nurlanmak. 709. Halilullah: Tanrı dostu. İbrahim Peygamber — Deriçe: Pencere. 711. Söyleşince: (Aslında, söyleşicek) — Dürrac: Bir kuş. 712. Ağcı: Ağacı. 713. Erte gece: Sabah akşam.

- Ey aşk delisi olan ne kaldın perakende?
Ol seni deli kılan yine sendedir, sende.
- 715 Dünya âhiret o Hak, yer gök doludur mutlak,
Hiç gözlere görünmez kim bilir ne nişanda?
Ger meyhaneye vardım, onsuz yer bulamadım,
Yine ona sataştım girdim ise külhanda.
- 717 Her kim aradı cismin, cisminde buldu hasmın;
Ne dünya ahret ona, ne fayda, ne ziyanda.
Bir nicesine kaç der, bir nicesine tut der,
Kaçanla bile kaçır, bile durur duranda.
- 719 Bir nice kullarını giriftar eden oldur,
Meded edip erişen yine oldur zındanda.
Derler ki: Miskin Yunus, niçin deli oldun sen?
Ne akl ü fehi mkalsın işbu sırrı duyanda?

- 721 Mâşukumu isterdim işbu cihan içinde,
Hayli teferrüc kıldım zemin asman içinde.
Gördüm cümle âlemi, arşı, levhi, kalemi,
İlm-i kitabı dahi delil beyan içinde.
- 723 Çok cehdedip istedim, yeri, göğü aradım,
Hiç mekânda bulmadım, buldum insan içinde.
Nâgehân gördüm, bir yüz; yoktur onunla hiç söz,
Sırrın der isem olmaz, sığmaz lisan içinde.

715. Perakende: Dağınık, akli dağınık. 717. Fayda: (Aslında, assı). 718. Bile: Birlikte. 719. Giriftar eden: Bir şeye bağlayan. 720. Derler ki: (Aslında, aydurlar) — Akl ü fehim: Akıl ve duyuş. 721. İsterdim: (Aslından, isteyü) — Hayli: (Aslında, delüm). 724. Nâfehan: Ansızın.

- 725 Çünkü gördüm yüzünü, ona verdim özümü,
Beni benden iletti, kaldım hayran içinde.
Girdim gönül şehrine, daldım onun ka'rina,
Aşk ile seyrederken iz buldum can içinde.
727 Yunus Emre yok oldu, bütün varı Hak oldu,
Ondan başka nesne yok, kalman güman içinde.

98

- Bî mekânım şu cihanda, menzirim, durağım anda,
Sultânım, tac ile tahtım, hulle ve burağım anda.
729 Kim ne bilir ne kuşum ben, her dem o yüze tuşum
ben,
Tâ ezeli sarhoşum ben, içmişim ayağım anda.
Bülbülüm ben ötegeldim, dilde menşûr tutageldim,
Bunda miskin satageldim, geyiğim, otlağım anda.
731 Felek-i Atlas'ta durdum, yedi kere cevân urdum,
Muhammed nûrunu gördüm, bu benim karağım anda.
Eyyûb'um bu cevri buldum. Circis'im yetmiş kez
öldüm,
Ben bu mülke tenhâ geldim, düğeli yarağım anda,
733 Mansûr'um ben dâra geldim, Yusuf'um pazara
geldim,
Aslanım şikâra geldim ve lâkin yatağım anda.
Deliyim öğüt tutmam ben, değme bir yere gitmem
ben,
İşbu sözü işitmem ben, tutmuşum kulağım anda.
735 Sır sözü âşıkâr denmez, semender oda göynümez,
Dünü gün yanar söynümez bu benim çırağım anda.

726. Ka'r: Dip. 727. Kalman: Kalmayın—Güman: Şüp-
he. 728. Bî mekân: Yersiz, yurtsuz.—Hulle: Ağır kumaş-
tan, ipekli elbise, cennet elbisesi—Burak: Cennet atı, ri-
vayete göre vücudu at, yüzü insan. Ayağ: Kadeh. 730.
Menşûr: Ferman. 731. Felek-i atlas: Sekiz göğü kaplıyan
ve içinde yıldız bulunmayan dokuzuncu gök—Karak: Ha-
yâl, bakış, gözbebeği. 732. Eyyûb: Çok dertlere uğratıla-
rak Tanrı tarafından sınanan bir peygamber—Circis: Yet-
miş kere öldürülen ve her defasında yine dirilen efsane
kişisi—Düğeli yarağım: Bütün varım yoğum. 735. Semen-
der: Ateşte yaşayan efsane hayvanı.

Yunus gün bu fikre daldı, dünyayı ardına saldı,
Vallah ki key izzet budu bu benim damağım anda.

99

- 737 Tehi görmen siz beni dost yüzün görüp geldim,
Bâkıy devlet rüzigâr dost ile sürüp geldim.
Oldur söyliyen dilde, varlık dostundur kulda,
Varlığım hep ol ilde, ben bunda garip geldim.
- 739 Bazergânım, matah çok, destgîrim, üstadım Hak,
Ben ziyanım faydaya onda değşirip geldim.
Yedi gök yaratıldı, aşk ile bünyad oldu.
Toprağa nazar kıldı, aksırıp durugeldim.
- 741 Gördüm yedi tamusun, sekiz uçmak kamusun,
Korkudan günahımı onda sızırıp geldim.
Âdem oldum, durmadım, nefsin boynun urmadım,
Yanıldım buğday yedim, cennetten çıkıp geldim.
- 743 Nuh oldum tûfan için, çok duruştum din için,
Dinime gelmiyeni suya garkedip geldim.
Yalan değildir sözüm, bak yüzüme, aç gözün,
Dah'örtülmedi izim, uş yoldan urup geldim.
- 745 Eyyûb oldum, tenime, cefa kıldım canıma,
Sığındım Sübhan'ıma, kurtlar doyurup geldim.
Zekeriyya ben oldum, kaçtım ağaca girdim,
Kanım dört yana saçtım, tepem dildirip geldim.
- 747 Musa ile Tûr'a çıktım, binbir kelime kıldım,
Halâyık ne olasın ben onda bilip geldim.
İsa oldum kudretten, behane bir avretten,
İnayet erdi Hak'tan ölü diriltip geldim.

736. İzzet: Yücelik — Key: Çok, pek. 737. Tehi: Boş. 739. Bazergâh: Tacir, satıcı — Dest-gîr: Elden tutan — Fayda: (Aslında, assı). 740. Durugelmek: Ayağa kalkmak. 743. Duruşmak: Çalışmak. 746. Zekeriya Peygambere inanmıyanlar, gizlendiği ağaç kovuğunu bulup ağaçla ikiye biçmişler. 748. İsâ Peygamber: Anası Mer-yem'den babasız olarak doğmuş, ölüleri diriltme kudretine sahipmiş.

- 749 Cercis oldum, basıldım, Mansûr oldum, asıldım,
Hallâç pamuğu gibi bunda atılıp geldim.
Muhammed'i bir gece Hak okudu miraca,
Sertaser uçtan uca bile yüz sürüp geldim.
751 Yalnız Sübhan idi, peygamberler canıydı,
Yunus hud pinhan idi, sûret değşirip geldim.

100

- Ol kaadir-i kün feyekûn lûtfedici. Rahman benim,
Kesmeden rızkını veren cümlelere sultan benim.
753 Nutfeden âdem yaratan, yumurtadan kuş türeten,
Kudret dilini söyleten, zikreyleten Sübhan benim.
Kimini zâhid eyliyen, kimini fâsık eyliyen,
Ayıplarını örtücü ol delil ü burhan benim.
755 Bir kuluna atlar verip, avret ü mal, çiftler verip,
Hem yok birinin bir pulu, ol Rahîm ü Rahman benim.
Benim ebed, benim bakaa, ol Kadîr ü Hay mutlaka.
Hızır ola yarın saka, onu kılan gufran benim.
757 Dört türlü nesneden hâsıl, bilin benim, işte delîl,
Ol ile su, toprakla yel bünyad kılan Yezdan benim.
Ete deri, kemik çatan, ten perdelerini tutan,
Kudret işim çoktur benim, hem zâhir ü ayan benim.
759 Hem bâtınım, hem zâhirim, hem evvelim, hem
âhırım,
Hem ben oyum, hem o benim, hem o Kerîm ü han
benim.

750. Muhammed Peygamber bir gece göklere çıkmış, cenneti, cehennemi görmüş. Buna "miraç" denir — Okumak: Çağırarak. 751. Hud: Kendi, esasen — Sûret değşirip: Şekil değştirip. 752. Kûn feyekûn: Ol deyince olur. 753. Nufte: Meni, erlik suyu, Sübhan: Tanrı. 754. Fâsık: Suçlu, günahkâr — Delîl: Bir şeyi ispat eden nesne — Burhan: Aksi söylenemeyecek kadar kuvvetli delil. 755. Rahîm: Çok merhametli — Rahman: Merhamet-i umumî. 756. Ebed: Daimîlik, sonsuzluk — Bakaa: Daimî kalış — Kaadir: Kudret sahibi — Hay: Diri — Gufran: Bağışlamak. 757. Dört nesne: Eskilere göre bütün varlık âlemi, ateş, su, yel ve topraktan ibaret dört basit unsurdan meydana gelmiştir — Yezdan: Tanrı. 758. Zâhir: Görünen, meydanda. 759. Bâtın: Gizli.

- Yoktur arada terceman, ondaki sır bana ayan,
Odur bana veren lisan, o denize umman benim.
761 Bu yeri göğü yaratan, arşı, kürsüyü durduran,
Bin bir adı vardır Yunus, o sâhib-i Kur'an benim.

101

- Kâ'be vü put, îman benim, çarh urarak dönen benim.
Bulut olup göğ'e ağ'an, yağ'mur olup yağ'an benim.
763 Yaz yaratıp yer donadan, gönlümüz evi hânedan,
Hoşnut atadan, anadan, kulluk kadrin kılan benim.
Yıldırım olup şakıyan, kakıyıp nefsin dokuyan,
Yer ka'rasında bôrküyen şol ağılı yılan benim.
765 Hamza'yı Kaf'tan aşır'an, elin, ayağın şişiren,
Çokları tahttan düşüren hikmet ıssı sultan benim.
Etle, deri, kemik çatan, cism eyleyip diri tutan,
Hikmet beşiğinde yatan, kudret sütün emen benim.
767 Bir niceye verdim emir, devlet ile sürdü ömür;
Yanan kömür, kızan demir, örce çekiç salan benim,
Kar yağdırıp yer donduran, hayvanların rızkın veren,
Şöyle bilin mahlûkata ol Rahîm ü Rahman benim.
769 Emredip bulut oynatan, yerde bereket kaynatan,
Elimde kudret şiniği, halka rızık veren benim.
Gerçek âşık gelsin beri, göstereyim doğru yolu,
Makamdır gönüller şehri, ırılma'dan duran benim.
771 Yere, göğ'e bünyad uran, ırılma'dan kaa'im duran,
Denizlere göl çağır'an, adım Yunus, umman benim.

716. Sâhib-i Kur'an sahibi. 762. Urarak: (Aslında, uruban). 763. Hânedan: Kişizade. 764. Dokumak: Vurmak — Ka'ra, Ka'r: Dip — Bôrkümek: Hiddetle bağır-mak, kükremek. 770. Irılma'dan: Ayrılmayıp.

- Uş yine geldim ki bunda sır sözüm ayan eyleyem,
Bir söz ile yeri, göğü, cümlesin hayran eyleyem.
- 773 Diler isem can eyliyem, diler isem ten eyliyem,
Gönlümü Tûr, canım Mûsâ, aşkı Süleyman eyliyem.
Dirlik bana karşı gele, ben dirliğin boynun buram,
Ölüm eğer vâcib ola, ben canı kurban eyliyem.
- 775 İsâ nice vardı ise şöyle varam ben ol cana,
Fazlı yolunda ol Hakk'ın âlemi handan eyliyem.
Ne kişidir Azrail ki kasededebile canıma?
Ben onun kendi kasdını kendine zından eyliyem.
- 777 Ya Cebrail kim ola ki hükmede benim ahıma?
Yüz bin Cebrail gibi bir demde perran eyliyem.
Bu bizden önce gelenler, mânayı pinhan dediler,
Mâna benden doğmuşlayın geldim ki uryan
eyliyem.
- 779 Yunus, senin her bir sözün dopdoludur Hak varlığı,
Uş geldim ki âşıklara varlıkta iskân eyliyem.

- Biz kime âşık isek âlemler ona âşık,
Kime değil deyelim? Bir kapıdır, bir tarık.
- 781 Mâşuka neyi sevse lâzımdır sevmek onu,
Dostumuzun dostuna yad endişe ne lâyük.
Sen gerçek âşık isen dostun dostuna dost ol,
Ger böyle olmaz isen dostun demegil bayık.
- 783 Kime az bakar isen aslı yüce yerededir,
Az görme, çok gör onu, böyle gelmiştir tarık.

775. Fazl: Vergi sahibi olmak, bereket, üstünlük — Handan eylemek: Güldürmek, neşelendirmek. 776. Kendine: (Aslında, kendüye). 777. Cebrail: Peygamberlere buyruk getiren melek — Perran eyliyem: Havaya uçurayım. 779. İskân: Birisini bir yerde yurt sahibi yapmak, kondurmak. 780. Âşık isek: (Aslında, âşıksavuz) — Tarık: Yol. 782. Bayık: Gerçek. 783. Az bakmak: Aşağı görmek, küçük saymak.

- Yetmiş iki millete kurban ol âşık isen,
Tâ âşıklar safında îman olasın sâdık.
785 Sen Hakk'a âşık isen Hak sana kapı açar,
Ko seni beğenmeyi, varlık evini bir yık.
Hâs ü âm, muti, âsi, dost kuludur cümlesi,
Kime deyebilirsin gel, evinden daşra çık?
787 Yunus'un bu danışı genc-i nihan sözüdür,
Dosta âşık olanlar iki cihandan fârîğ!

- Mâna evine daldık, vücut seyrini kıldık,
İki cihan seyrini cümle vücutta bulduk.
789 Bu çiğzinen gökleri, tahtesserâ yerleri,
Yetmiş bin hicapları cümle vücutta bulduk.
Yedi yer, yedi göğü, dağları, denizleri,
Uçmak ile tamuyu cümle vücutta bulduk.
791 Gece ile gündüzü, gökte yedi yıldızı,
Levhte yazılı sözü cümle vücutta bulduk.
Mûsa ağdığı Tûr'u, yoksa Beyt'ül ma'mur'u,
İsrafil çalan sûru cümle vücutta bulduk.
793 Tevrât ile İncil'i, Furkan ile Zebûr'u,
Bunlardaki beyanı cümle vücutta bulduk.
Yunus'un sözleri hak, cümlemiz dedik saddak,
Nerd'istersen orda Hak, cümle vücutta bulduk.

784. Sâdık: Doğru. 787. Danış: Söz — Genc-i nihan: Gizli hazine, define. 788. Vücut: Varlık, insanın bedeni. 789. Çiğzinmek: Dönmek — Hicap: Perde, örtü. 791. Levh: Levha. Tanrı önce bir kalem ve levh yaratmış, bütün olacak şeyleri levhe yazmasını kaleme buyurmuş. Sofilere göre levh, Tanrı bilgisidir. 792. Beyt-ül ma'mur: Mâmur, düzgün ev. Kâ'be ve Beyt-ül mâmur gönüldür. 793. Furkan: Doğruyla yanlış ayırdettiği için Kur'an'a bu ad da verilmiştir. 794. Saddak: Gerçek, doğrudur.

- 795 Söylememek harcı söylemenin hasıdır,
Söylemenin harcı gönüllerin pasıdır.
Sözü doğru desene, Kul-il-hak, dedi Çalab.
Bu gün yalan söyliyene yarın utanasıdır.
- 797 Bu gönüller pasını yıkayıp gidermiye,
Şu sözü söyle sen ki sözün hülâsasıdır.
Cümle yaratılmışa bir göz ile bakmıyan,
Halka müderris ise hakiykatte âsıdır.
- 799 Şer ile hakiykatın vasfını diyem sana:
Şeriat bir gemidir, hakiykat deryasıdır.
Ne kadar muhkem ise tahtaları geminin,
Deniz mevc urucağız onu uşadasıdır.
- 801 Bundan içeri haber, işit, söyleyim ey yâr:
Hakiykatın kâfiri şer'in evliyasıdır.
Şûride olanların bî nihayet dünyada,
Akıl, gönül, fehîm, can, fikir onun nesidir?
- 803 Biz talipleriz her dem aşk sabakın okuruz,
Çalab müderris, bize, aşk da medresesidir.
Evliya safa-nazar edeli gündenberi,
Hâsıl oldu Yunus'a her ne ki vayasıdır.

795. Harcı: İş, iş ehliyeti — Has: Halis, öz. 796. Kul-il-hak: Doğru söyle. 797. Şu: (Aslında, şol). 798. Müderris: İhtisas dersi okutan profesör. 799. Şer': Şeriat, gidilecek yol, din hükümleri. 800. Uşanmak: Kırmak — Uşatmak: Kırmak. 801. Söyleyim: (Aslında, ayıdam). 802. Şûride: Perişan, şaşkın, coşkun — Fehim: Anlayış. 803. Tâlib: İsteyen — Aşk da: (Aslında, aşk hud). 804. Vaya: Fayda, kâr — Safâ-nazar: Doğrulukla, temizlikle bakış.

- 805 Hakıykat erenlerin şer' ile bilmediler,
 Hakıykat dirliğini riya dirilmediler,
 Hakıykat bir denizdir, şeriattır gemisi,
 Çoklar girdi gemiye, denize dalmadılar.
- 807 Çoklar geldi kapıya, kapıyı tuttu durur,
 İçeriye girip de ne vardır, bilmediler.
 Şeriat oğlanları bahsedip dâva kılar,
 Hakıykat erenleri dâvaya kalmadılar.
- 809 Dört kitabı şerheden hakıykatte âsidir,
 Zira tefsir okuyup mânasın bilmediler.
 Yunus, nefsini öldür, bu yola geldin ise,
 Nefsin öldürmeyenler bu demi bulmadılar.

- 811 Din ü millet sorar isen âşıkara din ne hâcet?
 Âşık kişi harab olur, âşık bilmez din, diyanet.
 Âşıkların gönlü gözü mâşuk deye gitmiş olur,
 Başka surette ne kalır, kim kılacak zühd ü tâat?
- 813 Tâat kılan uçmak için, din tutmıyan tamu için;
 O ikiden farığ olur, neye benzer bu işâret?
 Hem kim dostu sever ise dosttan yana gitmek gerek,
 İşi, gücü dost olunca cümle işten olur âzat.
- 815 Onun gibi mâşukanın haberini kim getirir?
 Cebrail ü melek sığmaz şöyle olundu işâret.

805. Dirilmek: Yaşamak, hal ve hareket — Riya: Gösteriş, gerçek olmıyan, yapmacık. 807. Girip de: (Aslında, girüben) — Ne vardır: (Aslında, ne varın). 809. Tefsir; Kur'anı açıklamak, mânasını mukayeseli ve izahlı bir şekilde belirtmek. 812. Deye: (Aslında, dapa) — Başka: (Aslında, ayruk) — Kılacak: (Aslında, kılısar). 814. Olunca: (Aslında, olıcak).

- Soru hisab olmaz orda, dünya âhiret koyana,
Münker ü Nekir ne sorar terk olunca cümle murat?
817 Havf ü reca gelmez artık varlık, yokluk bırakana,
İlm ü amel sığmaz orda, ne terazi var, ne sırat,
Ol kıyamet pazarında her bir kula baş kaygısı,
Yunus sen âşıklar ile hiç görmiyesin kıyamet,

108

- 819 Gayrıdır her milletten bu bizim milletimiz,
Hiç dinde bulunmadı din ü diyanetimiz.
Bu din ü diyanette, yetmiş iki millette,
Bu dünya, ol âhrette ayırıdır âyâtımız.
821 Zâhir suya banmadan, el, ayak teprenmeden,
Baş sücûda inmeden kılınır tâatımız.
Ne Kâ'be vü ne mescit, ne rükû ü ne sücut,
Hakk ile daima becit olur münacatımız.
823 Gerek Kâbe'ye varlım, gerek mescide girlim,
Gerek suyla yunalım, çün bile illetimiz.
Su ne kadar arıda, çün yavuz fi'lin senin?
Meğer bizi pâk ede Hak'tan inayetimiz.
825 Kimin sözün kim bile, akıl ermez bu hâle,
Yarın orda bell'ola müslüman, mürtedimiz.
Yunus canın yenile, kim dostluğun anıla,
Aşk ile dinler isen bileşin kudretimiz.

816. Olmaz orda: (Aslında, olmayısa) — Olunca: (Aslında, olıcak). 817. Artık: (Aslında, ayruk) — Orda: (Aslında, anda). 818. Kaygısı: (Aslında, kayısı). 820. Âyât: Âyetler, Kur'andaki sözlerin her birine "âyet" denir. 821. Sücud: Secde etmek, yere kapanmak. 822. Rükû: Eğilmek. 823. Varlım, girlim: Varalım, girelim (Vezin yüzünden böyle okunuyor) — Gerek suyla yunalım, çün bile illetimiz: Kâbe'ye de varsak, mescide de girsek, suyla da yıkansak, faydasız. Çünkü, illetimiz bizimle, pislik içimizde. 825. Orda: (Aslında, anda) — Mürted: Dinden dönen.

- 827 Bu mülke garip geldim, ben bu ilden bezerim,
Bu tutsaklık tuzagın demi geldi, üzerim.
Dost bize gelsin demiş, bizim kaydımız yemiş,
Yüzümün karasından teberrükler düzerim.
- 829 Dört kitabın mânasın okudum, tahsil ettim,
Ne habet ki karayı ak üstüne yazarım.
Yedi mushaf mânası bellidir bir elifte,
“Bi” dedirmeyin bana, ben bu yoldan azarım.
- 831 Bir elif tahsil eden münezzehdir âlemden,
Endişe iklimine niçin düşüp gezerim?
Şeriat oğlanları nasıl yol keser bana?
Hakıykat denizinde bahri oldum, yüzerim.
- 833 Ben ordan bunda geldim, ben onu bunda buldum,
Mansûr’um, dâre geldim, uş kül oldum, tozarım.
Bir çeşmeden akan su acı, tatlı olmya,
Edeptir yermek bana bir lüleden sızarım.
- 835 Karanlık dünler olsa, yollar hiç eğlenmese,
Kılavuzum er olsa ben ne için azarım?
Yetmiş iki millete, suçum budur, hak dedim,
Korku hıyanetedir, ya ben niçin kızarım?
- 837 Yunus bu kuş dilidir, bunu süleyman bilir,
Gerçek erin bu yolda ne dediğin sezerim.

827. Tutsaklık: Esirlik — Üzmek: Koparmak. 828. Kaydını yemek: Alâkadar olmak — Teberrük: Kutlamak, armağan. 830. Yedi mushaf: Kur’an’ın bazı sözleri, mâna değişmemek şartıyla çeşitli okunur. Bu çeşitler yedidir — Elif: Arap alfabesinin ilk harfi. Sofilerce “Mutlak varlık”ın ilk zuyuru — Bi: b harfi — Dedirmeyin: (Aslında, didirmenüz) — Azmak: Kaybolmak, kaybetmek, yanılmak. 832. Nasıl: (Aslında, nice). 833. Ordan: (Aslında, andan). 835. Karanlık: (Aslında, karanğu). — Dün: Gece. 836. Korku: (Aslında, korku) — Korku hıyanetedir: Hain olan korkar.

- Aşk imamdır bize, gönül cemaat,
 Dost yüzü kıbledir, daimdir salât.
 839 Dost yüzün görünce şirk yağmalandı,
 Onunçin kapıda kaldı şeriat.
 Can secdeye vardı dost mihrabında,
 Yüz yere koyup da eder münâcat.
 841 Derildi beşimiz bir vakta geldi,
 Beş bölük olup da kim kıla tâat?
 Kimse dinine biz hilâfe demeyiz,
 Din tamam olunca doğar muhabbet.
 843 Yarenler der bize şartı bırakman,
 Şart ol kişiyedir eder hiyanet.
 Erenler nefesidir devletimiz,
 Onunla fitneden olduk selâmet.
 845 Yunus öyle esirdir o kapıda,
 Diler ki olmıya ebedî âzad.

- Bana namaz kılmaz diyen, ben kılarım namazımı,
 Kılar isem, kılmaz isem o Hak bilir niyazımı.
 847 Hak'tan gayrî kimse bilmez kâfir kim, müslüman
 kimdir,
 Ben kılarım namazımı Hak geçirdiyse nazımı.
 Ol nâzı dergâhtan geçer, mâna şarabından içer,
 Hicapsız can gözün açar, kendisi siler gözümü.

838. Salât: Namaz. 839. Görünce: (Aslında, göricek). 840. Koyup da: (Aslında, koyuban). 841. Olup da: (Aslında, oluban). 842. Hilâf: Yalan — Demeyiz: (Aslında, dimezüz) — Olunca: (Aslında, olıcak) 847. Gayri: (Aslında, artuk).

849 Dost burdadır belli beyan, gördüm dost dîdarın
ayan,

İlm ü hikmet okuyanın buna değindir azımı.
Gizli sözü şerheyleyip, türlü nükteler söyleyip,
Değme ârif şerhetmiye bu benim gizli râzımı.

851 Sözüm mânasına erin, bî nişandan haber verin,
Dertli âşıklara sorun benim bu dertli sözümü.
Dert âşıkın dermanıdır, dertli âşıklar ganidir,
Kaadir ü kudret ünüdür der işiten avazımı.

853 Dost isteyen gelsin bana, göstereyim dostu ona,
Budur sözüm önden sona, ben bilirim kendözümü.
Yunus imdi söyle hakkı, münkür tutsun sana dakı,
Pişir kotar Hak hânını, ârifler tatsın tuzumu.

112

855 Kul padişahsız olmaz, padişah kulsuz değil,
Padişahı kim bileydi kul demese: Yort, sabul!
Sultan hemişe sultan, kul hemişe kul idi,
O kadim padişahtı, usûl içinde usûl.

857 Tanrı kadim, kul kadim, ayrılmadan bir adım,
Gör kul kim, Tanrı kimdir, anla ey sâhib-kabûl.
Bize birlik sarayın, doğru beşaret deyin,
Geç ikilik fikrinden, bırak beyliği ya kul!

859 Gör imdi gizli seyri seyri, seyir içinde sırrı,
Kul bilmez bu tedbiri kime değdi bu nüzûl?
Söyle söyle hepinin, ne kân ü mâdensin?
Sûret-i pür mânasın, padişahı sende bul!

849. Burdadır: (Aslında, bundadır) — İlm-ü hikmet okuyanın buna değindir azımı: Okuyup bilenin azmı, anlayışı, buraya kadardır, buradan ileriye geçemez. 854. Dak: İtiraz, kınama. 855. Yort: Koş, acele et — Sabul: Savul. (Padişah gelirken çavuşların yol açışı). 856. Hemişe: Daima — Kadim: Evveli olmıyan — Usûl: Temeller, metod. 857. Ayrılmadan; (Aslında, ırılmadın) — Sâhib-kabûl: Kabul eden. 958. Deyin: (Aslında, ayın). 859. Nüzûl: İniş. 860. Hepisin: (Aslında, kamusun) — Sûret-i pür mâna: Mâna dolu sûret, beden.

- 861 Gel imdi hicabın aç, senden ayrıl, sana kaç,
Sende bulasın mîraç, sana gelir cümle yol.
Nereye gittin âkıl, bir ağızdan cümle dil,
Cüz'ıyyât-ı müselsil haber verir akl-ı küll.
863 Yunus bak neredesin? Ne yerde, ne göktesin,
Bekle edep perdesin, gel imdi, gel, tapı kıl.

113

- Hiç bir kişi bilmez bizi, biz ne işin içindeyiz?
Ne hırslımız vardır bizim, ne nefsimiz içindeyiz
865 Bir kimsenin devletine ta'nederek biz gülmeyiz,
Ne münkürüz âlimlere, ne Tersânın kaçındayız.
Biz bunun neliğin bildik, dünyanın nesine kaldık?
Arzumuz nefis için değil, dünya teferrücündeyiz.
867 Yunus der ki: Hey sultanım, özge şahım vardır
benim,
Ko dünya altın, gümüşün, ne bakır ü tuncundayız.

861. Ayrıl: (Aslında, ırıl). 862. Nereye gittin âkıl: (Aslında, kanca vardun iy âkıl) — Cüz'ıyyat-ı müselsil: Birbirine ulayan, sebepten netice, neticeden de sebep meydana getiren cüz'i şeyler. Yaratıcı Kudret'in aktif kabiliyeti "akl-ı küll", bu kabiliyetin pasifliği "nefs-i küll"dür. İkisinden, dokuz gökle bu göklerin, cirimleri olan yıldızlar, göklerin hareketinden dört basit unsur, yani; ateş, yel, su ve toprak, göklerle dört unsurdan cemad, nebat ve hayvan meydana gelmededir. Bunlar, varlığın "küliyyât"ı, tümüdür. Çeşitleri ve nevi-leriye "cüz'ıyyat"tır. Cüz'ıyyatın her biri, bir başkasının neticesi olduğu gibi, başka birinin varlığına da sebeptir. 863. Tapı kılmak: İbadet, ululamak. 865. Ta'nederek: (Aslında, ta'nedüben) — Gülmeyiz: (Aslında, gülmeüz) — Tersâ: Hristiyan. 867. Der ki: (Aslında, aydur).

İLİM - İRFAN

114

- Ey çok kitaplar okuyan, sen mi tutarsın bana dak?
Okur isen sırrı ayan, gel aşktan oku bir varak.
869 Okuma bu ilmin, yüzün, ilim amel ile güzün,
Aç canından bâtin gözün âşık, mâşuk yüzüne bak.
Sen ikilikten geçmedin, kaalini kıylden seçmedin,
Dosttan yana sen uçmadın, fakılık oldu sana fak.
871 Cübbe vü hırka, taht ü tac verse gerek aşka harac,
Dört yüz mürid ü elli hac terkeyledi Abdürrezzak,
Onun gibi din ulusu haç öptü, çaldı nakusu,
Sen dahi var, putunu sı, gel bu vücûdun oda yak.
873 Ger sen sana geldin ise, sûret terkin urdun ise,
Hakk'a mutî oldun ise ne ki der isem bana bak.
Bilmedin sen bed-nâm ü nam, bir oldu sana hâs âm,
Bildin ise ilmi tamam gel aşktan oku bir sabak.
875 Yerde gökte bu aşk bile, aşktan gelir bu söz dile,
Bîçare Yunus ne bile, ne kara okudu, ne ak.

868. Dak: Kusur — Varak: Yaprak. 869. Güzün. Seçilmiş, seçkin, güzel. 870. Kaal kıyl: Dedi, denildi, rivayet. (Rivayetlere kapıldın, yalanla gerçeği fark etmedin) — Fakılık: Fakıyhlik, fıkıh, yani din hukuku bilgisine sahip oluş — Fak: Tuzak. 871. Mekke'ye gidip Kâbe'yi törenle ziyaret etmiye "Hac", bu ziyareti yapana "Hacı" denir — Abdürrezzak: Şeyh-i San'an da denen bu zat, bir hristiyan kızını sevmiş, alabilmek için dinden dönmüş, domuz çobanlığı yapmış, nihayet kız müslüman olmuştur. 872. Nakus: Çan — Sı: Kır. 874. Bed'nam: Kötü adlı, adı kötüye çıkmış. Nam: Ad, san, şeref — Hâs: Halkın ileri gelenleri, sofilerce gerçeğe erenler — Âm: Halk, avam: Sofilerce gerçeğe ermemiş olanlar.

- Hak nuru âşıklara her dem nüzûl değil mi?
 Kime ki nüzûl değmez, Hak'tan mâzûl değil mi?
 877 El-kalbü minel kalbi rumuzunu bil nedir,
 Her gönülden gönüle rast doğru yol değil mi?
 Karga ile bülbülü bir kafese koysalar,
 Bir biri sohbetinden daim melûl değil mi?
 879 Öyle ki karga diler bülbülden ayrılmayı,
 Bülbülün de maksudu billâhi ol değil mi?
 Câhil ile ârifin meseli şuna benzer;
 Câhil yanında iman, malûm, meçhul değil mi?
 881 Işık ile danışman savaşır her zaman,
 Danışman söyler şer'an, sözü mâlûl değil mi?
 Yetmiş iki milletin sözünü ârif bilir.
 Miskin Yunus sözleri cümle usûl değil mi?

- 883 İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,
 Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır?
 Okumaktan mâna ne? Kişi Hakk'ı bilmektir,
 Çün okudun, bilmezsin, ha bir kuru emektir.
 885 Okudum, bildim deme, çok tâat kıldım deme,
 Eri Hak bilmez isen abes yere yelmektir.
 Dört kitabın mânası bellidir bir elifte,
 Sen elifi bilmezsin, bu nice okumaktır?
 887 Yiğirmi dokuz hece okursun uçtan uca,
 Sen elif dersin hoca, mânası ne demektir?
 Yunus Emre der hoca, gerekse var bin hacca,
 Hepisinden iyice bir gönüle girmektir.

876. Mâzûl: Azledilmiş, ayrılmış. 877. El-kalbü minel kalbi: kalpten kalbe. Türkçede, "gönülden gönüle yol var" atalar sözünün arapçasının bir kısmı. 880. Mal m: Bilinen — Meçhûl: Bilinmiyen. 881: Işık: Bâtinî inançlara sahip derviş — Şer'an: Şeriata göre — Mâlûl: İletli, bir sebep yüzünden kabul edilmeyen. 885. Yelmek: Koşmak. 887. Yiğirmi dokuz hece: Arap alfabesindeki harfler.

İ R Ş A T

117

- 889 Hak Çalab'ım, Hak çalab'ım, sencileyin yok
Çalab'ım,
Günahlıyım bağışla sen ey rahmeti çok Çalab'ım.
Ben söyleyim ki ey gani, nedir bu derdin dermanı?
Zinhar esirgeme beni, aşk oduna yak Çalab'ım.
- 891 Gel bırak beni yanayım, baştan başa uşanayım,
Ol sevdiğim Muhammed'e olayım çırak Çalab'ım.
Ne yoksul, ne baylardsın, ne köşk ü saraylardsın,
Girdin miskinler gönlüne, edindin durak Çalab'ım.
- 893 Kullar senin, sen kulların, günahları yok bunların,
Uçmağına sal bunları, binsinler burak Çalab'ım.
Ne ilmim var, ne tâatım, ne gücüm var, ne
kuvvetim,
Meğer senin inâyetin kıla yüzüm ak Çalab'ım.
- 895 Gel bağışla sen Yunus'u bu günahlı kullar ile,
Eğer bağışlamaz isen key katı firak Çalab'ım.

889. Çalab: Tanrı — Bağışla sen: (Aslında, yarlıgagıl). 890. Zinhar: Sakın. 891. Bırak: (Aslında, kogıl) — Uşanmak: Parçalanmak. 892. Ne yoksul ne: (Aslında, ne yohsul ü) — Bay: Zengin. 895. Firak: Ayrılık — Gel bağışla: (Aslında, yarlıgagıl).

- Keleci bilen kişinin yüzünü ağ ede bir söz,
Sözü pişirip deyenin işini sağ ede bir söz.
897 Söz ola kese savaşı, söz ola bitire başı,
Söz ola ağılı aş bal ile yağ ede bir söz.
Kelecilerini pişir, yaramazını var, şaşır;
Sözünü us ile düşür, deme sen çağada bir söz.
899 Gel ahı ey şehriyari, sözümü anla bâri,
Hezaran gevher dinarı kara toprağ ede bir söz.
Kişi bile söz demini, demeye sözün kemini,
Bu cihan cehennemini sekiz uçmağ ede bir söz.
901 Yürü yürü yolun ile gaafil olma bilin ile,
Key sakın key dilin ile canına dağ ede bir söz.
Yunus imdi söz yatından, söyle sözü gaayetinden,
Key sakın o şeh katından seni ırağ ede bir söz.

- 903 Bir nazarda kalmıyalım, gel dosta gidelim gönül,
Hasret ile ölmıyelim, gel dosta gidelim gönül.
Gel gidelim can durmadan, sûret terkini urmadan,
Araya düşman girmeden gel dosta gidelim gönül.
905 Gel gidelim, kalma ırak, dost için kılalım yarak,
Şeyhin yanındadır durak, gel dosta gidelim gönül.
Terkedelim il ü şarı, dost için kılalım zâri,
Ele getirelim yâri, gel dosta gidelim gönül.

896. Keleci: Söz. 898. Kelecilerini: (Aslında, kelecilerin bişirgil) — Var şaşır: (Aslında, şaşirgil) — Şaşırmaq: Atmak, bırakmaq — Sözünü us ile düşür: (Aslında sözün us ile düşürgil — Deme sen çağada: (Aslında, dimeği çağada) — Çağada: Çocukça, ham. 899. Hezaran: Binlerce — Gevher: Mücevher, inci — Dinâr: Gümüş para. 901. Bili: İlim. 902. Yat: Kudret.

- 907 Bu dünyaya kalmıyalım, fânidir aldanmıyalım,
Bir iken ayrılmıyalım, gel dosta gidelim gönül.
Biz bu cihandan göçelim, o dost iline uçalım,
Arzu, havadan geçelim, gel dosta gidelim gönül.
- 909 Kılavuz ol gel sen bana, yönelelim dosttan yana,
Bakmıyalım önden sona, gel dosta gidelim gönül.
Bu dünya olmaz pâyidar, aç gözünü, canın uyar,
Sen ol bana yoldaş ü yar, gel dosta gidelim gönül,
- 911 Ölüm haberi gelmeden, ecel yakamız almadan,
Azrail hamle kılmadan gel dosta gidelim gönül.
Gerçek erene varalım, Hakk'ın haberin soralım,
Yunus Emre'yi alalım, gel dosta gidelim gönül.

- 913 Eya gönül açgıl gözün, fikrin yavlak uzatmagil,
Bakgel kendi dirliğine, kimse ayıbın gözetmegil.
Şöyle diril ki halk ile ölünce sen söyleşeler,
Bakıy dirlik budur canım, yavuz ad ile gitmegil.
- 915 Diler isen bu dünyayı âhirete değşiresin,
Dünü gün kılğıl tâati, ayak uzatıp yatmagil.
Gördün ki, bir derviş gelir, yüz vur onun ayağına,
Senden şey'ullah edicek kaşın karağın çatmagil.
- 917 Söylediğin keleciiyi işittiğin gibi söyle,
Kendözünden ziyreklenip bir kaç söz dahi katmagil.
Nefse uyup beş parmağın birden götürme ağzına,
Kes birini ver miskine, gerek ola, unutmagil.
- 919 Yunus, kim öldürür seni? Yine veren alır canı,
Yarın göresin sen onu, er nazarından gitmegil.

909. Ol gel: (Aslında, olgıl) — Yönelelim: (Aslında, günilelüm). 910. Pâyidar, paydâr: Duran, ebedî. 913. Yavlak: Çok, gayet. 914. Ki: (Aslında, kim) — Ölünce sen: (Aslında, öliceğiz). 915. Değşiresin: Değıştirmek. 916. Şey'ullah: Şey' en lillâh. Tanrı için bir şey. Dervişlerin bir şey isterken söyledikleri söz — Karağın: Gözün. 917. Ziyrek: Akıllı.

- Nice bir besliyesin bu hadd ile kaameti,
 Düştün dünya zevkına, unuttun kıyameti.
 921 Topraktan yaratıldın, yine topraktır yerin,
 Toprak olan kişiler nider bu alâmeti?
 Uslu değil, delidir yüce saraylar yapan,
 Âkıbet vıran olur cümlelerin imâreti.
 923 Duruş, kazan, ye, yedir, bir gönül ele getir,
 Yüz Kâ'be'den yeğrekdir bir gönül ziyareti.
 Kerametim var deyen, halka salusluk satan,
 Nefsin müslüman etsin var ise kerameti!
 925 Yunus imdi sen dahi gerçeklerden olagör,
 Gerçek erenler imiş cümlelerin ibâdeti.

- Bir şâha kul olmak gerek hergiz mâzûl olmaz ola,
 Bir eşik yastanmak gerek kimse elden almaz ola.
 927 Bir kuş olup uçmak gerek, bir kenara geçmek
 gerek,
 Bir şerbetten içmek gerek, içenler ayılmaz ola.
 Çevik bahri olmak gerek, bir denize dalmak gerek,
 Bir gevher çıkarmak gerek hiç sarraflar bilmez ola.
 929 Bir bahçeye girmek gerek, hoş teferrüç kılmaz
 gerek,
 Bir gülü koklamak gerek, hergiz o gül solmaz ola.
 Kişi âşık olmak gerek, mâşukayı bulmak gerek,
 Aşk oduna yanmak gerek, başka oda yanmaz ola.
 931 Yunus imdi var tek otur, yüzünü hazrete götür,
 Özün gibi bir er getir hiç cihana gelmez ola.

920. Kaamet: Boy, bos. 923. Duruş: Çalış — Yeğrek: Üstün. 924. Salusluk: Mürailik. 926. Yastanmak: Yaslanmak, dayanmak. 929. Koklamak: (Aslında, yaylamak). 930. Başka: (Aslında, ayruk).

- Hakk'ı nerden bulasın Hakk'a kul olmayınca;
 Erenler eşiğinde yastanıp yatmayınca?
 933 Bir bağ ki viran ola, içi dikenle dola,
 Ayıtlamak neylesin od ile yanmayınca?
 Issızlıkta, yabanda od mu bulunur onda,
 Kavı, taşı, çakmağı bir yerde olmayınca?
 935 Issızlıkta kalma sen, odunu söndürme sen;
 Odu nerden bulasın ocağa varmayınca?
 O hakıykat güneşi doğar vahdet burcundan,
 Şu'le vermez Yunus'a hicaplar gitmeyince.

- 937 Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil;
 Yetmiş iki millet dahi elin, yüzün yumaz değil.
 "Han'erenler" geldi geçti, bunlar yurdu kaldı,
 göçtü,
 Pervaz urup Hakk'a uçtu, hüma kuşudur kaz değil.
 939 Yol odur ki doğru vara, göz odur ki Hakk'ı göre,
 Er odur alçakta dura, yüceden bakan göz değil.
 Doğru yola gittin ise, er eteğin tuttun ise,
 Bir hayır da ettin ise birine bindir, az değil.
 941 Yunus bu sözleri çatar, sanki balı yağa katar,
 Halka matahların satar, yükü gevherdir, tuz değil.

932. Erden: (Aslında, kaçan) — Erenler eşiğinde: Aslında, erenlerin eşiğün). 935. Nerden: (Aslında, ka-an). 936. Şule: Parıltı, ışık — Hicap: Perde. 938. Han'erenler: Hani erenler. Vezin yüzünden böyle okuyor — Pervaz urmak: Uçmak.

- Miskinlik ile gelsin kimde erlik var ise,
 Merdivenden iterler yüksekten bakar ise,
 943 Gönül yüksekte gezer, daima yoldan azar,
 Dış yüzüne o sızar içinde ne var ise,
 Ak sakallı bir koca hiç bilmez ki hal nice?
 Emek yemesin hacca bir gönül yıkar ise.
 945 Gönül Çalab'ın tahtı, Çalab gönüle bahtı,
 İki cihan bedbahtı kim gönül yıkar ise.
 Sağır işitmez sözü, gece sanır gündüzü,
 Kördür münkürün gözü âlem münevver ise.
 947 Az söz erin yüküdür, çok söz hayvan yüküdür,
 Bilire bir söz yeter sende güher var ise.
 Sen sana ne sanırsan başkasına onu san,
 Dört kitabın mânası budur eğer var ise.
 949 Bildin gelenler geçmiş, konanlar geri göçmüş,
 Aşk şarabından içmiş kim mâna duyar ise.
 Yunus yoldan ırmasın yüksek yerde durmasın,
 Sinle Sırat görmesin sevdiği didar ise.

945. Bahtı: Baktı. 947. Güher: Cevher. 950. İrma-
 sın: Ayrılmasın — Sırat: Altında cehennem olan kıl-
 dan ince, kılıçtan keskin bir köprü. Bu köprüyü ge-
 çenler, cennete varacak, geçemiyenler cehenneme dü-
 şecek.

M E L Â M E T

126

- Bu ömrüm yok yere harcetmişem ben,
Canımı gör ne oda atmışam ben.
- 951 Kimesne kimseye etmemiş ola,
Onu ki kendime ben etmişem, ben.
Amelim rahtını derdim, götürdüm,
Bütün faydam ziyana satmışam ben.
- 953 Cihanda bir sınık saksıdan ötrü,
Güherlerim yabana atmışam ben.
Amelim ne ki varsa hep riyâdır,
Acebdir ihlâsı unutmüşam ben.
- 955 Geceye eresini kimse bilmez.
Tûl-i emel başın uzatmışam ben.
Düğeli ömrünü harcına sürdü,
Ziyandan bellidir ne etmişem ben.
- 957 Ağıya bal diye parmak uzattım,
Aşıma zehr-i kaatil katmışam ben.
Biçare Yunus'un çoktur günahı,
Onun dergâhına yüz tutmuşam ben.

952. Raht: Eşya, pılı-pırtı — Bütün faydam: (As-
lında, kamuassum). 953. Sınık: Kırk — Güher: Mücev-
her, inci. 954. İhlâs: Yürek temizliği. 955. Tûl-i emel:
Uzun istek, olmayacak, yahut uzun zamanda olacak
şeyleri istemek. 956. Düğeli: Bütün. 958. Dergâh: Kapı,
büyük tekke, huzûr, tapı.

- 959 Ey bana derviş diyen, nem ola derviş benim?
 Dervişlik yaylasında hareketim kış benim.
 Derviş adın edindim, derviş donun donandım,
 Yola baktım, utandım, hep işim yanlış benim.
- 961 Hırkam, tacım gözlerim, fâsid işlerim,
 Her yanımdan gizlerim, binbir fâsid iş benim.
 Yoldan haber sorarlar, söylerim, inanırlar,
 Kalbim sâfi sanırlar vay ne düşvâr iş benim.
- 963 İçerime bakarsam buçuk pulluk nesne yok,
 Dışımın kavgasından âlemler dolmuş benim.
 Yunus der ki yârenler, ey gerçeğim erenler,
 Bu yolda olan haller Allah'a kalmış benim.

- 965 Ey bana iyi diyen, adımlı sofî koyan,
 Aceb sofî mi olur hırka ile taç giyen?
 Başıma taç urundum, halka sofî göründüm,
 Dışıma hırka giydim, içim kuru bir kovan.
- 967 Bu dilim zikir söyler, gönlüm fâsid fikreyler,
 Git, böyle mi zikreyler Hakk'ı aşk ile duyan?
 Gözüm yolun gözetmez, kulak işitir, tutmaz,
 Dilim yerinde durmaz, dâvalar kılar yalan.
- 969 Yunus gümansız bilir, yalancı yolda kalır,
 Bir gün maksûdun bulur gerçeklik ile gelen.

961. Hırka: Dervişlerin giydikleri yakasız uzun palto — Taç: Dervişlerin türlü çeşitteki yün serpuşları.
 962. Düşvâr: Güç. 963. Buçuk pulluk: Bugün beş paralık deriz. 964. Der ki: (Aslında, aydur). 969. Gümansız: Şüphesiz — Maksûd: Kastedilen, istenen.

- Ey bana iyi diyen, benim herkesten yavuz,
 Alnımı ay bilirim bu gözlerimi yıldız.
- 971 Bu vücûdum şehrinde buçuk pulluk aydam yok,
 Amelim mahallesi ser-beser kalmış ıssız.
 Hücrede ve bucakta Hakk'a lâıyk olmadım,
 Kimde derd ü firak var, kimlere eserli söz?
- 973 Halk hep ayağa kalkar, ben severim oturam,
 Geçtim sadır yerine, döşek kalın, yenim düz,
 Bunun gibi sâlusluk çünkü elime girdi,
 Artık n'ışime yarar derd ü firak, âh u sûz?
- 975 Olmaz bir sözü demem ben ma'rifet ehline,
 Zirâ desem inanmaz ağaçta bitti karpuz.
 Ben bir kitab okudum, kalem onu yazmadı,
 Mürekkep eyliyeydim yetmiye yedi deniz.
- 977 Ben oruç, namaz için sücû içtim, esridim,
 Tesbih, seccâde için dinlerim şeşte, kopuz.
 Yunus'un bu sözünden sen mâna anlarısan,
 Konya minaresini göresin bir çuvaldız.

- 979 Ey bana iyi diyen, benim herkesten kemter,
 Şöyle mücrimim yolda, mücrimler benden server.
 Benim gibi mücrim kul, var, iste, bir daha bul,
 Dilimde ilm-i usûl, dileğim dünya sever.

971. Faydam: (Aslında, assum) — Ser-beser: Baştan başa. 972. Ve: (Aslında, vü). 973. Sadır yeri: Oda-
 nın baş köşesi. 974. Artık: (Aslında, ayruk) — Sûz: Yanış. 977. Sücû: Şarap — Esrimek: Sarhoş olmak —
 Şeşte: Şeş-târ, altı telli saz. 979. Kemter: En aşağı —
 Server: Ulu, baş, başbuğ. 980. İlmi-i usûl: Temellere
 ait bilgiler.

- 981 Takındım şeyhlik adın, dokum mâşuk tâatın,
Verdim nefsin muradın, hani Hakk ile pazar?
Hırkam suçuma perde, endişem yanlış yerde,
Gönlüm başka pazarda, dilimde sözüm esrar.
- 983 Kime ki öğüt verdim, o Hakk'a erdi, gördüm,
Bana benim öğüdüm hiç eylemedi eser.
Zâhirim iyi odda, gönlüm fesat tâatta,
Bulunmıya Bağdad'da benim gibi bir ayyar.
- 985 Dışım biliş, içim yad, dilim hoş, gönlüm mürted,
Yavuz işe iyi ad, böyle fitne nerde var?
Dışım göynü, içim ham, dirliğim budur müdâm,
Yol almadan bir kadem Arş'tan veririm haber.
- 987 Yayıldı Yunus adı, suçtur bütün tâatı,
Padişah inâyeti suçum geçire meğer.

131

- Soffiyim, halk içinde tesbih elimden düşmez,
Dilim ma'rifet söyler, gönlüm hiç kabûl etmez.
- 989 Boynumda icazetim, riyâ ile tâatım,
Endişem başka yerde, gözüm yolum gözetmez.
Söylerim ma'rifeti, saluslanırım katı,
Miskinliye gitmiye gönlümden kibir gitmez.
- 991 Hoş dervişim, sabrım yok, içimde inkârım çok,
Kulağımdan gireni hergiz içim ışıtmaz.
Görenler elim öper, taca, hırkaya bakar,
Söyle sanırlar beni, zerrece günah etmez.

981. Şeyh: İhtiyar, tarikat ehlinin uydukları ulu.
982. Başka: (Aslında, ayruk). 984. Ayyar: Dolandırıcı,
düzenbaz. Ortaçağda Bağdat'da bir asker sınıfı. 985.
Nerde: (Aslında, kanda) — Mürted: Dinden dönen —
Yavuz: Kötü. 986. Göynü: Çok olgun, pişmiş. 987. Bütün:
(Aslında, kamu). 989. İcâzet: Şeyhlik diploması.
992. Şöyle: (Aslında, aruk, yani, başka).

- 993 Dışında ibâdâtım, sohbetim, hoş tâatım,
İç pazara gelince bin yıllık ayyar etmez.
Görenler sofi sanır, selâm verir, utanır,
Öyle işler başardım, el erip de güç yetmez,
995 Dışım derviş, içim boş, dilim tatlı, sözüm hoş,
İllâ ben ettiğimi dinin değışiren etmez.
Yunus eksikliğini Allah'ına arzeyele,
Onun keremi çoktur, sen ettiğin o etmez.

132

- 997 İster idim Allah'ı, buldum ise ne oldu?
Ağlarıldım dûn ü gûn, güldüm ise ne oldu?
Erenler meydanında yuvarlanır top idim,
Padişah çevgânında kaldım ise ne oldu?
999 Erenler sohbetinde deste kızıl gül idim,
Açıldım, ele geldim, soldum ise ne oldu?
Âlimler, ulemâlar medresede bulduysa,
Ben harâbât içinde buldum ise ne oldu?
1001 İşit Yunus'u, işit, yine deli oldu hoş,
Erenler mânasına daldım ise ne oldu?

994. Erip de (Aslında, irüben). 998. Yuvarlanır:
(Aslında, yuvarlanan).

İ Ç İ N D E K İ L E R

HAYATI VE SANATI

Yaşadığı Devir	5
Yunus Destanı	9
Hayat	11
Sanatı	14
Bu kitaba dair	18

ŞİİRLERİ

Dünya - Ahret	22
Âlem Bu İşte	36
Hakka Dönüş	40
Erenler	45
Hayat ve Telvin	54
Geçici Aşktan Gerçek Aşka	61
Ölümünden Kurtuluş	86
Şeriat - Hakikat	89
İlim - İrfan	106
İrşat	108
Melâmet	114

TÜRK KLÂSİKLERİ

“Türk Klâsikleri” serimiz, başlangıcından bugüne kadar Türk edebiyatının yetiştirdiği başlıca sanatçıların seçilmiş eserlerini, yazarların hayat ve sanatlarını inceliyen bir araştırma yazısının ışığında, açıklamalar ve notlarla, herkesin kolayca okuyup anlayabileceği küçük bir cilt içinde okuyucuların önüne koymak maksadıyla hazırlanmıştır.

Daha çok, okullarımızda yeni yetişen gençliğin ihtiyacı gözönünde tutularak, edebiyat derslerine yardımcı kitap olacak şekilde düzenlenen bu dizi içinde Divan edebiyatımızın, Halk edebiyatımızın, Yenilik edebiyatımızın ve daha sonraki büyük şair ve yazarların eserleri ayrı birer cilt halinde yer almıştır.

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilmiştir.